

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 30 czerwca 2014 r.

Poz. 2550

UCHWAŁA NR LXII/410/2014 RADY MIEJSKIEJ W UNIEJOWIE

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645 i poz. 1318, z 2014 r. poz. 379) oraz art. 18 ust. 1, w związku z art. 14 i art. 17 ustawy - Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232, poz. 1238, z 2014 r. poz. 40, poz. 47 i poz. 457) Rada Miejska w Uniejowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się gminny „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2014–2017 z perspektywą do roku 2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Uniejów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady
Janusz Kosmański

Załącznik
do uchwały nr LXII/410/2014
Rady Miejskiej w Uniejowie
z dnia 27 maja 2014 r.

**„PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UNIEJÓW
NA LATA 2014–2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2021”**

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.) w art. 17 obliguje organ wykonawczy gminy do sporządzenia gminnego Programu Ochrony Środowiska w celu realizacji założeń Polityki Ekologicznej Państwa. Programy te są uchwalane przez Radę Gminy i wymagają aktualizacji co 4 lata.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2021”.

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska. Podstawę prawną aktualizacji Programu stanowią wymienione niżej ustawy oraz akty wykonawcze do tych ustaw:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232, ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r. poz. 1235, ze zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r. poz. 627, ze zm.),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2012 r. poz. 391, ze zm.),
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz.U. z 2012 r. poz. 145, ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, ze zm.),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981, ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2013 r. poz. 21),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, ze zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm.),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2007 r. Nr 147, poz. 1033, ze zm.),
- ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2013 r. poz. 668),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2012 r. poz. 647, ze zm.),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, ze zm.).

1.2. Koncepcja programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska przygotowany został w oparciu o założenia zawarte w następujących dokumentach:

- ustawa - Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.,
- „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007–2010”,
- „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” opracowane przez Ministerstwo Środowiska.

Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska niniejszy Program zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Program ochrony środowiska definiuje cele długookresowe (8 lat) i zadania dla najbliższych czterech lat, monitoring realizacji programu oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń programu. Zgodnie z dokumentem „Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” cele i zadania zostały opracowane w kilku blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Program ochrony środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Oznacza to, że w przygotowanym programie uwzględnione zostały:

- zadania własne gminy, tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim bądź centralnym.

Ponadto, podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim programie ochrony środowiska, powiatowym programie ochrony środowiska oraz programach sektorowych i istniejących planach rozwoju.

1.3. Cel i zakres opracowania

Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska jest długotrwały, zrównoważony rozwój gminy, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

Celem opracowania jest stworzenie dokumentu „Program ochrony środowiska dla gminy Uniejów na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021”. Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Miasta, przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie gminy, poprawy jakości środowiska naturalnego gminy, poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zrównoważonego rozwoju gminy.

Aby osiągnąć wyznaczony nadrzędny cel w opracowaniu zawarto diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Uniejów, główne problemy ekologiczne oraz sposoby ich rozwiązania łącznie z harmonogramem działań i źródłami ich finansowania.

1.4. Metodyka i tok pracy

Dla osiągnięcia zamierzonego celu przyjęto określony tok pracy, na który składało się kilka zasadniczych etapów.

W pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu materiałów źródłowych oraz danych dotyczących aktualnego stanu środowiska w gminie. Dane pozyskiwano głównie z dokumentów posiadanych przez gminę oraz z opracowań GUS, a także raportów z nadrzędnych instytucji sa-

morządowych i wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się problematyką ochrony środowiska (WIOŚ, WSSE, RZGW, itp.).

Drugi etap prac wiązał się z opracowaniem charakterystyki aktualnego stanu środowiska gminy. Następnie na podstawie jego oceny i analizy określono priorytety ekologiczne dla terenu gminy, które stanowiły punkt wyjściowy dla wyznaczenia celów strategicznych Programu.

Kolejny etap to proces planowania i określenie celów strategicznych oraz kierunków działań zmierzających do poprawy stanu środowiska. Zarówno cele, jak i zadania strategiczne zostały określone tak, aby były zgodne z opracowaniami wyższego szczebla, tzn. z wojewódzkim i powiatowym programem ochrony środowiska.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, podczas tworzenia Programu Ochrony Środowiska duży nacisk położono na proces planowania, który miał charakter jak najbardziej otwarty. W procesie planowania został uwzględniony udział społeczeństwa, który polegał na konsultacjach ze społeczeństwem poprzez zgłaszanie wniosków, uwag i opinii.

1.5. Struktura programu

Struktura Programu ochrony środowiska nawiązuje do struktury dokumentu „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” i zawiera następujące elementy:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizacje programu,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- kontrola realizacji programu.

Treść opracowania została podzielona na następujące rozdziały:

Rozdział 1. Wstęp:

- Podstawa prawna opracowania.
- Koncepcja programu ochrony środowiska.
- Cel i zakres opracowania.
- Metodyka i tok pracy.
- Struktura programu.

Rozdział 2. Założenia wyjściowe programu:

- Uwarunkowania prawne programu wynikające z dyrektyw UE oraz z polityki krajowej.
- Uwarunkowania wynikające z wojewódzkich programów strategicznych.
- Uwarunkowania wynikające z powiatowych programów strategicznych.
- Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych.

Rozdział 3. Stan środowiska oraz zasobów naturalnych:

- Podstawowe dane gminy.
- Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska oraz zasobów naturalnych.

Rozdział 4. Najważniejsze kierunki ochrony środowiska w gminie:

- Zagrożenia środowiska na obszarze gminy.
- Obszary priorytetowe z punktu widzenia ochrony środowiska na terenie gminy.

Rozdział 5. Strategia ochrony środowiska do roku 2021:

- Cele i zadania o charakterze systemowym.

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.

Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne.

Zrównoważone wykorzystanie surowców.

Rozdział 6. Aspekty ekonomiczne wdrażania programu:

Ramy finansowe realizacji programu.

Koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w okresie 4 lat.

Potencjalne źródła finansowania.

Rozdział 7. Harmonogram realizacji przedsięwzięć obejmujący okres 4 lat:

Priorytety ekologiczne oraz kryteria ich wyboru.

Lista przedsięwzięć wraz z określeniem terminów realizacji lub wdrożenia oraz jednostek odpowiedzialnych za ich wprowadzenie.

Rozdział 8. Zarządzanie środowiskiem:

Instrumenty i narzędzia wdrażania, zarządzania oraz ewaluacji programu ochrony środowiska.

2. Założenia wyjściowe programu

2.1. Uwarunkowania międzynarodowe – Globalna Agenda 21

Globalna Agenda 21, uchwalona w czerwcu 1992 r. na Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro na tzw. Szczycie Ziemi, stanowi globalny program działań na rzecz środowiska i rozwoju. Program ten wskazuje, w jaki sposób należy równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Wdrażanie założeń Agendy opiera się na zasadzie „Myśl globalnie, działaj lokalnie”, zgodnie z którą największą rolę w ich realizacji przypisuje się władzom lokalnym.

Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze,
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju,
- wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych,
- możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

Zasady zrównoważonego rozwoju przyjęte w Agendzie 21 zostały usankcjonowane na szczeblu krajowym między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz „Polityce Ekologicznej Państwa”.

2.2. Uwarunkowania prawne wynikające z polityki wspólnotowej

2.2.1. Strategia Europa 2020

„Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeni społecznemu „Europa 2020”, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., to kluczowy dokument dla średniookresowej strategii rozwoju kraju, członka Unii Europejskiej. Ten fundamentalny dla rozwoju Unii Europejskiej dokument określa działania, których podjęcie przyspieszy wyjście z obecnego kryzysu i otworzy europejską gospodarkę na przyszłe wyzwania.

W ramach Strategii wyznaczone zostały 3 priorytety, które będą realizowane na szczeblu unijnym i krajowym:

- wzrost inteligentny (zwiększenie roli wiedzy, innowacji, edukacji i społeczeństwa cyfrowego),
- wzrost zrównoważony (produkcja efektywniej wykorzystująca zasoby, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności),

- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, walka z ubóstwem).

Efektom realizacji priorytetów strategii „Europa 2020” będzie osiągnięcie 5 wymiernych, współzależnych celów, przedstawionych w strategii, a dotyczących:

- wzrostu wydatków na B +R,
- wzrostu stopy zatrudnienia,
- wzrostu udziału osób z wyższym wykształceniem w społeczeństwie oraz zmniejszeniu odsetka osób wcześniej kończących naukę,
- ograniczenie emisji CO₂ i osiągnięcie celów 20/20/20 w zakresie klimatu i energii,
- ograniczenie liczny osób żyjących w ubóstwie.

Instrumentem realizacji strategii „Europa 2020” na poziomie unijnym jest siedem projektów przewodnich oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Cele średniookresowej strategii rozwoju kraju w znacznej mierze wpisują się w realizację wszystkich tych projektów.

2.2.2. Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju

Głównym celem Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju jest zrównoważenie wzrostu gospodarczego i wysokiego poziomu życia z ochroną środowiska naturalnego. Przyjęta została 26 czerwca 2006 r. i następnie zaktualizowana. Dokument koncentruje się na kwestiach związanych z zarządzaniem zasobami naturalnymi, w tym zaleca sposoby produkcji i konsumpcji, tak aby chronić wyczerpalne zasoby środowiska. Strategia ma na celu wzrost dobrobytu poprzez działania w zakresie:

- ochrony środowiska naturalnego (rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska),
- sprawiedliwości i spójności społecznej (tworzenie demokratycznego społeczeństwa, dającego każdej jednostce szanse rozwoju),
- dobrobytu gospodarczego (pełne zatrudnienie oraz stabilna praca),
- wypełniania obowiązków na arenie międzynarodowej (współpraca międzynarodowa, pomoc krajom rozwijającym się, w przestrzeganiu zasad zrównoważonego rozwoju).

Polska jako kraj członkowski zobowiązana jest do realizacji założeń tej strategii na gruncie dokumentów i polityk krajowych.

2.2.3. Pakiet energetyczno-klimatyczny

Został przyjęty 17 grudnia 2008 r., jako narzędzie legislacyjne, zmierzające do kontrolowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Zakłada redukcję o 20% emisji gazów cieplarnianych w UE w stosunku do 1990 r., 20% udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem w 2020 r. (dla Polski udział ten to 15%), 20% wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

2.3. Uwarunkowania prawne wynikające z polityki krajowej

Podstawę opracowania niniejszego Programu stanowią następujące dokumenty „II Polityka Ekologiczna Państwa”, „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010” oraz dostosowana do wymagań ustawy - Prawo ochrony środowiska „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” oraz „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” będąca aktualizacją wcześniej przyjętych polityk.

2.3.1. Zasady polityki ekologicznej

Polityka ekologiczna państwa opiera się na konstytucyjnej (art. 5 Konstytucji RP) zasadzie zrównoważonego rozwoju. Artykuł 74 Konstytucji zobowiązuje władze publiczne do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom oraz do wspierania działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Zasady polityki ekologicznej państwa:

Zasada prewencji, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Zasada ta oznacza w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnościowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care, itp.

Zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczająca uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasada zanieczyszczający płaci odnosząca się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowiska, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasada regionalizacji oznaczająca m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).

Zasada subsydiarności, wynikająca m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego, która traktowana jest w następujących kategoriach:

- sprawiedliwości międzypokoleniowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych obecnego pokolenia z równoczesnym tworzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń,
- sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych społeczeństw, grup społecznych i jednostek ludzkich w ramach sprawiedliwego dostępu do zasobów i walorów środowiska z równoprawnym traktowaniem potrzeb ogólnospołecznych z potrzebami społeczności lokalnych i jednostek,
- równoważenia szans pomiędzy człowiekiem, a przyrodą poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz ze stałą ochroną różnorodności biologicznej.

Zasada uspołeczniania polityki ekologicznej, która realizowana jest poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do społeczeństwa w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, z równoczesnym rozwojem edukacji ekologicznej.

Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnosząca się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie do oceny osiągniętych wyników. Oznacza to potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

2.3.2. Podstawowe założenia Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Kierunki działań systemowych Polityki są następujące:

- a) uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych – cel strategiczny: doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- b) aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska – cel: uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego,
- c) zarządzanie środowiskowe – cel: jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- d) udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska – cel: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”,
- e) rozwój i postęp techniczny – cel: zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska,
- f) odpowiedzialność za szkody w środowisku – cel: stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni podnieść jej sprawcy,
- g) aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym – cel: przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji,
- h) ochrona przyrody – cel: zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- i) ochrona i zrównoważony rozwój lasów – cel: dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- j) racjonalne gospodarowania zasobami wody – cel: racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- k) ochrona powierzchni ziemi – cel: rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- l) gospodarowanie zasobami geologicznymi – cel: racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- m) środowisko a zdrowie – cel: dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,

- n) jakość powietrza – cel: dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych,
- o) ochrona wód – cel: przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku,
- p) gospodarka odpadami – cel: utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów, itp.), znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865), eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji, takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych,
- q) oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych – cel: dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- r) substancje chemiczne w środowisku – cel: stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

2.3.3. Strategia rozwoju kraju 2020

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska stanowić będzie dla Polski w najbliższym dziesięcioleciu jedno z głównych wyzwań rozwojowych.

W zakresie ochrony środowiska wspierane będzie racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, a w jego ramach zmniejszenia energochłonności i surowcochłonności gospodarki, zmniejszenia obciążenia środowiska, wykorzystywania surowców wtórnych, zabezpieczenie zasobów znaczących z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz rozwój nowoczesnych technologii wydobywania surowców. W celu zapobiegania degradacji wody zostaną podjęte działania mające na celu: racjonalne wykorzystanie wody, zwiększenie poziomu oczyszczania wód zużytych, poprawa retencji wód, zagospodarowanie wód opadowych w ośrodkach urbanistycznych.

Zasadniczym celem jest również zahamowanie spadku różnorodności biologicznej oraz zapewnienie właściwego stanu ochrony dla możliwie dużej liczby gatunków oraz siedlisk przyrodniczych. Prowadzone działania służące ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej obejmą m.in. zapewnienie efektywnej i aktywnej ochrony cennych przyrodniczo obszarów oraz siedlisk i gatunków na terenach należących do sieci NATURA 2000, uwzględniając jednocześnie procesy i aspiracje rozwojowe kraju, regionów i społeczności lokalnych. Realizowane będą działania służące powstrzymaniu defragmentacji środowiska, utrzymaniu ciągłości i ochronie korytarzy ekologicznych.

Planowane jest zwiększanie powierzchni obszarów chronionych, jak również tworzenie tzw. zielonej infrastruktury na terenach poza systemem obszarów objętych ochroną. Prowadzona będzie renaturyzacja niekorzystnie przekształconych ekosystemów.

Pożądane jest przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów rozwoju branż, przy zapewnieniu utrzymania lub redukcji emisji CO₂ na poziomie uwzględniającym potrzeby rozwojowe kraju i zobowiązania międzynarodowe.

Przewiduje się także działania mające na celu poprawę jakości środowiska, w szczególności: czystości powietrza, wód, gleb oraz właściwej gospodarki odpadami. Długoterminowe działania na rzecz ograniczania emisji będą sprzyjać poprawie stanu czystości powietrza.

Promowane będzie stosowanie innowacyjnych technologii w przemyśle, paliw alternatywnych oraz rozwiązań zwiększających efektywność zużycia paliw i energii w transporcie, a także wykorzystanie paliw niskoemisyjnych w mieszkalnictwie. Stworzony zostanie system zarządzania krajowymi pułapami emisji gazów cieplarnianych. Do roku 2020 UE zredukuje emisje gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do 1990 roku. Po przyjęciu w pakiecie energetyczno-klimatycznym poziomu odniesienia do 2005 r., Polska, wspólnie z pozostałymi krajami UE zredukuje do 2020 r. emisję gazów cieplarnianych w systemie handlu uprawnieniami do emisji EU ETS o 21%, natomiast w obszarze non-ETS Polska będzie mogła zwiększyć emisje o 14% w 2020 r. w stosunku do 2005 r. Wspierane będzie prowadzenie długofalowej polityki ograniczenia emisji w sposób zachęcający do zmian technologii produkcyjnych. Wzmocnione zostaną działania mające na celu ochronę wód podziemnych i powierzchniowych poprzez ograniczenie zanieczyszczenia ze źródeł punktowych i obszarowych. Poprawie jakości wód będą służyć działania związane z porządkowaniem systemu gospodarki ściekowej, w tym zwłaszcza dokończenie realizacji celów i zadań Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), który zakłada wyposażenie aglomeracji w oczyszczalnie ścieków komunalnych i systemy kanalizacji zbiorczej oraz realizację zadań równoległych na terenach nie objętych KPOŚK. W celu ograniczenia ilości zanieczyszczeń wynikających z prowadzenia działalności rolniczej, promowany będzie rozwój wiedzy na temat ochrony środowiska poprzez upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych.

Konieczne będzie zakończenie budowy efektywnego systemu gospodarki odpadami, w tym zwłaszcza odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi. Celem nadrzędnym polityki w zakresie gospodarowania odpadami powinno być zapobieganie powstawaniu odpadów przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła” oraz maksymalne możliwe odzyskiwanie zawartych w nich surowców i/lub energii. Działania obejmą wprowadzenie i realizację zasady „3U” (unikaj powstawania odpadów, użyj ponownie, utylizuj) oraz gospodarowania w obiegu. Obejmą one m.in.: wprowadzenie systemu selektywnego zbierania odpadów w całej Polsce, budowę instalacji do odzysku (w tym do recyklingu) i unieszkodliwiania odpadów, zamykanie i rekultywację składowisk odpadów komunalnych niespełniających standardów określonych prawem lub uciążliwych dla środowiska, likwidację „dzikich” wysypisk, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska, poprzez m.in. poddawanie ich odzyskowi. Wprowadzone będą niezbędne zmiany legislacyjne znoszące bariery w priorytetowych inwestycjach z zakresu nowoczesnej gospodarki odpadami.

Tabela 2.1. Wyciąg z podstawowych wskaźników realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020

Lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010
II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko				
Wskaźnik główny				
1	Zagregowany wskaźnik efektywności energetycznej (ODEX) 2000 = 100	76,0 (2009)	63	GUS, Baza Odyssee
2	Wskaźnik liczebności pospolitych płatków krajobrazu rolniczego (FBI) (2000 = 100)	88	90	GIOŚ/GUS
Wskaźniki pomocnicze:				
3	Energochłonność gospodarki	363,7 (2009)	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe w 2020 roku	Eurostat
4	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (w %)	9,5	15	GUS
5	Zmiana emisji gazów cieplarnianych w stosunku do 1990 r. (w %)	87,9	Redukcja emisji CO ₂	KOBIZE/GUS
6	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. (w %)	85	35	MŚ
7	Wskaźnik czystości wód (w %)	I klasa – 1,1% (2008), II klasa – 11,6% (2008), poniżej III klasy – 29,2%	I klasa – 5%, II klasa – 20%, poniżej III klasy – 15%	GIOŚ

2.3.4. Uwarunkowania wynikające z Narodowego Planu Rozwoju 2007–2013

Misją Narodowego Planu Rozwoju jest podniesienie jakości życia obywateli Polski mierzonej wskaźnikiem rozwoju społecznego (HDI – Human Development Index). Wskaźnik ten obejmuje w sposób syntetyczny takie parametry, jak: przeciętne dalsze trwanie życia, jakość edukacji i średni dochód na głowę mieszkańca.

Narodowy Plan Rozwoju określił następujące cele strategiczne w rozwoju kraju:

- utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego,
- wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia,
- podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- określono również szereg priorytetów strategicznych:
 - wiedza i kompetencje rozumiane jako poprawa jakości kształcenia, jego upowszechnienie na poziomie średnim i wyższym oraz promocja idei uczenia się przez całe życie,
 - zatrudnienie, aktywizacja i mobilność rozumiane jako dążenie do tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększanie możliwości zatrudnienia oraz uzyskanie mobilności zasobów siły roboczej w celu lepszego dostosowania popytu i podaży na rynku pracy, a tym samym ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego.

Przedsiębiorczość i innowacyjność rozumiane jako tworzenie nowych obszarów aktywności gospodarczej, zwiększanie efektywności i produktywności istniejących form gospodarowania, kreowanie postaw innowacyjnych w społeczeństwie oraz włączanie nauki w rozwój gospodarczy.

Integracja społeczna rozumiana jako stan sprawiedliwej, wolnej od nierówności struktury społecznej, którego osiągnięcie jest możliwe poprzez działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu wzajemności i równorzędności, a w rezultacie prowadzące do celu, jakim jest funkcjonowanie społeczeństwa w warunkach demokratycznego ładu społecznego, wyznaczonego współuczestnictwem, rządami prawa i poszanowaniem różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich życiowych celów.

Inwestycje i gospodarowanie przestrzenią rozumiane, jako wzrost inwestycji odpowiadających wyzwaniom postępu technologicznego i społeczeństwa informacyjnego, rozbudowujących i modernizujących infrastrukturę techniczną kraju oraz zapewniających realizację zasady zrównoważonego rozwoju.

Dobre rządzenie rozumiane jako usprawnienie administracji państwa i uczynienie jej służebną wobec obywateli i potrzeb społecznych oraz zdolną do partnerskiego współdziałania z podmiotami sektora obywatelskiego.

2.3.5. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Programu Zwiększania Lesistości

Głównym celem, przyjętego w 1995 r., Krajowego Programu Zwiększania Lesistości (KPZL), jest zwiększenie powierzchni zalesionych, co zgodne jest z przyjętą długofalową polityką rządu. W 2003 r. dokonano aktualizacji KPZL.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości jest zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30% w 2020 r., ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych. Integralną częścią programu jest:

- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów,
- założenia programów regionalnych i lokalnych,
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej,
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

Planuje się, że w dalszej perspektywie, do roku 2050, lesistość kraju powinna zwiększyć się do 33%. Zgodnie z harmonogramem zalesień przewidzianym w tym programie, średnioroczny rozmiar zalesień w latach 2001-2020 powinien wynosić 26 tys. ha.

2.3.6. Uwarunkowania wynikające z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

W celu wypełnienia zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych w Traktacie Akcesyjnym Polski do Unii Europejskiej, w części dotyczącej dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, został sporządzony przez Ministra Środowiska, a następnie zatwierdzony przez Rząd RP w dniu 16 grudnia 2003 r., Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), który określa plan inwestycyjny w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, jaki musi zostać zrealizowany przez Polskę, aby osiągnąć wymagane efekty ekologiczne.

Program określa przedsięwzięcia w aglomeracjach w zakresie systemów kanalizacji zbiorczej w gminach, niezbędnych dla zapewnienia, że co najmniej 75-85% ludności w aglomeracjach do końca 2015 r. będzie obsługiwana przez te systemy.

Zgodnie z art. 43 ust. 4c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (t.j.: Dz. U. z 2012 r. Nr 145, z późn. zm.) Rada Ministrów dokonuje aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, nie później niż w terminie 2 lat od dnia jego zatwierdzenia. Kolejne aktualizacje będą dokonywane co najmniej raz na 4 lata. Obecnie istnieje trzecia aktualizacja KPOŚK, która została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem drugiej aktualizacji z 2009 r. - AKPOŚK2009.

2.4. Uwarunkowania wynikające z wojewódzkich programów strategicznych

2.4.1. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020

Nadrzędną misją wyrażoną w strategii rozwoju województwa jest: Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Realizacja pożądaných przemian określonych w misji przy aktualnym stanie i tendencjach rozwojowych regionu, będzie wymagała skoncentrowania wysiłków na wielu obszarach. Najważniejsze z nich zidentyfikowano w trzech strategicznych dla województwa sferach. W każdej z tak określonych sfer sprecyzowano obszary priorytetowe, w ramach których określono główne działania:

SFERA SPOŁECZNA:

Cel główny: Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa.

Obszar priorytetowy: WIEDZA I KOMPETENCJE.

- Cel strategiczny: Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa.

Obszar priorytetowy: JAKOŚĆ ŻYCIA.

- Cel strategiczny: Podniesienie poziomu jakości życia.

Obszar priorytetowy: POLITYKA SPOŁECZNA.

- Cel strategiczny: Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej.

Obszar priorytetowy: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE.

- Cel strategiczny: Podniesienie poziomu aktywności społecznej.

SFERA EKONOMICZNA:

Cel główny: Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa.

Obszar priorytetowy: DOSTĘPNOŚĆ.

- Cel strategiczny: Zwiększanie dostępności gospodarczej regionu.

Obszar priorytetowy: BAZA GOSPODARCZA.

- Cel strategiczny: Tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej.

Obszar priorytetowy: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE.

- Cel strategiczny: Budowa społeczeństwa informacyjnego.

Obszar priorytetowy: OBSZARY WIEJSKIE.

- Cel strategiczny: Trwały i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Obszar priorytetowy: RYNEK PRACY.

- Cel strategiczny: Podniesienie ogólnego poziomu zatrudnialności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa.

Obszar priorytetowy: WIZERUNEK.

- Cel strategiczny: Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców.

SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA:

Cel główny: Stworzenie rzeczywistego regionu społeczno-ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą.

Obszar priorytetowy: PRZEMIANY (SYSTEM OSADNICZY).

- Cel strategiczny: Stymulowanie przemian w sieci osadniczej polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno-przestrzennej województwa.

Obszar priorytetowy: ŁAD PRZESTRZENNY.

- Cel strategiczny: Uporządkowanie gospodarki przestrzennej.

Obszar priorytetowy: TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA.

- Cel strategiczny: Umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem.

Obszar priorytetowy: OCHRONA ŚRODOWISKA.

- Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

2.4.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa, a tym samym Województwa Łódzkiego to zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju. Jako nadrzędną zasadę obowiązującą w Programie przyjęto zrównoważony rozwój. Jako nadrzędny cel Programu ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2012–2015 z perspektywą na lata 2016–2019 przyjęto cel sformułowany w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020”. Brzmi on następująco: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu przez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program wskazuje cele, priorytety ekologiczne, działania oraz zadania, które wpisują się zarówno w Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007–2020 jak i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego i mogą być realizowane przez Samorząd Województwa Łódzkiego, samorządy lokalne, podmioty prawne.

Na terenie województwa wskazano 7 obszarów działań ważnych dla poprawy stanu środowiska województwa łódzkiego. Są to:

CEL PODSTAWOWY: ochrona i poprawa stanu środowiska.

OBSZAR I: Ochrona zasobów naturalnych.

PRIORYTETY:

- ochrona zasobów przyrodniczych,
- ochrona i zwiększanie zasobów leśnych,
- ochrona gleb użytkowanych rolniczo,
- racjonalna eksploatacja kopalni i ochrona złóż,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- zmniejszenie materiałochłonności produkcji.

OBSZAR II: Ochrona jakości powietrza.**PRIORYTETY:**

- wdrażanie programów ochrony powietrza (POP),
- opracowanie i wdrażanie Programów ograniczania niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP,
- przygotowania do wdrażania dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacje istniejących technologii wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń),
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje),
- ograniczenie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg).

OBSZAR III: Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochrona przed powodzią i suszą.**PRIORYTETY:**

- racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych,
- rozwój małej retencji wodnej,
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi.

OBSZAR IV: Racjonalna gospodarka odpadami.**PRIORYTETY:**

- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
- rozbudowa lub budowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO),
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów.

OBSZAR V: Oddziaływanie hałasu.**PRIORYTETY:**

- realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem.

OBSZAR VI: Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.**PRIORYTETY:**

- edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól,
- zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

OBSZAR VII: Edukacja ekologiczna.

PRIORYTETY:

- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska.

PRIORYTET VIII: Poważne awarie.

PRIORYTETY:

- działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych,
- szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

2.4.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ) jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do poprawy konkurencyjności gospodarczej województwa, promowania zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej regionu.

Cel strategiczny RPO WŁ to „Integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc”.

2.5. Uwarunkowania wynikające z powiatowych programów strategicznych

2.5.1. Strategia rozwoju powiatu poddębickiego na lata 2000-2010

W strategii rozwoju powiatu poddębickiego określono cel/misję, jako:

„Stworzenie warunków zrównoważonego rozwoju gospodarczego sprzyjającego życiu mieszkańców, podnoszącego konkurencyjność i atrakcyjność powiatu poddębickiego w strukturze województwa łódzkiego i kraju”. Główne programy strategiczne odnoszące się do środowiska są następujące:

a) poprawa stanu środowiska naturalnego:

- opracowanie i wdrożenie pro-ekologicznego systemu gospodarki odpadami,
- stworzenie systemu nadzoru ekologicznego nad funkcjonowaniem przedsiębiorstw oraz redukcja źródeł zanieczyszczeń przemysłowych,
- redukcja źródeł zanieczyszczeń komunalnych,
- współpraca i współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu ochrony ujęć wody pitnej i wód powierzchniowych,
- zwiększenie terenów zielonych i lesistości powierzchni powiatu.

2.5.2. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu poddębickiego cele ekologiczne są następujące:

a) ukierunkowane na poprawę jakości środowiska:

cel: poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych:

- zapewnienie odpowiedniej ilości najlepszej jakościowo wody do picia,
- poprawa jakości wód powierzchniowych,
- ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych,
- poprawa warunków bytowania mieszkańców,
- stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju flory i fauny,

cel: uregulowanie gospodarki odpadami:

- minimalizacja ilości odpadów powstających i składowanych, a wzrost ilości odpadów odzyskiwanych i wykorzystywanych,

- poprawa estetyki otoczenia życia mieszkańców (likwidacja dzikich wysypisk odpadów),

- likwidacja punktów stwarzających szczególne zagrożenie dla gleby u wód (mogilniki, odpady niebezpieczne),

cel: sukcesywne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza:

- poprawa jakości powietrza, przede wszystkim na terenach o gęstej zabudowie zanieczyszczonych przez tzw. „niską emisję”,

- przekształcanie istniejących systemów opalania w systemy bardziej przyjazne dla środowiska,

- wzrost wykorzystania ekologicznej energii odnawialnej,

cel: zmniejszenie uciążliwości hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym:

- ograniczanie liczby ludności narażonej na nadmierny hałas,

- zmniejszenie hałasu emitowanego przez środki transportu,

- ocena skali zagrożenia mieszkańców powiatu polami elektromagnetycznymi,

cel: ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej:

- ochrona istniejących miejsc przyrodniczo cennych i tworzenie warunków dla powstawania nowych,

- wzrost atrakcyjności otoczenia życia mieszkańców,

- podniesienie jakości życia mieszkańców z zachowaniem ładu przestrzennego i funkcjonalnego przy jednoczesnej ochronie istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych,

cel: przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:

cel: zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki,

cel: ochrona gleb,

cel: wzbogacenie i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,

cel: ograniczenie ryzyka wystąpienia powodzi na terenach najbardziej zagrożonych,

cel: ochrona zasobów kopalin.

2.6. Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych

2.6.1. Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015

Misja:

„Dynamicznie rozwijające się miasto i gmina Uniejów – atrakcyjna turystycznie, słynąca z wód geotermalnych, oferująca jakość życia”.

Główne cele strategiczne:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców polegająca na:

a) wzmocnieniu infrastrukturalnym miasta i gminy,

b) dbałości środowiska naturalnego.

2. Dynamizacja rozwoju gospodarczego gminy polegająca na:

a) wzmocnieniu lokalnego sektora gospodarczego,

b) kontynuowaniu rozwoju turystyki uzdrowiskowej i rekreacyjnej,

c) restrukturyzacji rolnictwa i obszarów wiejskich.

3. Rozwój zasobów ludzkich polegający na:

- a) edukacji przedsiębiorczości i aktywizacji mieszkańców,
- b) podniesieniu poziomu kształcenia.

3. Stan środowiska oraz zasobów naturalnych

3.1. Podstawowe dane miasta i gminy Uniejów

3.1.1. Położenie gminy

Gmina Uniejów jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie poddębickim. Sąsiaduje z gminami: Wartkowice i Poddębice z powiatu poddębickiego, Dąbie z powiatu kolskiego, Przykona, Brudzew i Dobra z powiatu tureckiego i Świnice Warckie z powiatu łęczyckiego. Północna i zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą powiatu poddębickiego i województwa łódzkiego.

Rys. 3.1 Położenie gminy Uniejów w powiecie poddębickim.

Gmina Uniejów należy do wschodniej części Niziny Wielkopolskiej. Jest to obszar płaskiej, mocno zdenurowanej moreny dennej ze zlodowacenia środkowopolskiego, wyniesionej średnio na wysokość od 108 do 118 m n.p.m. Środkową, wschodnią i południową część tej gminy tworzy płaska równina zwana Kotliną Uniejowską. Od zachodu graniczy z nią rozległa dolina Warty, a od północy dolina Neru.

Miasto i gmina Uniejów zajmuje powierzchnię 12901 ha, z czego 1223 ha zajmuje obszar miejski, a 11678 ha - obszar wiejski (GUS, 2013). Administracja gminna składa się z 30 sołectw: Brzeziny, Brzozówka, Czekaj, Czepów, Człopy, Dąbrowa, Felicjanów, Góry, Hipolitów, Kozanki Wielkie, Kuczki, Lekaszyn, Łęg Baliński, Ostrowsko, Orzeszków, Orzeszków Kolonia, Pęgów, Roźniatów, Roźniatów Kolonia, Skotniki, Stanisławów, Spycimierz, Spycimierz Kolonia, Wielenin, Wielenin Kolonia, Wieścice, Wilamów, Wola Przedmiejska, Zabórów, Zieleń. Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, sporadycznie występuje zabudowa wielorodzinna.

Rys. 3.2 Gmina Uniejów (źródło: <http://www.uniejow.pl>).

3.1.2. Powiązania komunikacyjne

Miejsko-wiejska gmina Uniejów ma dobrze rozwiniętą sieć dróg umożliwiających szybkie połączenia ze stolicami sąsiednich powiatów. Uniejów znajduje się w odległości 56 km od Łodzi, 160 km od Warszawy, 170 km od Poznania. Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- autostrada A2 – odcinek od km 303+145 do 305+600 oraz od km 306+900 do km 308+326. Łączna długość dróg wynosi 3,881 km,
- droga krajowa nr 72 relacji Rawa Mazowiecka – Łódź – Konin; odcinek od km 46+942 do km 51+740 (długość 4,798 km) oraz odcinek na granicach miasta Uniejów od km 51+740 do km 55+531 (długość 3,791 km),
- droga wojewódzkiej nr 473 relacji Koło – Łask,
- droga wojewódzkiej nr 469 relacji Uniejów – Łęczyca (Ozorków).

Stan techniczny nawierzchni dróg określają parametry techniczno-eksploatacyjne, do których zalicza się: stan spękań, równość podłużną, koleiny, stan powierzchni, właściwości przeciwpoślizgowe. Parametry techniczno-eksploatacyjne podlegają następnie ocenie (klasyfikacji). Kryteria oceny wyznaczają trzy poziomy de-

czyjne stanu technicznego nawierzchni, dla którego wyróżnia się cztery klasy: A, B, C, D. Klasy stanu technicznego dróg krajowych wg powyższej klasyfikacji przedstawia tabela:

Poziom pożą- dany	Klasa A - stan dobry	Nawierzchnie nowe, odnowione i eksploatowane, dopuszczalne występowanie sporadycznych uszkodzeń, nawierzchnie niewymagające remontów
	Klasa B - stan zadowalający	
Poziom ostrzegawczy	Klasa C - stan niezadowalający	Nawierzchnie ze znaczącymi uszkodzeniami, wymagane zaplanowanie remontu
Poziom krytyczny	Klasa D - stan zły	Nawierzchnie z licznymi i rozległymi uszkodzeniami, wymagany natychmiastowy remont

Stan techniczny odcinków autostrady A2 i drogi krajowej nr 72, występujących w granicach Gminy Uniejów, zgodnie z danymi dostarczonymi przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, oddział w łodzi, został zobrazowany w tabelach poniżej.

Tabela 3.1 Klasy stanu dróg krajowych (%)

Droga	A	B	C	D
Autostrada A2	100%	-	-	-
nr 72	65%	-	35%	-

Natężenie ruchu wg Generalnego Pomiaru Ruchu (GPR2010):

- A2 – SDR wynosi 17 932 poj./dobę,
- DK 72 – SDR wynosi:
- 3636 poj./dobę na odcinku od granicy województwa do gr. Gminy Uniejów,
- 7139 poj./dobę – przejście przez miasto Uniejów.

Przez Gminę przebiegają również drogi pozostające w zarządzie Gminy, ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 3.2 Wykaz dróg publicznych w zarządzie gminy na terenie Gminy Uniejów

Nr drogi	Przebieg drogi	Długość drogi (km) o danej nawierzchni
		asfaltowa
104464E	(Stęplew) – gr. gm. Świnice Warckie - Pęgów - Kozanki Wielkie	2,11
104474E	(Stęplew Stary) - gm. Świnice Warckie - Pęgów	
111151E	Spycimierz – Kolonia Spycimierz – gr. gm. Dobra – (Kaczka)	2,54
111152E	Zieleń - Spycimierz – Łęg Baliński – gr. gm. Dobra – (Józefów)	5
111153E	Człopy - wał rzeki Warty (Uniejów)	
111154E	Człopki – gr. lasu płu. Czarny Las	
111155E	Człopy - Wieścice - gr. gm. Przykona – (Kol. Radyczyny)	4,76
111156E	Zieleń - prom rzeki Warty – Uniejów (ul. Kościelnicka)	
111157E	Uniejów (ul. Łęczycka) - Wola Przedmiejska - Ubysław - gr. gm. Poddębice - (Kolonia Józefów)	3,04
111158E	Wola Przedmiejska - Ubysław	2,37
111159E	Droga przez Brzeziny	1,26

111160E	(Biernacie) – gr. gm. Wartkowice – Czekaj - Brzeziny - Wielenin - Dąbrowa - Kozanki Wielkie - gr. gm. Świnice Warckie - (Kraski)	7,08
111161E	Wielenin - Felicjanów - las na gr. gm. Wartkowice	3,34
111162E	(Trzysze) – gr. gm. Przykona - Wieścice - prom rzeki Warty - Ostrowsko - Kolonia Orzeszków	1,64
111163E	Kolonia Orzeszków - droga wojewódzka nr 473	1,055
111164E	Uniejów - Kolonia Orzeszków	
111165E	Kolonia Orzeszków - Orzeszków - Czepów	4,194
111166E	Czepów - Skotniki - Ostrowsko - Uniejów	6,489
111167E	Wielenin (od drogi pow. nr 16448) - Hipolitów - gr. gm. Wartkowice – (Zelgoszcz)	
111168E	Kolonia Wielenin - Dąbrowa - Roźniatów	4,46
111169E	Kolonia Wielenin - Stanisławów	1,86
111170E	Zaborów - Pęgów	1,45
111171E	Wielenin - Hipolitów	
111172E	Wilamów - Góry - Kuczki	2,5
111173E	Skotniki - Góry	
111174E	Wilamów - Kolonia Wilamów	
111175E	Wilamów - Jaszczurów - Czepów	
111176E	Brzozówka - Lekaszyn	0,6
111177E	(Krzykosy) – gr. gm. Dąbie - Lekaszyn - do wału rzeki Warty	
111352E	Uniejów, ul. Awaryjna	
111353E	Uniejów, ul. Bł. Bogumiła, ul. Kościelna	0,608
111354E	Uniejów, ul. Cicha	
111355E	Uniejów, ul. Dąbska	0,146
111356E	Uniejów, ul. Dębowa	
111358E	Uniejów, ul. Krasickiego, ul. Mickiewicza	0,77
111359E	Uniejów, ul. Kwiatowa	0,15
111360E	Uniejów, ul. Łączna	
111361E	Uniejów, ul. Makowa, ul. Tęczowa	0,384
111362E	Uniejów, ul. Miodowa, ul. Ogrodowa	0,409
111363E	Uniejów, ul. C.K. Norwida	0,23
111364E	Uniejów, ul. E. Orzeszkowej	0,13
111365E	Uniejów, Plac Kolegiacki	
111366E	Uniejów, ul. Portowa	
111367E	Uniejów, ul. B. Prusa	0,19
111368E	Uniejów, Wł. Reymonta	0,8
111369E	Uniejów, ul. J. Słowackiego	0,23
111370E	Uniejów, ul. Spacerowa	
111371E	Uniejów, ul. Płk. S. Ścibiora	0,825

111372E	Uniejów, ul. Wąska	
111373E	Uniejów, ul. Wodna	
	RAZEM	60,62

Źródło: dane z Urzędu Gminy.

Najbliższa stacja kolejowa znajduje się 10 km od Uniejowa w miejscowości Kłudna, przy magistrali kolejowej Katowice-Gdynia.

3.1.3. Sytuacja demograficzna

W 2012 roku miasto i gminę Uniejów zamieszkiwało 7186 osób (stan na 31 XII, GUS), co stanowiło 17,15% ogółu mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia wynosiła 55,7 osób na km², przy 47,5 osobach na km² w powiecie. Na 100 mężczyzn w 2012 roku przypadało w gminie Uniejów 103 kobiet (GUS).

Tabela 3.3 Ludność w mieście i gminie Uniejów w latach 2006-2012 wg GUS (stan na 31 XII)

Ludność	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	7354	7304	7283	7235	b.d.	b.d.	b.d.
mężczyźni	3601	3575	3555	3543	b.d.	b.d.	b.d.
kobiety	3753	3729	3728	3692	b.d.	b.d.	b.d.
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	7288	7222	7214	7146	7308	7225	7186
mężczyźni	3568	3535	3523	3503	3595	3550	3540
kobiety	3720	3687	3691	3643	3713	3675	3646

Źródło: GUS.

W Gminie Uniejów przyrost naturalny jest ujemny i wynosi - 5,3, co sytuuje gminę niekorzystnie na tle kraju (0,3).

Tabela 3.4 Wartości podstawowych wskaźników demograficznych dla Gminy Uniejów

Wskaźniki	j.m.	2012
ludność na 1 km ²	osoba	56
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	103
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-5,3
małżeństwa na 1000 ludności	szt.	6,6
ludność w wieku produkcyjnym	%	61,4
ludność w wieku poprodukcyjnym	%	22,1

Źródło: GUS.

Aktywność zawodowa ludności uzależniona jest od płci, wieku, a także wykształcenia. Spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych ponad 55% stanowią mężczyźni.

3.1.4. Gospodarka

Wg danych GUS, w 2012 r. w gminie i mieście Uniejów zarejestrowanych było 599 podmiotów gospodarczych w systemie REGON (376 w mieście Uniejów i 223 w obszarze wiejskim), w tym w sektorze publicznym 17, a w sektorze prywatnym 593.

Tabela 3.5 Podmioty gospodarcze w mieście i gminie Uniejów w 2012 roku wg GUS

Podmioty gospodarcze	Miasto i gmina Uniejów	Obszar wiejski	Teren miasta
Sektor publiczny			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	18	3	15
spółki handlowe	2	0	2
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	11	3	8
Sektor prywatny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	581	220	361
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	512	193	319
spółki handlowe	6	2	4
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	0	2
spółdzielnie	4	0	4
fundacje	2	0	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	16	12

Źródło: Baza Danych Lokalnych, GUS, 2013.

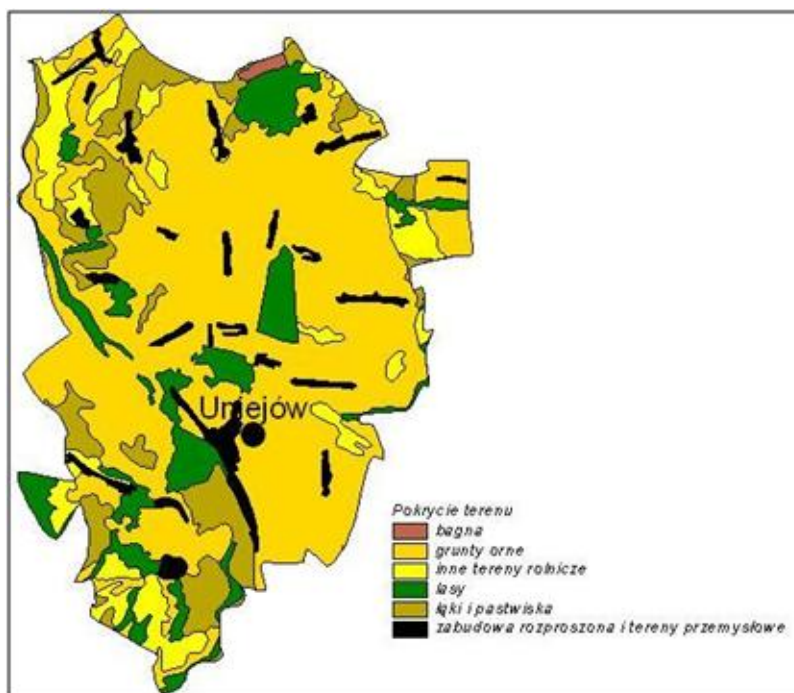
Na terenie gminy powstała duża ilość podmiotów o charakterze handlowym i usługowym, których działalność oparta jest o świadczenie usług mieszkańcom i turystom.

W gminie Uniejów nie występują w ogóle gleby klasy I i II. Najlepsze na terenie gminy gleby III i IV klasy (%) ciągną się stosunkowo szerokim pasem w środkowej i wschodniej części gminy – od Woli Przedmiejskiej na południu po Roźniatów i Czepów na północy. Ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 9137,95 ha, co stanowi około 70,8% ogólnej powierzchni gminy (wg GUS, 2010).

Tabela 3.6 Użytkowanie gruntów w gminie Uniejów w 2010 r.

Wyszczególnienie	użytki rolne	UR w dobrej kulturze	pod zasiewami	uprawy trwałe	sady ogółem	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne	lasy i grunty leśne	pozostałe grunty
	(ha)									
Miasto i gmina Uniejów	9137,95	9022,95	6710,69	20,69	20,61	1790,96	378,39	115,56	431,99	545,11

Źródło: GUS.

Rys. 3.3 Pokrycie terenu na obszarze gminy Uniejów.

Rolnictwo odgrywa jedną z kluczowych ról w tworzeniu struktury gospodarczej tego terenu. Ponad 75% użytków rolnych wykorzystywana jest do upraw rolnych (grunty orne). Warunki przyrodnicze predestynują gminę do uprawy żyta, pszenicy, pszenżyta, ziemniaków, owsa, mieszanek pastewnych oraz roślin pastewnych. W zachodniej i północno-zachodniej części gminy występują kompleksy trwałych użytków zielonych związanych z nisko położonymi terenami dolin rzecznych i obniżeń. Lasy stanowią zaledwie 9,1% powierzchni gminy i zajmują obszar 1201,5 ha.

3.2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska oraz zasobów naturalnych

3.2.1. Warunki środowiska geograficznego

Ponad połowa terenu gminy Uniejów to wysoczyzna morenowa (po prawej stronie rzeki Warty), która silnie kontrastuje z dnem rzeki poprzez stromą skarpę o wysokości względnej 7-11 m. Powierzchnia gminy opada w kierunku północnym ku dolinie Neru i zachodnim ku dolinie rzeki Warty. Rzędne wysokościowe wahają się od 97 do 116 m n.p.m. Płaska równina gminna nosi nazwę Kotliny Uniejowskiej. Charakterystyczną cechą poziomów tarasowych doliny Warty są pola wydymowe o kształtach nieuregulowanych, wydłużonych i rozczłonkowanych z piasków drobnoziarnistych i pylastych.

3.2.2. Warunki geologiczne terenu

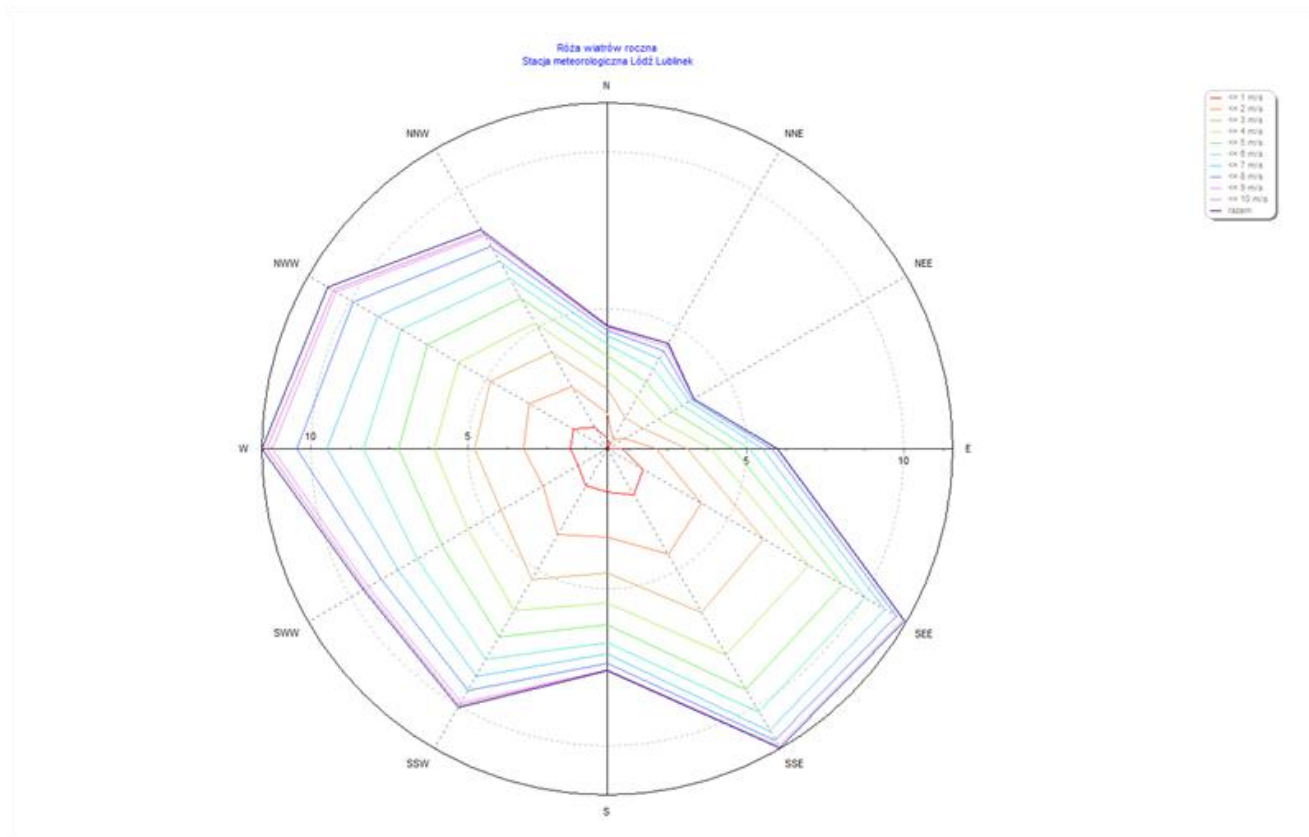
Obszar gminy położony jest w Niece Szczecińsko–Łódzko–Mazowieckiej i zbudowany jest przez margle, wapienie margliste, opoki i gezy oraz piaskowce z glaukonitem. Są to osady kredy górnej. Osady trzeciorzędowe reprezentowane są przez ropy, mułki, piaski ilaste z wkładkami węgla brunatnego reprezentujący miocen. Ropy zalegają w środkowej i północnej części gminy. Na szczególną uwagę zasługują pokłady węgla brunatnego w środkowej części gminy. Od północnego wschodu niecka graniczy z wałem kujawskim, charakteryzującym się silnie rozwiniętą tektoniką solną. Tektonika ta zaznacza się również na obszarze gminy Uniejów, jednak jej skala jest znacząco mniejsza. Utwory organiczne reprezentowane są przez torfy i przewarstwione ropy i glina, które wypełniają obniżenia dolinne i starorzecza w północnej i północno-zachodniej części gminy.

3.2.3. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne dla mieszkańców jak i dla rolnictwa są korzystne. Gmina Uniejów jest położona w strefie klimatu umiarkowanego. Średnia roczna temperatura powietrza waha się między 8 a 9°C. Okres zimowy trwa zazwyczaj od 13 grudnia do 2 marca. W tym czasie przez około 40 dni trwa zachmurzenie z opadami śniegu, zaś pokrywa śnieżna występuje około 60 dni.

W większości roku przeważają wiatry zachodnie, południowo-zachodnie, wschodnie i północno-zachodnie. Dość często zdarzają się cisze, które występują głównie w miesiącach letnich.

Rozkład prędkości i częstości występowania kierunków wiatru zarejestrowanych w okresie wieloletnim dla stacji Łódź - Lublinek przedstawiono na poniższym rysunku w postaci „róży wiatrów”.

Rys. 3.4 Roczna róža wiatrów dla stacji Łódź Lublinek.

Tabela 3.7 Temperatura powietrza i opady atmosferyczne dla wielolecia i w 2007 r. oraz prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie w 2007 r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW

Temperatura powietrza (°C)							
średnie					skrajne 1971-2006		
1971-2000	1991-2000	1996-2000	2001-2005	2007	max.	min.	amplitudy temperatur skrajnych
8,0	8,3	8,2	8,5	9,3	37,6	-30,3	67,9
Opady atmosferyczne (mm)					Prędkość wiatru (m/s)	Usłonecznienie (h)	Zachmurzenie (oktanty)
1971-2000	1991-2000	1996-2000	2001-2005	2007	2007		
571	565	629	582	663	4,0	1838	5,4

* Stopień zachmurzenia nieba: od 0 (niebo bez chmur) do 8 (całkowicie pokryte chmurami)

Źródło: „Ochrona Środowiska 2008”, GUS.

Tabela 3.8 Średnie miesięczne temperatury powietrza i miesięczne sumy opadów atmosferycznych w 2007 r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW

Miesiąc	Temperatura powietrza (°C)			Opady atmosferyczne (mm)		
	2007 r.	norma 2001-2005	odchylenie w 2007 r. względem normy	2007 r.	norma 2001-2005	% opadów w 2007 r. względem normy
styczeń	3,4	-1,7	5,1	74	37	200
luty	0,0	-0,7	0,7	52	42	124
marzec	6,3	2,5	3,8	49	34	144

kwiecień	9,6	8,3	1,3	16	40	40
maj	15,1	14,4	0,7	58	72	81
czerwiec	18,4	16,4	2,0	99	52	190
lipiec	18,3	19,6	-1,3	126	76	166
sierpień	18,4	19,1	-0,7	58	46	126
wrzesień	12,7	13,7	-1,0	44	47	94
październik	7,7	8,7	-1,0	27	41	66
listopad	1,5	3,7	-2,2	43	45	96
grudzień	0,0	-1,4	1,4	17	43	40
Rok	9,3	8,5	0,8	663	575	115

Źródło: „Ochrona Środowiska 2008”, GUS.

Największe opady występują w lipcu (średnio 76 mm dla lat 2001-2005), w 2007 roku największe opady występowały również w lipcu (126 mm). Najbardziej suchymi porami roku są jesień i zima (IX-II), kiedy suma opadów waha się między 37, a 45 mm słupa wody dla lat 2001-2005. Roczna suma opadu w 2007 roku wyniosła 663 mm, przy średniej wieloletniej na poziomie 575 mm.

3.2.4. Warunki glebowe

Na terenie gminy i miasta Uniejów panują średnio korzystne warunki glebowe. W układzie przestrzennym gleby najwyższej jakości występują w okolicach miejscowości: Czepów, Orzeszków, Stanisławów, Wielenin, Dabrowa, Uniejów, Wola Przedmiejska. Pokrywa glebowa gminy charakteryzuje się mozaikową strukturą, gdzie dominują gleby słabe typu pseudobielicowego i brunatnego powstałe na skale macierzystej pochodzenia lodowcowego. Mady i gleby torfowe występują w dolinie Warty i obniżeniach dolinnych w północnej części gminy, zaś pasem od Roźniatowa na południe w części wschodniej gminy występują rędziny o bonitacji III i IV klasy. W gminie Uniejów nie występują w ogóle gleby klasy I i II.

3.2.4.1. Zanieczyszczenie i degradacja gleb

Rozwiązania dotyczące ochrony powierzchni ziemi (w tym gleb), które wprowadzono w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. 2013.1232), stanowią podstawę prowadzenia badań i ochrony tego komponentu środowiska.

Oceny jakości gleby i ziemi oraz obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska, który jest organizowany i koordynowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Z kolei prowadzeniem okresowych badań jakości gleby i ziemi zajmuje się starosta.

W artykule 101 ww. ustawy zdefiniowano zasadę ochrony powierzchni ziemi, która polega, między innymi, na utrzymaniu jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów bądź na doprowadzeniu jej co najmniej do wymaganych standardów, jeżeli nie są one dotrzymane. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi określa dopuszczalne wartości zanieczyszczeń w glebach i ziemi. Według powołanego rozporządzenia za glebę lub ziemię zanieczyszczoną uznać należy taką, w której stwierdzono przekroczenie standardów dla co najmniej jednej substancji. Dopuszczalne zawartości zanieczyszczeń w glebach określono dla substancji nieorganicznych (metale ciężkie oraz cyjanki) i organicznych. W grupie substancji organicznych wyróżniono: węglowodory (benzyna – suma węglowodorów C6-12, olej mineralny – węglowodory C12-35, węglowodory aromatyczne, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, węglowodory chlorowane), środki ochrony roślin (pestycydy chloroorganiczne i nie chlorowane) oraz inne zanieczyszczenia organiczne. W każdym przypadku gleba lub ziemia uznana za zanieczyszczoną podlega obowiązkowi rekultywacji. Jeżeli przekroczenie wartości dopuszczalnej stężenia substancji w badanej glebie lub ziemi wynika z naturalnie wysokiej jej zawartości w środowisku uważa się, że przekroczenie dopuszczalnej wartości stężeń w glebie lub ziemi nie nastąpiło. W konsekwencji w odniesieniu do takich obszarów nie zachodzi obowiązek rekultywacji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami rekultywacja zanieczyszczonej gleby lub ziemi polega na jej przywróceniu do stanu wymaganego standardami jakości, dla aktualnego lub planowanego (wg planu zagospodarowania przestrzennego) kierunku wykorzystania gruntu.

Wg informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi na terenie gminy stwierdzono na terenie działki nr 33/4 znajdującej się przy ulicy Dąbskiej 17 w Uniejowie oraz działki 582 znajdującej się w miejscowości Stanisławów 37.

Starostwo Powiatowe w Poddębicach nie ma informacji odnośnie okresowych badań gleby. Zasoby przyrody.

3.2.5. Zasoby przyrody

3.2.5.1. System obszarów i obiektów prawnie chronionych

Na terenie miasta i gminy Uniejów istnieją różne formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz indywidualne pomniki przyrody. Łącznie zajmowały one w 2012 r. powierzchnię 6155,2 ha.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu – utworzony 24 marca 2009 roku rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 5/2009 (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 75, poz. 709 z 31.03.2009 r.). Obejmuje powierzchnię 29390 ha i obejmuje swym zasięgiem powiaty Sieradzki (gminy Goszczanów, Sieradz, m. Sieradz, Warta), Poddębicki (gminy Poddębice, Pęczniew, Uniejów) i Zduńskowolski (gmina Zduńska Wola). Celem Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego koryta rzeki Warty; korytarz ekologiczny łączący tereny położone nad Nerem i Bzurą w pradolinie Warszawsko-berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzeczka Warty i Widawki.

Obszar 1539,34 ha to powierzchnia leśna Nadleśnictwa Poddębice. Obszar ten głównie obejmuje dolinę Warty, uroczyska Rudniki, Księżę Młyny, lasy Leśnictwa Reduchów oraz cały zbiornik Jeziorsko wraz z rezerwatem ornitologicznym, który ma na celu zachowanie ostoi ptaków wodno-błotnych. OChK wyróżnia się bogactwem flory i fauny, naturalnych zbiorowisk roślinnych, kompleksem łąk z oczkami wodnymi oraz stanowiskami roślinności wodnej i szuwarowej.

Rezerwat faunistyczny ptaków Dąbskie Błota, obejmujący swym zasięgiem gminy Świnice Warckie, Dąbie i Uniejów, o powierzchni 900 ha. Położony jest on w dolinie Neru, w obszarze najbardziej wartościowym pod względem awifaunistycznym, na odcinku między ujściem Neru a Łęczycą. Obszar ten obejmuje przede wszystkim łąki typu łągów rozlewiskowych, a dominującym zbiorowiskiem jest szuwar mannowy, w mniejszym stopniu szuwar wielkoturzycowy, z licznymi oczkami wodnymi porośniętymi szuwarem trzcinowym. Obszar ten zasługuje na ochronę ze względu na dużą liczebność ptaków łągowych blaszkodziobych, np. świstan płaskonos, cyranka, łabędź niemy, siewek, np. brodziecsamotny, krwawodziób, kulik wielki, kszczyk, rycyk, perkozów - perkoz zausznik, brodzących – bąk, jastrzębiowatych - błotniak stawowy i wiele innych. Teren rezerwatu obejmuje stosunkowo duże, nie penetrowane przez człowieka obszary trzcinowisk, bagien, szuwarów, które swym wyglądem sprawiają wrażenie nie tkniętej przez ludzi przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Warszawsko-Berlińska – utworzony 24 marca 2009 roku rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 6/2009 (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 75, poz. 710 z dnia 31.03.2009 r.). Obejmuje powierzchnię 36650 ha, w tym również tereny gminy Uniejów. Celem Obszaru jest ochrona cennych walorów przyrodniczych największej na terenie województwa łódzkiego pradoliny powstałej w okresie plejstoceńskim o specyficznych, choć w znacznym stopniu przekształconych warunkach środowiska przyrodniczego, wykorzystywanej obecnie przez doliny Bzury i Neru. Obszar stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym łączącego dolinę Wisły z doliną Warty.

Użytki ekologiczne

W chwili obecnej na terenie gminy funkcjonuje osiem obszarów o statucie użytku ekologicznego. Wykaz tych terenów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.9 Użytki ekologiczne na terenie gminy Uniejów

Lokalizacja obiektu	Przedmiot ochrony	Opis chronionego obiektu	Data utworzenia/podstawa prawna	Właściciel/zarządca obiektu
Hipolitów, Leśnictwo Uniejów oddz. 262 m Nr ew. 146	Łąka, pow. 0,41 ha	Śródleśna łąka	16.12.1998/ rozporządź. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Hipolitów, Leśnictwo	Łąka,	Śródleśna łąka	16.12.1998/ rozporządź. Woj. Konińskiego	Skarb państwa/

Uniejów oddz. 262 h Nr ew. 147	pow. 2,42 ha		Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 278 k Nr ew. 10	Bagno, pow. 1,10 ha		30.10.1997/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 j Nr ew. 11	Łąka, pow. 0,34 ha	Śródleśna łąka	30.10.1997/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 i Nr ew. 12	Bagno, pow. 0,48 ha		30.10.1997/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 274 a, h; 276 a, d, f, g Nr ew. 148	Łąka, pow. 12,15 ha		16.12.1998/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 a Nr ew. 149	Starorzecze, pow. 1,66 ha		16.12.1998/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 276 j Nr ew. 150	Starorzecze, pow. 0,31 ha		16.12.1998/ Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa/ Lasy Państwowe

Źródło: UMIG Uniejów.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Uroczysko Zieleń” – utworzony 9 listopada 2004 roku przez Wojewodę Łódzkiego rozporządzeniem nr 9/2004 obejmuje teren Lasów Państwowych Nadleśnictwa Turek leśnictwa Uniejów o powierzchni 77,67 ha. Przedmiotem ochrony jest szczególnie cenny kompleks lasów łągowych oraz łąk i pastwisk śródleśnych wraz ze Starorzecze Niwy i oczkami wodnymi z dobrze wykształconą granicą polno-leśną. Uroczysko Zieleń położone jest w pradolinie Warty w strefie zalewowej rzeki na najniższym poziomie terasowym. W północnej części starorzecza można spotkać bobry, w lasach uwagę zwracają dęby, olchy i jesiony. Szata roślinna runa leśnego jest niezwykle bogata.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Uroczysko Zieleń II” – utworzony na mocy uchwały nr XLVII/256/06 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 23 lutego 2006 roku, obejmuje dwa kompleksy o łącznej powierzchni około 16 ha i stanowi naturalne uzupełnienie „Uroczyska Zieleń”. Ochronie poddano naturalny krajobraz składający się z użytków zielonych i zadrzewień o charakterze łągowym oraz fragmenty krajobrazu kulturowego integralnie związanego z doliną Warty w postaci panoramy zespołu zamkowo-parkowego i prawobrzeżnej starej części miasta Uniejów.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym” - ustanowiony uchwałą nr XXVIII/153/04 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 30 września 2004 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy Parku we wsi Czepów, o powierzchni 4,6 ha. Zespół obejmuje teren Parku we wsi Czepów, który jest dawnym parkiem dworskim otaczającym siedzibę właściciela majątku. Przedmiotem ochrony jest drzewostan parku. Gros drzewostanu stanowiący szkielet parku liczy około 150-200 lat.

Na terenie gminy Uniejów objęto kilkanaście obiektów indywidualną ochroną w formie pomników przyrody. Są one zlokalizowane w szczególności w parku zabytkowym w Uniejowie. Ich zestawienie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.10 Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Uniejów

Lokalizacja obiektu	Przedmiot chroniony	Opis chronionego obiektu	Obwód na wys. 1,3 m (cm)	Wysokość (m)	Data utworzenia/Podstawa prawna
Roźniatów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	520	20	12.07.1978/Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/20/78
Wielenin	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	530	18	12.07.1978/Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/21/78
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Buk pospolity	300	20	12.07.1978/Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/22/78
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	450	22	12.07.1978/Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/24/78
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	450	15	12.07.1978/Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/25/78

Uniejów, przy kościele	Pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy	370	18	21.11.1988/Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz. U. W. K. Nr 17, poz. 178)
Leśnictwo Uniejów oddz. 165b N-ctwo Turek	Głaz narzutowy		515 szer. 157cm, dł. 190cm, wys. 90cm.		31.03.2004/Rozporząd. Woj. Łódzkiego Nr 4/2004 (Dz.U.W.Ł. Nr 88, poz. 741)
Lekaszyn	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	440	20	21.11.1988/Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz.U.W.K. Nr 17, poz. 178)
Czepów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	480	20	21.11.1988/Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz.U.W.K. Nr 17, poz. 178)

Źródło: UMIG Uniejów.

Europejskie uwarunkowania systemu ochrony przyrody

System NATURA 2000.

W związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska musi utworzyć na swoim obszarze część europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 w oparciu o obowiązujące w niej ustawodawstwo. W zakresie ochrony przyrody aktami prawnymi są:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dn. 21.05.1992. r. (tzw. Dyrektyw Siedliskowa) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych i dzikiej flory i fauny (w oparciu o nią tworzy się Specjalne Obszary Ochrony (SOO),
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2.04.1979. r. (tzw. Dyrektywa Ptasia) w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, stanowiąca podstawę do wydzielenia Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO).

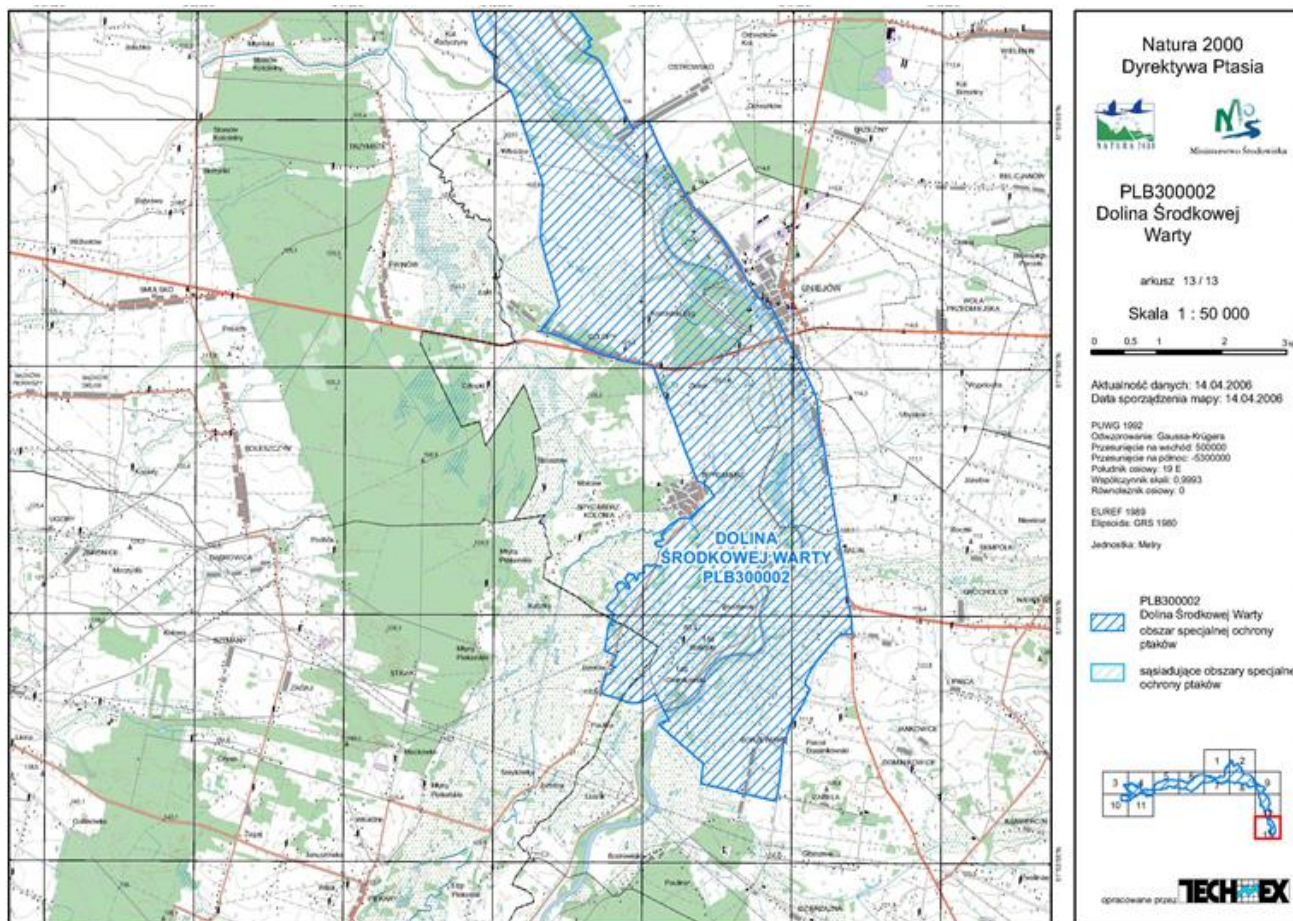
Mają one na celu utrzymanie bioróżnorodności państw członkowskich poprzez ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków flory i fauny na ich terytorium. Zobowiązują też państwa członkowskie UE (a więc i Polskę od momentu akcesji) do wytypowania obszarów chronionych, które będą tworzyć europejską sieć ekologiczną NATURA 2000 proporcjonalnie do reprezentacji na swoim terytorium typów siedlisk i gatunków, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Ważnym uzupełnieniem, mającym istotne znaczenie w budowie tej sieci, są załączniki do ww. Dyrektyw, zawierające listy wrażliwych siedlisk i ginących gatunków o znaczeniu wspólnotowym, których zachowanie wymaga wyznaczenia obszarów SOO i OSO.

Ochrona bioróżnorodności w tej sieci będzie realizowana na podstawie planów ochrony, których ustalenia będą wiążące dla planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów, itp.

Na etapie opracowywania koncepcji krajowej sieci Natury 2000 ujęto ponad 33% powierzchni gminy Uniejów w ramach obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB300002 Dolina Środkowej Warty, obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLB100001 Pradolina Warszawsko-Berlińska oraz obszaru ochrony siedlisk PLH100006 Pradolina Bzury - Neru. Obszary te zostały zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska po zaopiniowaniu przez Komisje Europejską.

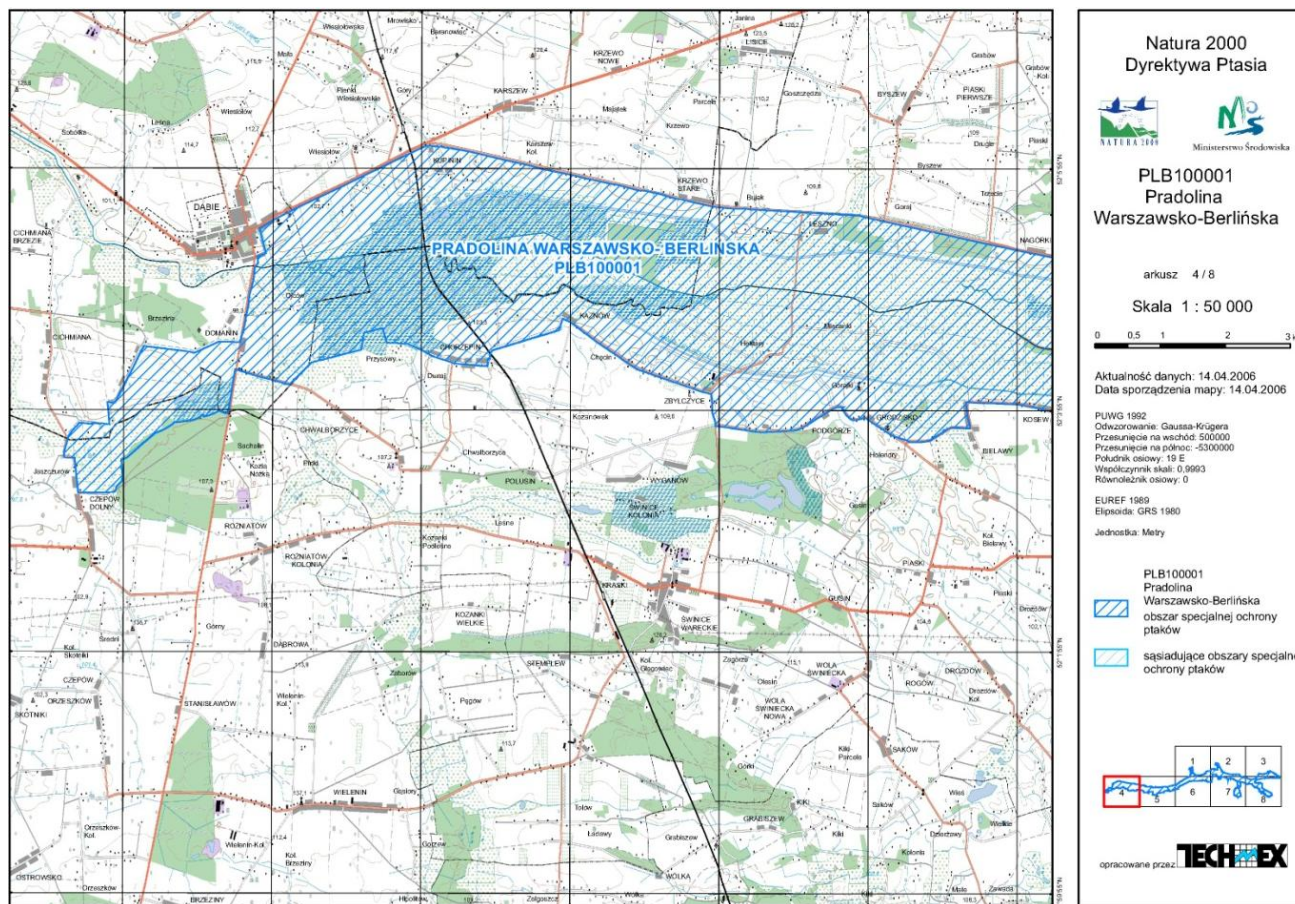
Dolina Środkowej Warty – obszar o powierzchni 57104,36 ha obejmujący fragment doliny Warty pomiędzy wsią Babin koło Uniejowa i Dębno n. Wartą koło Nowego Miasta nad Wartą. Dolina na tym odcinku ma zmienną szerokość od 500 m do ok. 5 km, leży na wysokości od 20 do 60 m n.p.m. W rejonie Doliny Konińsko-Pyzdrskiej dolina zachowała prawie naturalny charakter, nie została zmeliorowana i podlega okresowym zalewom. Teren ten jest zajęty przez użytkowane łąki i pastwiska, zadrzewienia lęgowe oraz zarastające starorzecza. Na zachód od ujścia Proсны znajduje się kompleks starych lęgów jesionowo-wiązowych i grądów niskich. Natomiast na odcinku w Kotlinie Kolskiej rzeka została obustronnie obwałowana. Obszar zawiera ostoję ptasią o randze europejskiej E 36 (Dolina Środkowej Warty). Występują tu co najmniej 42 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar ten jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. W tym okresie zasiedla się powyżej 10% krajowej populacji rybitwy białowąsej (PCK), powyżej 2% krajowych populacji następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, krwawodziób, płaskonos, rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), rybitwa czarna, rycyk i co najmniej 1% populacji krajowych gatunków: batalion (PCK), bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, dzięcioł średni, kropiatka, podróżniczek (PCK), brodziec piskliwy, cyraneczka, czajka, czapla siwa, dudek, dziwonia, krakwa, kulik wielki (PCK), sieweczka obrożna (PCK) i zausznik; stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiągają: błotniak zbożowy (PCK), cyraneczka, derkacz, kszyc, ortolan, ślepowron (PCK), zimorodek i świergotek polny, prawdopodobnie gnieździ się bardzo rzadki rożeniec

(PCK), ponadto w liczebności powyżej 1% populacji krajowej występują dudek, dziwonia, pustułka i remiz, a w liczebności ok. 1% populacji krajowej - przepiórka. W okresie wędrówki jesiennej występuje czapla biała (do 23 osobników), świstuna do 1500 osobników, żuraw (do 250 osobników) i mieszane stada gęsi do powyżej 5000 osobników. Podczas wędrówki wiosennej tokujące bataliony spotyka się w liczbie do 1200 osobników. Fragment Obszaru Dolina Środkowej Warty przebiegający przez gminę Uniejów przedstawiono na poniższym rysunku.

Rys. 3.5 Fragment obszaru Dolina Środkowej Warty (źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl>).

Pradolina Warszawsko-Berlińska – obszar o powierzchni 23412,42 ha. Jest położony na pograniczu kilku regionów: Kotliny Kolskiej, Równiny Kutnowskiej, Wzniesień Łódzkich i Równiny Łowicko-Błońskiej. Krańędzie pradoliny rozcinają doliny niewielkich rzek - dopływów Bzury i Neru. Obszary zalesione zajmują niewielką powierzchnię ostoi. Występują tu stawy rybne, z których najważniejsze to Psary, Okręt i Rydwan, Borów i Walewice. Najważniejsza z rzek ostoi to Bzura, której dolina jest silnie zatorfiona, pokryta mozaiką szuwarów turzycowych i roślinności łąkowej; średnia szerokość doliny rzecznej wynosi ok. 2 km. Dolina pocięta jest gęstą siecią rowów melioracyjnych, a sama rzeka jest uregulowana; brak tu starorzeczy. Teren zawiera ostoje ptasie o randze europejskiej PL079 (Dolina Neru) i PL080 (Dolina Bzury) oraz o randze krajowej K 47 i K 48 (Stawy Psary, Stawy Okręt i Rydwan). Obszar stanowi bardzo ważną ostoję ptaków wodno-błotnych. Występują tu co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kropiatka, podróżniczek (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa czarna, cyranka, krwawodziób, płaskonos, rybitwa białoskrzydła (PCK), rycyk i zausznik; stosunkowo wysoką liczebność osiągają: bocian biały, derkacz, czajka i śmieszka. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego gęsi zbożowej; stosunkowo duże koncentracje osiąga: batalion, gęś białoczelna, świstun. Fragment Obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska przebiegający przez gminę Uniejów przedstawiono na poniższym rysunku.

Rys. 3.6 Fragment obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska (źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl>).

Pradolina Bzury – Neru - obszar powstał w okresie zlodowaceń, kiedy z topniejącego lodowca wypływało wiele rzek. Pradolina Bzury-Neru pokrywa się częściowo z Pradolina Warszawsko-Berlińska (wyznaczony jest tam inny obszar Natura 2000) pomiędzy Łowiczem i Dębem. Koryta rzek Bzury i Neru są uregulowane. Obszar został powołany dla zachowania cennych siedlisk przyrodniczych, których stwierdzono aż dziewięć, w tym łągów, łąk i torfowisk.

Obszar charakteryzuje się sporą liczbą stawów rybnych, rowów, starorzeczy i dołów potorfowych w różnych stadiach zarastania, znajdują się tu rozległe łąki kośne i uprawiane. Środkowy odcinek doliny pokrywają torfowiska niskie i przejściowe, zlokalizowane na prawie już wyeksploatowanych złożach torfu. Występują tu także łąki trzęślicowe, turzycowiska, szuwały trzcinowe, zarośla łożowe oraz olsy. Niewielkie kompleksy lasów łęgowych zachowały się wzdłuż rzek. W dużej części ostoi zachodzi intensywna sukcesja regeneracyjna na skutek wycofywania się rolnictwa: odtwarzają się naturalne lasy łęgowe, olsy oraz zespoły szuwarowe. Jest to najcenniejszy obszar bagienny w środkowej części kraju.

Świat roślin reprezentują tu liczne rzadkie gatunki, np. storczyk kukułka szerokolistna, miecznik nadmorski, listera jajowata, grążel żółty, grzybień biały, porzeczka czarna i inne. Ponad 100 gatunków ptaków znajduje na terenie ostoi miejsce do lęgu. Charakteryzowany odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, objęty ochroną w granicach obszaru Natura 2000 Pradolina.

Bzury-Neru, jest najcenniejszym obszarem bagiennym w środkowej części Polski. W dużej części ostoi zachodzi sukcesja regeneracyjna na skutek wycofywania się rolnictwa. Efektem tego procesu jest odtwarzanie się lasów łęgowych, olsowych, zarośli wierzbowych oraz szuwarów. Pradolina Bzury-Neru ma również duże znaczenie, jako ostoją roślinności halofilnej. Wciąż można tu napotkać płaty zbiorowisk tego typu roślinności, jednak jest ona w zdecydowanym odwrocie. Szczególnie istotny jest fakt, potwierdzony przez liczne ostatnio badania przyrodnicze w granicach Pradoliny, iż mimo kompleksowego zmeliorowania tego terenu, wciąż posiada on unikatową wartość przyrodniczą. Potwierdzają to liczne stanowiska roślin chronionych i ginących (np. goryczka wąskolistna i groszek błotny) oraz liczne występowanie zwierząt, w szczególności ptaków związanych z obszarami wodno-błotnymi.

EKONET-PL

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej EKONET-PL powstała w ramach prac mających na celu utworzenie w Europie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych (European ECOlogical NETwork - EECOnET) koordynowanego przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody IUCN i ma się stać integralną częścią sieci europejskiej.

W strukturze krajobrazu ekologicznego głównym wyróżnikiem są ekosystemy, charakteryzujące się największą bioróżnorodnością, zagęszczeniem gatunków i naturalnością. Są to węzły ekologiczne powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi umożliwiającymi ich zasilanie poprzez przepływ materii, energii oraz informacji genetycznej. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne.

Sieć ECONET-POLSKA pokrywa 46% kraju. W jej ramach wyodrębniono 78 obszarów węzłowych (46 o znaczeniu międzynarodowym i 32 o znaczeniu krajowym, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 o znaczeniu międzynarodowym i 72 o znaczeniu krajowym, które razem obejmują 15% powierzchni kraju). Sieć ECONET-POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe i krajobrazowe oraz rezerваты), ostoje przyrody CORINE lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są „wbudowane” w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych, jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne).

Zgodnie z Koncepcją Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET objęto ochroną obszar Doliny Warty z unikalną roślinnością, niskimi torfowiskami, słonymi śródlądowymi łąkami, ostoją ptactwa.

3.2.5.2. Tereny zieleni

Ważną częścią składową miast są tereny zielone. W zależności od funkcji jaką pełnią możemy wyróżnić:

- tereny zieleni wypoczynkowej - są to: parki, skwery, zieleńce, ogródki działkowe, tereny sportowe,
- tereny zieleni specjalnego przeznaczenia - są to: pasy zieleni izolacyjnej, tereny zieleni towarzyszące komunikacji, ogrody dydaktyczne, cmentarze,
- tereny zieleni o ograniczonym dostępie, to tereny: towarzyszące obiektom przemysłowym, towarzyszące zabudowie osiedlowej i indywidualnej.

Tabela 3.11 Tereny zieleni w Gminie Uniejów w 2012 roku

Parki spacerowo-wypoczynkowe		Zieleńce		Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	Parki zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	
szt.	ha	szt.	ha	ha	ha	ha	szt.	ha
2	38,1	3	0,7	0	0	38,8	4	6,9

GUS, 2013.

Tabela 3.12 Tereny zieleni w gestii samorządów miast na terenie Gminy Uniejów w 2012 roku

Kategoria	Parki spacerowo-wypoczynkowe		Zieleńce		Tereny zieleni osiedlowej
Jednostka	szt.	ha	szt.	ha	ha
Gmina Uniejów	1	34,1	3	0,7	0

Tabela 3.13 Nasadzenia i ubytki drzew i krzewów w 2012 roku w Gminie Uniejów

Nasadzenia drzew	Nasadzenia krzewów	Ubytki drzew	Ubytki krzewów
szt.	szt.	szt.	szt.
270	0	384	0

GUS, 2013.

Jednym z lepiej zachowanych i najpiękniejszych parków podworskich w centralnej Polsce jest park zamkowy w Uniejowie. Zajmuje powierzchnię 34 ha, łącznie rośnie tu ok. 60 gatunków drzew i krzewów (rodzimych i egzotycznych). Łączy się z dużym kompleksem lasu mieszanego. W parku wytyczona jest ścieżka edukacyjna z kilkoma stacjami przy najciekawszych okazach parkowych drzew. Park został wpisany do rejestru zabytków nieruchomości województwa łódzkiego pod numerem rejestracyjnym A-481/222 z 19.08.1992.

Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym – o powierzchni 4,63 ha obejmuje teren Parku we wsi Czepów, który jest dawnym parkiem dworskim otaczającym siedzibę właściciela majątku. Ochronie, uchwałą nr XXVIII/153/04 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 30 września 2004 roku, podlega drzewostan stanowiący szkielet parku, który liczy około 150-200 lat.

3.2.6. Zasoby leśne

Gmina Uniejów charakteryzuje się lesistością wynoszącą około 9,1%. Lasy zajmują powierzchnię 1201,5 ha. Nadzór nad lasami publicznymi Skarbu Państwa sprawuje Nadleśniczy Nadleśnictwa Turek. Lasy niebędące własnością Skarbu Państwa, występujące w granicach Gminy Uniejów zajmują powierzchnię 565,5 ha.

Tabela 3.14 Powierzchnia gruntów leśnych w 2012 roku (ha)

Ogółem	Grunty leśne publiczne			Grunty leśne prywatne	Lesistość %
	razem	własność Skarbu Państwa	w zarządzie Lasów Państwowych		
1201,5	636	628	624,7	565,5	9,1

GUS, 2013.

Lesistość miasta Uniejów wynosi 2,4%, natomiast obszaru wiejskiego 9,8%. W drzewostanie Nadleśnictwa Turek dominuje sosna. Cały obszar Nadleśnictwa Turek znajduje się w I-szej kategorii zagrożenia pożarowego. Nadleśnictwo Turek w bieżącym dziesięcioleciu zalesiło na terenie gminy Uniejów 3,64 ha gruntów nieleśnych.

3.2.7. Zasoby kopalin

Na terenie gminy Uniejów najważniejszym surowcem mineralnym są wody lecznicze – wody termalne, zalegające na głębokości 2000 m. Eksploatowane złoża tych wód zatwierdzone decyzją Ministra Środowiska z dnia 21.12.2005 r. znak: DGkdh-479-6546-5/9081/05/MJ, ma status obszaru górniczego o nazwie Uniejów I wg Rejestru obszarów górniczych PIG i posiada koncesję do 2020 roku. Obszar i teren górniczy wód geotermalnych pokrywa się z obszarem zasobowym, który ustalono poprzez umowne ograniczenie go wzdłuż linii depresji/regresji o wartości 0,5 m. Obszar zasobowy obejmuje powierzchnię ok. 7 km². Użytkownikiem złoża jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością „Geotermia Uniejów”. Wody termalne charakteryzują się temperaturą 68°C na wypływie. Są to wody chlorkowo-sodowe, zawierające znaczne ilości związków o specyficznej aktywności farmakologicznej, które wykorzystać można do celów gospodarczych czy profilaktyki leczniczej. Odkryto je w 1979 roku dokonując odwiertu nr 1 (IGH-1) we wsi Ostrowsko. Odwiertu nr 2 (PIG/AGH-1) dokonano w 1990 roku w północnej części miasta Uniejów (ul. Kościelnicza), natomiast odwiertu nr 3 (PIG/AGH-2) dokonano w 1991 roku również w mieście Uniejów w odległości około 650 m na północ od Rynku. Obecnie odwierty 2 i 3 wykorzystywane są w ciepłowni geotermalnej – odwiert 3 pełni rolę otworu eksploatacyjnego, natomiast odwiert 2 jest otworem chłonnym, do którego jest zatłaczana woda wykorzystywana w ciepłowni.

Innymi zasobami kopalin gminy Uniejów są surowce węglanowe reprezentowane przez wapień, margle i opoki, które służą głównie, jako kamień budowlany; surowce ilaste reprezentowane przez ily; kruszywa naturalne: piaski i żwiry wykorzystywane w budownictwie i węgiel brunatny, który nie jest eksploatowany. Wykaz surowców na terenie gminy Uniejów pokazano w poniższej tabeli.

Tabela 3.15 Wykaz surowców mineralnych na terenie gminy Uniejów wg PIG

Nazwa złoża	Rodzaj surowca	Kategoria rozpoznania	Zasoby geologiczne bilansowe
Uniejów	surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z (zaniechanie eksploatacji)	158 tys. m ³
Uniejów I	surowce ilaste ceramiki budowlanej	R (złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo)	510 tys. m ³
Wielenin	surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z (zaniechanie eksploatacji)	1 245 tys. m ³
Uniejów	węgiel brunatny	P (złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie)	42 000 tys. Mg
Uniejów	wody chlorkowo-sodowe o temp.67-70 ⁰ C	T (złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo)	Zasoby eksploatacyjne 120 m ³ /h Pobór: 780 852,00 m ³ /rok
Uniejów	Surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego	P (złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie)	3338 tys. m ³
Czepów	kamienie drogowe i budowlane	E (złoża eksploatowane)	115

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2012r., PIG, Warszawa 2013 r.

Trzy złoża mają obecnie status obszarów górniczych, a wydobycie surowców odbywa się na podstawie wydanych koncesji. Wykaz tych złóż przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.16 Wykaz złóż eksploatowanych w gminie Uniejów na podstawie wydanych koncesji wg danych z Urzędu Marszałkowskiego

Złoże	Użytkownik	Koncesja
Kruszywa naturalne „Rożniatów I Aa i Ab”	P.H.U. „KUNDA”, Export-Import - Anna Kunda ul. Armii Krajowej 44, 19-300 Ełk	Wojewody Łódzkiego znak:DG/Si.IV-7412-2/1/05 z dnia 13.05.2005 r. ważna do 12.05.2015 r.
Wody geotermalne	„Geotermia Uniejów” Sp. z o.o Uniejów, 99-210,Kościelnicka 44	Koncesja Nr 3/2007 z dnia 5.02.2007 r. wydana przez Ministra Środowiska, zmieniona decyzją Ministra Środowiska z dnia 23.04.2009 r., znak: DGiKGhg-4771-1/1836/09/JM.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

3.2.8. Stosunki wodne i jakość wód

3.2.8.1. Wody powierzchniowe

Głównym ciekim wodnym gminy Uniejów jest rzeka Warta. Przepływa ona przez gminę na długości około 20 km, stanowiąc granicę administracyjną gminy Uniejów z gminami Przykona i Brudzew w województwie wielkopolskim. Miasto Uniejów położone jest na środkowym odcinku tej rzeki. Oprócz Warty na terenie gminy Uniejów płyną następujące cieki: Dopływ z Brzezin, Dopływ spod Kobylnik, Struga Spycimierska (Siekiernik), Pisia, Dopływ z Wilamowa, Dopływ spod Piekar, Kanał Niemiecki. Łączna długość tych cieków wynosi około 63 km.

Rys. 3.7. Sieć rzeczna na terenie gminy Uniejów.

Badania i oceny stanu wód powierzchniowych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 155a ust. 3 ustawy - Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (t.j.: Dz.U. z 2012 r. poz. 145) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje badania wód powierzchniowych w zakresie elementów

fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych. Sposób oceny i klasyfikacji stanu wód powierzchniowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. W ocenie zastosowano wytyczne dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska w sprawie wykonania weryfikacji oceny jednolitych części wód powierzchniowych (rzek, zbiorników zaporowych, wód przejściowych i przybrzeżnych) za lata 2010 i 2011, oraz sporządzenia oceny dla jcw ww. kategorii za rok 2012, opracowane przez Główny Inspektorat.

Ochrony Środowiska

Oprócz klasyfikacji stanu wód jednolitych części wód (jcw), czyli oddzielnych i znaczących elementów wód powierzchniowych, takich jak rzeka, część rzeki, zbiornik zaporowy, itp., klasyfikacji jakości wód dokonuje się też w poszczególnych punktach pomiarowo – kontrolnych (ppk).

Program badawczy obejmował kontrolę jakości wód powierzchniowych w 130 punktach pomiarowo-kontrolnych, z czego 122 było zlokalizowanych na rzekach, a 8 na zbiornikach zaporowych, zgodnie z określonym zakresem i częstotliwością badań. Wśród badanych rzek przepływających przez gminę Uniejów była rzeka Warta. Badania były prowadzone w punktach pomiarowo-kontrolnych: Warta - Uniejów i Spicimierz na Siekierniku (Strudze Spycimierskiej).

W 2012 roku w przekroju Uniejów na Warcie odnotowano dobry stan chemiczny oraz stan ekologiczny powyżej dobrego. Natomiast dla przekroju Spicimierz stwierdzono słaby stan ekologiczny.

Poważnym czynnikiem obniżającym jakość wód są ścieki komunalne odprowadzane siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodno-kanalizacyjnych. Na jakość wód powierzchniowych wpływają również zanieczyszczenia wyplukiwane z atmosfery (wody opadowe) i ze środowiska gruntowego (spływy obszarowe). Źródło zanieczyszczeń wód stanowią również nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, tzw. szamba oraz niezgodne z prawem odprowadzanie ich zawartości. W ostatnich latach osiągnięto znaczący postęp w ograniczaniu ładunków zanieczyszczeń oraz zmniejszeniu ogólnej ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych ze źródeł punktowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie wyników monitoringu w punktach pomiarowo-kontrolnych w 2012 roku w gminie Uniejów.

Tabela 3.17 Wyniki klasyfikacji ogólnej w badanych punktach pomiarowo-kontrolnych w 2012 r. w gminie Uniejów

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan ekologiczny	Stan chemiczny
2012							
	Warta	Warta - Uniejów	II	II	II	Dobry i powyżej dobrego	DOBRY
	Siekiernik	Spicimierz na Siekierniku	IV	II	I	SŁABY	-

Źródło: WIOŚ w Łodzi.

3.2.8.2. Wody podziemne

W gminie Uniejów występują dwa podstawowe poziomy wód podziemnych: czwartorzędowy i górnokredowy. Wody podziemne czwartorzędowe gromadzą się w osadach piaszczysto-żwirowych występujących w dolinach rzecznych oraz na wysoczyznach. W dolinach są to wody o zwierciadle swobodnym, występujące płytko pod powierzchnią terenu. Są zasilane przez infiltrację wód opadowych i powierzchniowych oraz dopływem podziemnym z wysoczyzn. Są to wody podatne na zanieczyszczenia. Z tych wód czerpią gospodarskie studnie kopane. Wody podziemne w utworach górnej kredy stanowią podstawowy poziom użytkowy dla komunalnych ujęć gminnych. Są to wody szczelinowe. Ich zasilanie odbywa się poprzez drenaż wód z poziomu

czwartorzędowego, w miejscach kontaktu z piaskami i żwirami zarówno na wysoczyznach jak i w dolinach rzecznych bądź poprzez bezpośrednie zasilanie wodami atmosferycznymi w miejscach płytkiego zalegania utworów górnej kredy.

Zasoby wód geotermalnych występują na obszarze całej gminy Uniejów. Są to wody mineralne 0,8% chlorkowo-sodowe, bromkowo-borowe, hypertermalne. Posiadają one właściwości lecznicze i mogą być wykorzystywane w balneologii i rekreacji. Skład chemiczny wody geotermalnej (w 1 dm³) jest następujący:

Tabela 3.18 Skład wód geotermalnych (w 1 dm³)

Kationy (mg)		Aniony (mg)	
sodowy	3000,00	siarczanowy	75,00
potasowy	26,00	bromowy	5,06
amonowy	1,60	wodorowęglanowy	291,36
żelazowy	5,14	chlorkowy	4904,92
magnezowy	40,46	jodkowy	0,63
barowy	0,26		
strontowy	10,60		
wapniowy	195,59		

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego, 2003 r.

Ponad połowa gminy Uniejów znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 151 Konin – Turek - Koło. Jest to górnokredowy zbiornik typu szczelinowo-porowego o średniej głębokości ujęcia 90 m i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych rzędu 240 m³/d. Część zbiornika stanowi strefę wysokiej ochrony OWO.

Wody czwartorzędowe w północnej części gminy stanowią Główny Zbiornik Wód Podziemnych Pradolina Warszawa-Berlin (Koło - Odra).

Badania i oceny stanu wód podziemnych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 155a ust. 5 i 6 ustawy - Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 (t.j.: Dz.U. z 2012 r. 145) Państwowa Służba Hydrogeologiczna wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. W uzasadnionych przypadkach wojewódzki inspektor ochrony środowiska, wykonuje, w uzgodnieniu z państwową służbą hydrogeologiczną, uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych, a wyniki tych badań przekazuje, za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, państwowej służbie hydrogeologicznej.

W 2011 i 2012 roku na terenie województwa łódzkiego prowadzono monitoring wód podziemnych. Badania wykonał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi.

W 2012 r. żaden z punktów pomiarowych nie był zlokalizowany na terenie powiatu poddębickiego. Natomiast w 2011 r. sześć punktów zlokalizowanych było w powiecie poddębickim: w m. Księża Wólka i m. Pęczniew (gm. Pęczniew), m. Wartkowice (gm. Wartkowice), m. Bałdrzychów (gm. Poddębice), m. Dalików (gm. Dalików), i m. Zadzim (gm. Zadzim). Wyniki badań monitoringowych poddano ocenie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 23.07.2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U.2008.143.896). Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.19 Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa czystości wody w 2011 r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Księża Wólka Pęczniew	Q	III	NO3-32,7 mg/l
Pęczniew Pęczniew	Cr2	II	Mn-0.215mg/l, Ca-99.8mg /l, HCO3-321mg /l, Fe-1.28mg /l
Wartkowice Wartkowice	Cr2	I	pH-7.41pH, TOC-2.21mg/l, PEW-561 μS/cm, temperatura-10°C, Tlen rozp-1.7mg/l, NH4-0.289mg/l, Sb-<0.01mg/l, As-<0.01mg/l, NO3-<0.589mg/l, NO2-<0.0079mg/l, B-<0.01mg/l, Cl-9.99mg/l, Cr-<0.0011mg/l, CN-<0.01mg/l, F-0.086mg/l, PO4-<0.024mg/l, Al-<0.009mg/l, Cd-<0.00035mg/l, Mg-9.62mg/l, Mn-0.044mg/l, Cu-

			<0.0045mg/l,Ni-<0.0078mg/l,Pb-<0.0067mg/l,K-0.977mg/l,Hg-2.6E-5mg/l,Se-<0.01mg/l,SO4-43mg/l,Na-2.24mg/l,Ag-<0.001mg/l,Ca-81.4mg /l,HCO3-248mg /l,Fe-0.516mg /l
Bałdrzychów Poddębice	Cr2	II	temperatura-10.5°C,Mn-0.123mg/l,Ca-68.8mg /l,HCO3-271mg /l,Fe-2.33mg /l
Dalików Dalików	Q	II	temperatura-10.5°C,Mn-0.073mg/l,Ca-60.7mg /l,HCO3-212mg /l,Fe-1.43mg /l
Zadzim Zadzim	Cr2	II	PEW-708μS/cm,Mn-0.234mg/l,Cu-0.0195mg/l,Ca-98.2mg /l,HCO3-327mg /l,Fe-2.12mg /l

Źródło: Sprawozdanie z monitoringu wód podziemnych na terenie województwa łódzkiego w 2011 roku, WIOŚ Łódź.

Monitoring wód podziemnych w tych samych punktach pomiarowych w powiecie poddębickim prowadzono przez WIOŚ w Łodzi wcześniej w 2009 roku. Wyniki tych badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.20 Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa jakości wody w 2007 r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Księża Wólka Pęczniew	Q	III	NO3 -31mg/l
Pęczniew Pęczniew	Cr2	II	temperatura-10.5°C,Mn-0.094mg/l,Ca-97.4mg /l,Fe- 1.3mg /l
Wartkowice Wartkowice	Cr2	I	pH-7.25pH,OWO-2.78mg/l,PEW- 556μS/cm,temperatura-10°C,Tlen rozp-7.4mg/l,NH4- 0.289mg/l,Sb-<0.01mg/l,As-<0.01mg/l,NO3 - 1.99mg/l,NO2 - 0.007mg/l,B-0.016mg/l,Cl-13.5mg/l,Cr- <0.0011mg/l,CN-<0.01mg/l,F-0.094mg/l,PO4 - 0.07mg/l,Al-<0.009mg/l,Cd-<0.00034mg/l,Mg- 9.78mg/l,Mn-0.047mg/l,Cu-<0.0044mg/l,Ni- <0.003mg/l,Pb <0.0067mg/l,K-0.926mg/l,Hg- <0.0002mg/l,Se-<0.01mg/l,SO4 -48.5mg/l,Na- 3.37mg/l,Ag-<0.001mg/l,Ca-84.1mg /l,HCO3 -127mg /l,Fe-0.411mg /l,Benzo_a_piren-<6.4E-7mg/l,WWA- 2.8E-7mg/l
Bałdrzychów Poddębice	Cr2	III	Cd-0.005mg/l,Fe-4.29mg /l
Dalików Dalików	Q	II	temperatura-11°C,Cd-0.002mg/l,Mn-0.076mg/l,Ca-61.4mg /l,Fe-1.55mg /l
Zadzim Zadzim	Cr2	II	Mn-0.058mg/l,Ca-97.5mg /l,Fe-1.7mg /l

Źródło: WIOŚ Łódź.

Na jakość wód podziemnych wpływ mają:

- ścieki surowe lub niedostatecznie oczyszczone wprowadzane do gleby i wody,
- „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych,
- przecieki z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych „szamb” oraz ich niezgodne z prawem opróżnianie,
- niewłaściwa gospodarka nawozowa (głównie nawozy naturalne), intensywne nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin, rolnicze wykorzystywanie ścieków,
- niewłaściwie zlokalizowane cmentarze oraz grzebowiska zwłok zwierzęcych,
- stacje paliw.

Podczas kontroli przeprowadzonej w 2008 r. ustalono, że gminne składowisko odpadów przy drodze lokalnej Uniejów - Dąbie zostało zamknięte a odpady z terenu gminy wywożone są na składowisko zlokalizowane w miejscowości Borek koło Łęczycy na podstawie przedstawionej umowy. Podczas lustracji składowiska stwierdzono, że odpady nie są zagęszczane, a poprzez to nie ukształtowano nadpoziomowej warstwy składowanych odpadów. Ponadto dowiezione odpady nie były przysypane warstwą izolacyjną. Odpady znajdowały się również na terenie przylegającym.

3.2.8.3. Tereny zalewowe

Gmina Uniejów objęta jest zagrożeniem powodziowym, ponieważ przepływa przez nią rzeka Warta. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu opracował Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Warty z wyznaczonym zasięgiem wody o prawdopodobieństwie przewyższenia $p = 1\%$, tj. obszarem szczególnego zagrożenia powodzią. Czynnikiem sprawczym jest Warta, która w przypadku wysokiego stanu wód, może spowodować realne zagrożenie powodzi. Wyznaczony został obszar dla Warty na odcinku 0 - 795 km o najwyższym zagrożeniu, z uwagi na niskie położenie względem rzeki, w stosunku do pozostałego terenu.

Tabela 3.21 Wały przeciwpowodziowe na terenie Gminy Uniejów

Lp.	Nazwa obiektu	Nazwa wody	Rodzaj wału	Klasa wału	Długość	Stan techniczny	Stan bezpieczeństwa
1.	Wał p. pow. Rzeki Warty - lewy	Warta	ziemny	II	12307	zadowalający	mogący zagrażać bezpieczeństwu
2.	Wał p. pow. Rzeki Warty - prawy	Warta	ziemny	II	9100	zadowalający	mogący zagrażać bezpieczeństwu

Źródło: WZMIUW Oddział w Poddębicach.

3.2.9. Gospodarka wodno-ściekowa

3.2.9.1. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy gminy Uniejów są zaopatrywani w wodę z istniejących wodociągów komunalnych na terenie gminy. Sieć wodociągowa liczy 148,7 km długości i 2230 przyłączy. Stopień zwodociągowania miasta i gminy określa się na poziomie 100%. Źródłem zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Uniejów są wody podziemne występujące w utworach górnokredowych. Miasto Uniejów zaopatrywane jest w wodę poprzez stację wodociągową zlokalizowaną przy ul. Szkolnej, wyposażoną w pompownię II stopnia i zbiornik wyrównawczy o pojemności 100m³. Woda pobierana z dwóch studni głębinowych z wodonośnych pokładów górnej kredy, kierowana jest do zbiornika wyrównawczego o pojemności 100 m³, z którego poprzez zespół 5 pomp stanowiących pompownię II stopnia zasila sieć wodociągową na terenie miasta. Woda jest uzdatniana.

W gminie natomiast funkcjonują 4 ujęcia wód podziemnych obejmujących 6 studni głębinowych wykorzystywanych do zasilania w wodę grupowych wodociągów wiejskich. Ujęcie wody w Wilamowie posiada pompownię II stopnia i zbiorniki wyrównawcze, pozostałe natomiast zostały wyposażone w stacje uzdatniania pracujące w systemie jednostopniowego podawania wody w oparciu o pompy głębinowe, zespoły odżelaziaczy i hydrofory. Zestawienie ujęć wodnych na terenie gminy Uniejów przedstawiono w tabeli 3.17.

Tabela 3.22 Zestawienie ujęć wodnych na terenie Gminy Uniejów

Nazwa ujęcia	Zaopatrywane miejscowości	Pozwolenie na pobór wody		Charakterystyka pobieranej wody i procesu uzdatniania
		$Q_{\max d}$ (m ³ /d)	$Q_{\max h}$ (m ³ /h)	
Wola Przedmiejska	Wola Przedmiejska, Felcjanów, Czekaj, Hipolitów, Wielenin, Kol. Wielenin, Dąbrowa, Zaborów, Kozanki Wielkie	569	40	Żelazo – 1,28 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , woda uzdatniania na czterech odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego R-3/1 w km 1+250
Uniejów	Miasto Uniejów	700	70	Woda uzdatniana, wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Uniejowie
Spycimierz	wodociąg wiejski	625,2	46,5	Woda uzdatniana, wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Spycimierzu
Roźniatów	wodociąg wiejski	167	18	brak konieczności uzdatniania - skład wody odpowiada normom
Ostrowsko	wodociąg wiejski: Ostrowsko, Orzesz-	222	30	Żelazo – 1,1 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , woda

	ków, Orzeszków Kolonia, Kuczki, Stanisławów, Roźniatów			uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do dołu po wyrobisku zwirowym
Wilamów	wodociąg wiejski	546	36	Żelazo – 4,4 mg/dm ³ , mangan – 0,45 mg/dm ³ , woda uzdatniania na czterech odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
Wielenin	ujęcie zakładowe na terenie Zakładu Ceramiki Budowlanej	85	7,0	woda uzdatniania, wody popłuczne odprowadzane do oczyszczalni zakładowej
Zakład Gospodarczy ZAMEK w Uniejowie	ujęcie na terenie dziedzińca zamkowego	37,3	4,6	brak uzdatniania
Gorzelnia w Czepowie	ujęcie zakładowe	155,7	28,3	Żelazo – 4,82 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , brak uzdatniania, woda wykorzystywana wyłącznie do celów technologicznych

Źródło: Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015.

Zużycie wody w 2011 i 2012 roku kształtowało się następująco:

Tabela 3.23 Zużycie wody w mieście i gminie Uniejów w latach 2011-2012

Zużycie wody	Miasto Uniejów		Obszar wiejski		Ogółem	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Ogółem [dam³]	109,7	142,8	128,3	167,3	238,0	310,1
Eksploatacja sieci wodociągowej (dam³)	109,7	142,8	128,3	167,3	238,0	310,1
Gospodarstwa domowe (dam³)	91,1	119,2	119,6	151,7	210,7	270,9
Gospodarstwa domowe (m³/rok/1 mieszkańca):	29,0	37,5	30,2	39,6	28,2	36,0

Źródło: GUS.

Wśród zakładów przemysłowych największy pobór odnotowano przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Sp. z o. o. i Zakład WIATR-BUD Regina Wiatr. Pobór wody przez te jednostki w roku 2011 i 2012 zestawiono w poniższej tabeli:

Tabela 3.24 Pobór wody na cele przemysłowe

Zakład	Pobór w latach (m ³)	
	2011	2012
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Sp. z o.o.	291008	382625
WIATR-BUD Regina Wiatr	1757	3164

Źródło: Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska w Łodzi.

3.2.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Według informacji GUS, długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Uniejów wynosiła w 2012 roku 13,3 km, z czego 7,1 km przypada na miasto Uniejów, a 6,2 km na obszar wiejski. Istniało wówczas 747 przyłączy kanalizacyjnych (525 w mieście i 222 na obszarze wiejskim). Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w 2012 roku wynosiła 149 tys. m³ (146 tys. m³ w mieście i 3 tys. m³ na obszarze wiejskim). W wiejskich jednostkach osadniczych w większości ścieki bytowo-gospodarcze z budynków indywidualnych odprowadzane są głównie do zbiorników bezodpływowych (szamb). Wg danych GUS w 2012 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 40,7% mieszkańców gminy.

Na terenie gminy znajdują się dwie główne oczyszczalnie ścieków. Pierwsza oczyszczalnia ścieków o przepustowości w obu ciągach SBR 987 m³ /dobę (2 x 493,5 m³ każdy) znajduje się w mieście Uniejów. W rzeczywistości pracuje jeden ciąg oczyszczalni i przyjmuje około 200 m³ ścieków na dobę. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, która przyjmuje ścieki z kanalizacji miejskiej, a także dowożone. Oczyszczalnia posiada pozwolenie na odprowadzanie ścieków do oczyszczalni (decyzja nr RS.6223-15/05/06 wydana 25 lipca 2006 roku, ważna do 30 czerwca 2016 roku). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Warta.

Z uwagi na lokalizację oczyszczalni na terenie położonym wyżej od miasta, wybudowano przepompownię pośrednią ścieków surowych P1, która jest zlokalizowana przy ul. Kościelnickiej. Jej zadaniem jest przepom-

powywanie dopływających grawitacyjnie ścieków ze skanalizowanej części miasta do oczyszczalni. Oczyszczalnia pracuje w układzie:

- przepompownia ścieków surowych,
- komora pomiarowa ścieków surowych z dwoma kompletami przepływomierzy elektromagnetycznych typu MPP-02,
- budynek krat,
- piaskownik,
- przepompownia,
- dwa cykliczne reaktory biologiczne SBR,
- zagęszczacz osadu,
- poletka osadowe.

Technologia oczyszczania oparta jest na niskoobciążonym osadzie czynnym z jednoczesną stabilizacją tlenową, przy czym reakcja, sedimentacja i dekantacja zachodzą w jednym zbiorniku (otwarte baseny fermentacyjne o średnicy 15 m, wysokości cylindrycznej 6,5 m oraz pojemności komory 970 m³). Określone pozwoleniem wodnoprawnym wielkości wynoszą:

- $Q_{\text{śrd}} = 880 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{maxd}} = 987 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{max}} = 37,5 \text{ l/s}$
- $Q_r = 321200 \text{ m}^3/\text{rok}$, o stężeniach nieprzekraczających następujące wartości:
- BZT5 – 25 mg O₂/l,
- ChZT – 125 mg O₂/l,
- zawiesina – 35 mg/l.

Druga z istniejących oczyszczalni znajduje się w Spycimierzu, działająca na mocy decyzji nr RS.6223-27/2001 z dnia 15.02.2002 r. Jest to oczyszczalnia typu Lemna. Przewidywana średniodobowa ilość ścieków wynosi 70 m³/dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Struga Spycimierska w km 3,08 i dalej do Warty.

W danych WIOŚ w Łodzi ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni w mieście Uniejów wynosi 145531 m³/rok, a w Spycimierzu 5180 m³/rok.

Pozostałe oczyszczalnie na terenie gminy Uniejów nie odgrywają w procesie oczyszczania ścieków komunalnych istotnej roli.

Ogółem w gminie Uniejów przez oczyszczalnie obsługiwanych jest 2470 osób (stan na 2012 rok wg GUS), z czego 2150 w mieście Uniejów, a 320 w Spycimierzu. W efekcie 37% mieszkańców gminy obsługiwanych jest przez oczyszczalnię ścieków.

Na przestrzeni lat 2011-2012 w Gminie Uniejów nastąpił wzrost ilości odprowadzanych ścieków, w tym w szczególności ilości ścieków bytowych. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe wartości, oszacowane na podstawie opłat za korzystanie ze środowiska, które wniesiono do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

Tabela 3.25 Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi w latach 2010–2012 r.

Rok	Ogółem	Oczyszczone				
		razem	mechanicznie	chemicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
		w dekametrach sześciennych				
2010	75,0	75,0	0	0	75,0	0
2011	75,0	75,0	0	0	75,0	0
2012	149,0	149,0	0	0	149,0	0

Źródło: GUS.

Tabela 3.26 Ilość odprowadzanych ścieków w latach 2011-2012 (m³/rok)

Rodzaj ścieku	2011	2012
	m ³ /rok	
ścieki bytowe wprowadzane do wód lub do ziemi, z wyłączeniem ścieków bytowych wchodzących w skład ścieków komunalnych, przemysłowych lub ścieków innych niż ścieki komunalne albo ścieki przemysłowe	80961	150711
wody zasolone o zasoleniu (SO ₄ +Cl) > 500 mg/l	13740	15151

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi.

Głównym zakładem przemysłowym odprowadzającymi ścieki do oczyszczalni ścieków jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” sp. z o.o. Ilości odprowadzanych ścieków przez ten zakład wg Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń Środowiska w Łodzi wynosiły 80961 m³ w 2011 r. i 150711 m³ w 2012 roku.

3.2.10. Jakość powietrza

3.2.10.1. Emisja przemysłowa

Na jakość powietrza w gminie Uniejów bardzo znaczący wpływ mają emisje napływające z sąsiednich ośrodków przemysłowych: Konina czy Łodzi.

W mieście jak i w gminie Uniejów nie ma przemysłu ciężkiego i większych przemysłowych źródeł zanieczyszczenia powietrza. Do największych przedsiębiorstw o charakterze produkcyjno-usługowym, które stanowią potencjalne emitery zanieczyszczeń przemysłowych należą: Zakład Ceramiki „MAŁGORZATA” Sp. z o.o., Polski Koncern Naftowy ORLEN S. A. PŁOCK, MARKBUD Spółka z o.o., WIATR - BUD Regina Wiatr, „WIATR – BUD” Andrzej Wiatr.

Tabela 3.27 Ładunek zanieczyszczeń do powietrza z zakładów zlokalizowanych na terenie gminy w 2012 r. (w 2011 r. ładunek zanieczyszczeń był identyczny)

Lp.	Nazwa	Suma gazów	SUMA pyłów	Łączny ładunek zanieczyszczeń
1	Zakład Ceramiki „MAŁGORZATA” Sp. z o.o.	1,409840	0,090480	1,500320
2	Polski Koncern Naftowy ORLEN S A PŁOCK			w.alif.do C12 0,001525
3	MARKBUD Spółka z o.o.	0,894072	2,072976	2,967047
4	WIATR - BUD Regina Wiatr	-	-	0,007680
5	WIATR - BUD Andrzej Wiatr	2,305437	2,231296	4,536732

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi.

Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Łodzi delegatura w Sieradzu w listopadzie 2008 r. wykazała, że na terenie stacji PKN ORLEN Nr 889 w Uniejowie zainstalowane są dwa zbiorniki podziemne jednopłaszczyznowe. Stacja wyposażona jest w urządzenie zabezpieczające przed emisją par produktów naftowych do powietrza

atmosferycznego podczas zasilania nimi zbiorników magazynowych. Ponadto zainstalowane są trzy odmierzacze paliw płynnych. Dystrybutory nie są wyposażone w urządzenia zabezpieczające przed emisją par do powietrza. Stacja paliw nie jest wyposażona w urządzenia do pomiaru monitorowania stanu magazynowanych produktów naftowych, w urządzenia do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do gruntu oraz urządzenia do oczyszczania ścieków (brak separatora substancji ropopochodnych). Stacja paliw nie spełnia wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. z 2005 r. Nr 243, poz. 2063, z późn. zm.).

3.2.10.2. Emisja niska

Źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie Uniejów jest emisja toksycznych substancji z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. Takie lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1 -2%) oraz azotu (1%).

3.2.10.3. Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Gmina Uniejów nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Część budynków jednorodzinnych ogrzewanych jest z palenisk przydomowych, gdzie źródłami ciepła są węgiel kamienny lub miał.

Od 2001 roku na terenie miasta Uniejów działa system ciepłowniczy oparty na ciepłe uzyskanym z wody termalnej. Wykorzystuje się odwierty geotermalne, z których wypływająca woda charakteryzuje się wydajnością około 120 m³/h, temperaturą 68°C i niską mineralizacją. Eksploatacja wód i odzysk ciepła odbywa się z systemie zamkniętym. Woda wypływająca z otworu eksploatacyjnego (PIG/AGH-2), po przejściu przez układ filtracyjny, pompowana jest przez pięć pomp do wymienników centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Po oddaniu ciepła w wymiennikach, woda kierowana jest do otworów chłonnych (PIG/AGH-1 oraz IGH-1) i do podziemnej warstwy wodonośnej. Ze względu na mineralizację woda termalna nie może uczestniczyć w obiegu sieciowym centralnego ogrzewania – stąd zastosowano wymienniki jako urządzenia pośredniczące w wymianie ciepła. Zastosowano również piece na biomasę mające za zadanie podgrzewanie wody obiegowej do żądanej temperatury, ponieważ ciepło uzyskane w wymiennikach z wody termalnej wystarcza do ogrzania budynków przy temperaturze zewnętrznej do -2°C. Wykonano sieć cieplną z rur preizolowanych o długości 10 km oraz ciepłownię. Zastąpienie tradycyjnego systemu grzewczego alternatywnym ciepłem wód termalnych pozwoliło na znaczne wyeliminowanie dotychczasowych zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych. Zanieczyszczenia pochodzą jedynie z pracy pieców na biomasę pracujących przy niskich temperaturach zewnętrznych.

Wg GUS (stan na 2011 r.) w gminie Uniejów długość czynnej sieci gazowej ogółem wynosi 12,274 km (całość na obszarze wiejskim), co równa się długości czynnej sieci przesyłowej (brak sieci rozdzielczej).

3.2.10.4. Emisja komunikacyjna

Źródłem tego rodzaju emisji są drogi o dużym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne to głównie: tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły, metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne jest również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon, okładzin hamulcowych i nawierzchni dróg. Emisja komunikacyjna stanowi szczególne zagrożenie dla terenów przyległych, głównie ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe.

Na terenie gminy Uniejów zagrożenie ze strony komunikacji stanowią przede wszystkim autostrada A2, droga krajowa nr 72 oraz drogi wojewódzkie nr 473 i 469 jak i liczne drogi powiatowe, które przebiegają przez teren gminy.

3.2.10.5. Ocena jakości powietrza

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ). Organem odpowiedzialnym jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach, w oparciu o kryteria określone w rozporządzeniu Mi-

nistra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031). Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz.U. z 2013 r. poz. 1232) strefę stanowi: aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy, miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy, pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji. Zakres oceny rocznej wykonanej na potrzeby ustalenia dotrzymywania standardów imisyjnych dla poszczególnych zanieczyszczeń jest analizą wielkości stężeń za 2011 r.

Ocenę wykonano według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia, które obejmują: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, ołów, arsen, nikiel, kadm, benzo(a)piren, pył PM10, pył PM2,5, ozon, tlenek węgla. Zakres oceny od roku 2008 jest poszerzony o arsen, nikiel, kadm i benzo(a)piren, czyli zanieczyszczenia objęte dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu.

Natomiast w ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględniono: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃ określony współczynnikiem AOT40. Przekroczenie poziomów oceniane było na podstawie wielkości stężeń zanieczyszczeń z okresu roku 2012. Poziom dopuszczalny, docelowy, celu długoterminowego uznawany był za przekroczony, jeżeli chociaż w jednym punkcie strefy wystąpiło niedotrzymanie ww. norm.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wydziela się strefy, w zależności od wielkości stężeń zanieczyszczeń. Strefy o najwyższych stężeniach (przekroczenia normy) zaliczono do klasy C, dla której istnieje ustawowy obowiązek sporządzenia programów ochrony powietrza (POP). Klasy stref wydzielone na podstawie analizy stężeń:

- Klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- Klasa B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- Klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony - poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.) W przypadku klasyfikacji stref dla celów długoterminowych stosuje się natomiast dwuklasową skalę:
 - Klasa D1 - poziom jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
 - Klasa D2 - jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Począwszy od 2002 roku rocznej oceny jakości powietrza dokonuje się w tzw. strefach. Powiat Poddębice zakwalifikowany został do strefy łódzkiej. Wyniki klasyfikacji dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w strefie pod kątem ochrony zdrowia przedstawione zostały w tabeli 3.20.

Tabela 3.28 Wynikowe klasy strefy łódzkiej uzyskane w ocenie rocznej za 2011 r. z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy											
SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
2012											
A	A	A	A	C	C	A	C	C	C	C	A (D1)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim, Raport za rok 2011, WIOŚ Łódź.

W rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy łódzkiej za 2011 r., z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu oraz ozonu zarówno poziomu dopuszczalnego, jak i docelowego.

W 2011 r. stwierdzono niedotrzymane poziomy dla pyłu PM10, pyłu PM2,5, arsenu, kadmu, niklu oraz benzo(a)pirenu. Źródłem wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu są procesy spalania paliw w celach grzewczych, w szczególności w paleniskach sektora komunalno-bytowego. W 2011 r. nastąpiło zwiększenie liczby i powierzchni obszarów przekroczeń wartości poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 (ze względu na rozbudowę sieci pomiarowej). Mimo znacznie łagodniejszej zimy (wpływ na zmniejszenie emisji energetycznej) wartość notowanych stężeń pyłu PM10 i PM2,5, zmieniły się nieznacznie względem roku 2010 r.

Wynika to z częstego występowania warunków meteorologicznych, niekorzystnych dla rozpraszania się w atmosferze zanieczyszczeń emitowanych z niskich źródeł emisji (inwersja termiczna, mała prędkość wiatru).

Jak wynika z informacji zawartych w powyższej tabeli, nastąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężenia niektórych substancji w powietrzu. W związku z czym została stwierdzona obowiązek opracowania Programu Ochrony Powietrza wynikający z Prawa ochrony środowiska art. 91 pkt 5 (Dz.U. z 2013 r. poz 1232).

Tabela 3.29 Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO₂ i NO_x pod kątem ochrony roślin za 2011 r.

Nazwa strefy	Klasa dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasy dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny NO _x
strefa łódzka	2011	
	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim, Raport za rok 2011, WIOŚ Łódź.

Tabela 3.30 Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla O₃ pod kątem ochrony roślin za 2011 r.

Nazwa strefy	Poziom docelowy dla roku 2012	Poziom celów długoterminowych dla roku 2020
strefa łódzka	2011	
	A	D ₁

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim, Raport za rok 2011, WIOŚ Łódź.

W ocenie jakości powietrza za rok 2011 dla strefy łódzkiej, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony roślin, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz dla ozonu.

3.2.11. Hałas

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny,
- hałas przemysłowy (instalacyjny).

3.2.11.1. Hałas komunikacyjny

Czynnikami wpływającymi na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie i płynność ruchu, procentowy udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie drogi oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Ten typ hałasu stanowi w gminie i mieście Uniejów największą uciążliwość dla środowiska i ludności, w szczególności tej, zamieszkałej wzdłuż głównych dróg.

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Poziomy dźwięków, których źródłem są środki komunikacji drogowej i kolejowej, wynoszą od 75 do 95 dB. W podziale na poszczególne rodzaje pojazdów przedstawiają się następująco:

- pojazdy jednośladowe 79–87 dB,
- samochody ciężarowe 83–93 dB,
- autobusy i ciągniki 85–92 dB,
- samochody osobowe 75–84 dB,
- maszyny drogowe i budowlane 75–85 dB,
- wozy oczyszczania miasta 77–95 dB.

W gminie Uniejów nie ma stałych punktów pomiarów manualnych hałasu. Decyzją nr 4/04 z dnia 28 stycznia 2004 roku, Wojewoda Łódzki nałożył na zarządcę autostrady A2 obowiązek sporządzenia po upływie

jednego roku od dnia oddania do użytkowania autostrady analizy porealizacyjnej. Wykonane zostały pomiary hałasu drogowego obejmujące między innymi odcinki przebiegające przez gminę Uniejów. Pomiary hałasu na autostradzie A2 prowadzone były również w 2008 roku. Pomiarów hałasu na drodze krajowej nr 72 nie prowadzono, ponieważ droga nie była objęta obowiązkiem przeprowadzenia tego typu pomiarów.

Zgodnie z informacją przedstawioną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w Łodzi przy drodze krajowej nr 72 zlokalizowanej na terenie Gminy Uniejów nie zastosowano środków ochrony akustycznej. Obiekty takie znajdują się przy autostradzie A2. Ich łączna długość to 3439 m, całość stanowi panel pochłaniający. Długość ekranów akustycznych wzdłuż autostrady A2 przedstawia tabela.

Tabela 3.31 P ołożenie i długość ekranów akustycznych wzdłuż autostrady A2

km początku ekranu	Strona drogi	Rodzaj	Typ ekranu	DLUGOŚĆ	WYSOKOŚĆ	POWIERZCHNIA
				(mb)	(m)	(m ²)
303+498	L	Nieprzezroczysty	pochłaniający	315,0	4,5	1417,5
305+000	P	Nieprzezroczysty	pochłaniający	700,0	4,5	3150,0
306+228	L	Nieprzezroczysty	pochłaniający	715	4,5	3190,0
307+220	L	Nieprzezroczysty	pochłaniający	590,0	4,0	2360,0
303+600	P	Nieprzezroczysty	pochłaniający	370,0	4,5	1665,0
306+180	P	Nieprzezroczysty	pochłaniający	422,9	4,0	1691,6
306+800	P	Nieprzezroczysty	pochłaniający	327,0	4,5	1471,5
RAZEM				3439,0		14945,6

Źródło: GDDKiA.

Na klimat akustyczny wpływa również hałas kolejowy, jednak najbliższa stacja kolejowa znajduje się 10 km od Uniejowa w miejscowości Kludna, przy magistrali kolejowej Katowice - Gdynia.

Na analizowanym terenie dominujący jest hałas komunikacyjny. Pozostałe czynniki w postaci hałasu komunalnego, przemysłowego są niezauważalne.

3.2.11.2. Hałas przemysłowy (instalacyjny)

Hałas instalacyjny obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych, jak i instalacje oraz wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasów instalacyjnych zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne, itp.), a także - urządzenia nagłaśniające w lokalach gastronomicznych i rozrywkowych. Na terenie gminy Uniejów nie ma większych zakładów przemysłowych, funkcjonują przedsiębiorstwa, warsztaty oraz podmioty gospodarcze oferujące usługi o charakterze komercyjnym, w tym jednostki handlu detalicznego, spółki prawa handlowego i osoby fizyczne.

3.2.12. Pola elektromagnetyczne

Podstawowe sztuczne źródła promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego w środowisku to:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, w tym CB radio, radiotelefony,
- i telefonia komórkowa,
- stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne,
- stacje transformatorowe,
- sprzęt gospodarstwa domowego i powszechnego użytku oraz instalacje elektryczne.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych określone zostały rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku

sku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883). Dla terenów mieszkaniowych wartość dopuszczalna składowej elektrycznej wynosi 1kV/m, składowa magnetyczna dla częstotliwości 50 Hz wynosi 60 A/m. Dla miejsc dostępnych dla ludności wartość dopuszczalna składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynosi 10 kV/m, a składowej magnetycznej, dla częstotliwości 50 Hz, wynosi 60 A/m.

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego są napowietrzne linie wysokiego napięcia oraz stacje bazowe telefonii komórkowej (GSM900, GSM1800, UMTS, LTE) oraz stacje bazowe wykorzystujące technologię CDMA.

Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola. Pomiaru prowadzone są w punktach rozmieszczonych w miejscach dostępnych dla ludności usytuowanych w:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- pozostałych miastach,
- terenach wiejskich.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od źródeł emitujących pola elektromagnetyczne.

W 2012 roku w Gminie Uniejów pomiary były wykonane w następującym miejscu:

Tabela 3.32 Wyniki pomiarów składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w 2011 roku na terenie Gminy Uniejów

Lokalizacja punktu	Eśr (V/m)	Poziom dopuszczalny
Uniejów, ul. Rynek	< 0,3	7 V/m

Źródło: WIOŚ Łódź.

Zasadniczym źródłem zasilania miasta i gminy Uniejów w energię elektryczną są jednotransformatorowe stacje 110/15 kV, zlokalizowane poza terenem gminy połączone systemem linii elektroenergetycznych 110 kV. Przez teren gminy przebiega linia napowietrzna 220 kV Adamów - Janów oraz linia 110 kV Adamów-GPZ Kraski.

Zasilanie odbiorców w energię elektryczną realizowane jest poprzez sieci średnich napięć, 91 stacji transformatorowych 15/0,4 kV oraz sieć niskiego napięcia. W zdecydowanej większości realizowana jest przez linie 15kV napowietrzne i kablowe oraz słupowe i wewnętrzne stacje trafo.

Pole elektromagnetyczne niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, negatywnie wpływa na przebieg procesów życiowych organizmu. Mogą wystąpić zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych ma również degenerujący wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Stacje i linie elektroenergetyczne mogą być także źródłem hałasu uciążliwego dla otoczenia.

3.2.13. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Zgodnie z nowelizacją ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach z dnia 1 lipca 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897), od 1 lipca 2013 r. powinien zostać wprowadzony nowy system gospodarki odpadami, w którym gminy tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Zgodnie z nowym systemem wyznaczone zostają na terenie województwa Regiony gospodarki odpadami komunalnymi (art. 35 ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21) definiuje pojęcie regionu gospodarki odpadami komunalnymi oraz regionalnej instalacji do przetwarzania od-

padów komunalnych) to określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar liczący co najmniej 150 000 mieszkańców. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być gmina licząca powyżej 500 000 mieszkańców. Natomiast regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii.

Nowe regulacje prawne zawarte w znowelizowanej ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także w ustawie o odpadach mają umożliwić gminom zarządzanie strumieniem wytwarzanych odpadów komunalnych, a także stworzyć system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty na selektywnym ich zbieraniu, w którym wykorzystuje się potencjał energetyczny odpadów i składowe odpady przetworzone.

Odpady komunalne trafiły na składowisko w Uniejowie przy ulicy Dąbskiej, które obecnie jest już zamknięte.

Podmioty realizujące zadania związane z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy po 1 lipca 2013 roku: Zakład Usług Komunalnych Eko Gab s. c., Kowale Pańskie Kolonia 11 a, 62-704 Kawęczyn oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów”, spółka z o.o., ul. Polna 37, 99- 210 Uniejów.

Na terenie gminy nie występują dzikie wysypiska odpadów.

Tabela 3.33 Zmieszane odpady zebrane latach 2011–2012

Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość w 2011 r.	Wartość w 2012 r.
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem	t	1705,03	1528,83
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych	t	1399,30	1292,82
Budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów komunalnych z gospodarstw domowych	szt.	1650	1722

Od 1 stycznia 2012 r. weszła w życie znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Nowe regulacje prawne wprowadziły radykalne zmiany w gospodarowaniu odpadami komunalnymi.

Znowelizowana ustawa nałożyła na gminy obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Tym samym właściciele nieruchomości, najpóźniej z dniem 1 lipca 2013 roku zostali zwolnieni z obowiązku podpisywania umów na odbieranie odpadów komunalnych z podmiotami prowadzącymi działalność w tym zakresie.

Gmina została zobowiązana do przeprowadzenia przetargu na odbieranie odpadów komunalnych. Spółki gminne będą mogły odbierać odpady komunalne na zlecenie gminy tylko w przypadku, gdy zostaną wybrane w ramach przetargu na odbieranie odpadów. Do tej pory mieszkańcy indywidualnie podpisywali umowy z firmami odbierającymi odpady.

Nowelizacja wyposażyła rady gmin także w nowe uprawnienia. Rada gminy może, w drodze uchwały, podjąć decyzję o odbieraniu odpadów komunalnych również od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Gmina ustanowiła obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmujący co najmniej następujące frakcje: szkło, papier, tworzywa sztuczne, metale, odpady wielomateriałowe (np. opakowania po mleku, sokach) oraz odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji. Opłata za odbiór odpadów dla tych właścicieli, którzy prowadzić będą selektywną wynosi 5 zł/os./miesiąc.

Gmina organizując system gospodarowania odpadami jest zobowiązana do 31 grudnia 2020 r. osiągnąć poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych:

- papieru, metali, tworzyw sztucznych, i szkła wynoszący co najmniej 50% wagowo,
- odpadów innych niż niebezpieczne, budowlanych i rozbiórkowych co najmniej 70% wagowo.

Ponadto gmina jest zobligowana do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowisko:

- do dnia 16 lipca 2013 r. – do nie więcej niż 50%,
- do dnia 16 lipca 2020 r. nie więcej niż 35% wagowo,

w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.

Zgodnie z głównymi założeniami nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- zmieszane odpady komunalne,
- odpady zielone (z pielęgnacji terenów zielonych oraz targowisk),
- pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych przeznaczone do składowania (z selektywnej zbiórki),

należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK). Powyższe odpady powinny zostać zagospodarowane w regionie gospodarki odpadami (z wyjątkiem kierowania ich do instalacji zastępczej wyznaczonej w Wojewódzkich Planach Gospodarki Odpadami w sytuacji awaryjnej lub braku RIPOK).

Gmina Uniejów sprawy związane z gospodarką odpadami rozwiązuje samodzielnie, nie należy do Związku Gmin.

Odpady gospodarcze

Odpady gospodarcze powstają w przemyśle, handlu i usługach. W Gminie Uniejów istnieje niewiele zakładów przemysłowych.

W bilansie wytwarzanych odpadów gospodarczych (innych niż komunalne) na terenie powiatu, dominują:

- odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika),
- odpady z oczyszczalni ścieków nieujęte w innych grupach,
- odpady z przygotowania, przetwórstwa produktów i używek spożywczych oraz odpady pochodzenia roślinnego.

Na terenie Gminy Uniejów istnieje instalacja do zagospodarowania odpadów metodą R14, jest to wytwórnia mas bitumicznych w Różniatowie. Ilość odpadów poddanych procesowi spała z 502 ton w 2011 r. do 3,7 tony w 2012 r.

Tabela 3.34 Zagospodarowanie odpadów gospodarczych na terenie Gminy Uniejów w 2011 roku

Wyszczególnienie		Ogółem	2011 r.	2012 r.
OGÓLEM	Masa (Mg)	7637,5125	5162,2604	2475,2521
	Sucha masa (Mg)	0,0000	0,0000	0,0000
ODBIERANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH	Masa (Mg)	223,4619	115,1519	108,31
	Sucha masa (Mg)	0,0000	0,0000	0,0000
ODZYSK	Masa (Mg)	502,15	502,15	0,0000
	Sucha masa (Mg)	0,0000	0,0000	0,0000
WYTWARZANIE	Masa (Mg)	910,0186	543,0765	366,9421
	Sucha masa (Mg)	0,0000	0,0000	0,0000
ZBIERANIE	Masa (Mg)	6001,882	4001,882	2000
	Sucha masa (Mg)	0,0000	0,0000	0,0000

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

4. Najważniejsze kierunki ochrony środowiska w gminie Uniejów

4.1. Główne zagrożenia środowiska - podsumowanie

Zagrożenia środowiska mogą mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi.

Zagrożenia naturalne

Zagrożenia pochodzenia naturalnego (wichury, nawałne opady, gradobicia, powódzie) nie występują z częstotliwością, wymagającą podjęcia specjalnych działań zapobiegawczych. Główne zagrożenie naturalne na terenie gminy Uniejów dotyczy:

- nadmiernego zakwaszenia i zubożenia gleb w m.in. fosfor, magnez, potas.

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z działalności człowieka i związane są z wykorzystywaniem i przetwarzaniem zasobów. Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz funkcjonowanie miasta.

Mieszkalnictwo

Jednym z zagrożeń środowiska związanym z bytowaniem ludności stanowi odprowadzanie niewystarczająco oczyszczonych ścieków. Problem stanowi również niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej, szczególnie we wschodnich, zachodnich oraz południowych obszarach gminy. Brak sieci kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków stwarza problem nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, które trafiają do wód lub do ziemi. Rozbudowy wymaga również system zbierania, oczyszczania i odprowadzania wód opadowych.

Kolejne zagrożenie stanowi niska emisja zanieczyszczeń powietrza, co znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu w sezonie grzewczym. Problem niskiej emisji związany jest z wykorzystywaniem węgla jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła w gospodarstwach domowych zaopatrywanych z indywidualnych systemów grzewczych.

System komunikacyjny stwarzający zagrożenia dla środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, a więc emisja spalin, generowanie hałasu, degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Ponadto drogi są też potencjalnym źródłem zanieczyszczenia ropopochodnymi pasów terenów położonych wzdłuż dróg. Największe zagrożenie hałasem i emisją spalin na terenie gminy występuje wzdłuż autostrady A2, drogi krajowej nr 72 oraz dróg wojewódzkich 473 i 469 jak i wzdłuż licznych dróg powiatowych.

Wiele dróg wymaga gruntownych remontów nawierzchni, wskazany jest również rozwój sieci ścieżek rowerowych.

Przemysł

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych większych zakładów przemysłowych. Potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza atmosferycznego stanowią przemysłowe zanieczyszczenia transgraniczne z obszarów sąsiednich – Konina i Łodzi.

Górnictwo

Eksploatacja surowców – głównie piasku, żwiru i kamienia budowlanego, zarówno z obszarów objętych wydanymi koncesjami, jak i skutek samowolnej (nielegalnej) działalności powoduje przekształcenia powierzchni ziemi. Nasilenie tej działalności wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem surowców na budowę autostrady A2. Takie tereny poeksploatacyjne wymagają rekultywacji – np. tereny w rejonie Roźniatowa i Wielenina.

Gospodarka odpadami

Niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze wywierają również odpady, porzucane na dzikich wysypiskach. Bieżące likwidowanie tych wysypisk, rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych, egzekwowanie obowiązku oddawania posiadanych odpadów firmom posiadającym wymagane zezwolenia na

zbiórkę i transport odpadów, zorganizowanie i wdrożenie zbiórki odpadów wielkogabarytowych, opon, sprzętu AGD i RTV powinno przyczynić się do eliminowania zagrożeń środowiska odpadami.

Rolnictwo

Jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin), zanieczyszczeń obszarowych związanych z niewłaściwą gospodarką nawozami mineralnymi oraz zanieczyszczeń z niewłaściwego przechowywania nawozów naturalnych i sianokiszzonek. Zanieczyszczenia z rolnictwa stanowią zagrożenie związkami biogennymi dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Na terenie gminy Uniejów rolnictwo odgrywa znaczącą rolę ze względu na stosunkowo wysoki odsetek gruntów rolnych w ogólnej powierzchni terenu.

4.2. Priorytety ochrony środowiska

W oparciu o diagnozę stanu środowiska oraz zagrożenia środowiska zdefiniowano najważniejsze priorytety ochrony środowiska w gminie Uniejów.

W zakresie ochrony przyrody:

- ochrona obszarów cennych przyrodniczo,
- ochrona dolin rzecznych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

W zakresie ochrony wód:

- rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków,
- likwidacja nielegalnych form odprowadzania ścieków,
- modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę,
- zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- zmniejszenie emisji niskiej,
- stosowanie energooszczędnych technologii i termomodernizacja budynków,
- zmniejszenie emisji komunikacyjnej,
- popularyzacja odnawialnych źródeł energii,
- rozbudowa sieci gazowej.

W zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem jonizującym:

- zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na człowieka i środowisko,
- dbałość o zachowanie odpowiedniej odległości od ciągów komunikacyjnych w stosunku do projektowanej zabudowy,
- rozpoznanie terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- zapewnienie dotrzymania standardów jakości gleb na terenie miasta i gminy,
- zwiększenie retencji, w celu utrzymania stosunków wodnych gleb,
- wzbogacanie gleb środkami glebotwórczymi (kompost).

W zakresie ochrony przed odpadami:

- kontrolowanie procesu wdrażania nowego systemu gospodarowania odpadami,
- monitorowanie prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest.

W zakresie edukacji ekologicznej:

- kontynuacja edukacji ekologicznej mieszkańców.

5. Strategia ochrony środowiska do roku 2016

5.1. Wprowadzenie

Proces planowania strategicznego i operacyjnego polega na znalezieniu odpowiedzi na trzy podstawowe pytania:

- gdzie jesteśmy?
- gdzie chcemy się znaleźć?
- w jaki sposób chcemy to zrobić?

Odpowiedzi na pierwsze dwa pytania nakreślają ramy procesu planowania strategicznego, natomiast odpowiedź na trzecie pytanie definiuje zakres planowania operacyjnego. Planowanie strategiczne określa długoterminową wizję i misję gminy oraz wyznacza cele strategiczne. Planowanie operacyjne transformuje cele strategiczne na realne zadania, których wykonanie zbliży do osiągnięcia celów strategicznych.

W celu opracowania dokumentów strategicznych przyjmuje się na ogół trójstopniową hierarchię celów: cel nadrzędny, cele systemowe, kierunki działań.

Na proces planowania nakładają się również uwarunkowania wynikające z istniejących programów sektorowych, planów i programów wyższego szczebla.

Formułowane cele i zadania są pochodną obecnego stanu i zagrożeń środowiska na terenie gminy. Specyfika przeważającej działalności gospodarczej oraz charakterystyka funkcjonalna gminy warunkuje kierunki działań i zadania jakie należy wykonać aby we właściwy sposób przeciwdziałać degradacji środowiska, dążyć do poprawy jego stanu, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

5.2. Cel nadrzędny

W przypadku gminy Uniejów cel nadrzędny został zdefiniowany jako:

„Zrównoważony rozwój Miasta i Gminy Uniejów gwarantujący wysoką jakość życia mieszkańców i zachowanie walorów przyrodniczych gminy”

5.3. Cele systemowe

Cele systemowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w horyzoncie czasowym 8-10 lat. Cele systemowe są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na danym terenie. W przypadku tym stan negatywny zostaje przekształcony na stan pozytywny. Cele systemowe powinny charakteryzować się tym, że są: specyficzne, mierzalne, akceptowalne, realistyczne i terminowe.

Na poszczególne cele systemowe składają się kierunki działań, a w ramach tych konkretne zadania, poprzez które cele te będą realizowane. Zadania podzielono na krótkoterminowe, czyli takie które przewidziano do realizacji w latach 2014–2017 oraz zadania długoterminowe - przewidziane do realizacji w latach 2018–2021.

W harmonogramie działań na lata 2014-2017 (Rozdział 6) ujęto poszczególne zadania niezbędne do osiągnięcia założonych celów, wraz z szacunkowymi kosztami realizacji zadania w poszczególnych latach, potencjalnymi źródłami finansowania zadania, jednostką odpowiedzialną za realizację oraz wskaźnikiem monitoringu wykonania zadania.

5.3.1. Zasoby przyrody

Cel systemowy:

Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych gminy

Kierunki działań:

1) rozwój systemu ochrony przyrody:

Zadania krótkoterminowe:

- rozpoznanie wartościowych obiektów przyrodniczych w celu ustanowienia nowych pomników przyrody.

Zadania długoterminowe:

- ustanowienie nowych pomników ochrony przyrody.

Objęcie prawną ochroną wartościowych obiektów i obszarów ma na celu: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, zachowanie dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z ich siedliskami przez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody. Zadania te realizowane są poprzez wprowadzenie szeregu ograniczeń, zakazów i nakazów, których zakres uzależniony jest od formy ochrony prawnej oraz indywidualnych cech chronionego ekosystemu;

2) zachowanie i kształtowanie bioróżnorodności gminy:

Zadania krótkoterminowe:

- uwzględnianie ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych w planowaniu inwestycji,
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony środowiska i przyrody,
- inwentaryzacja przyrodnicza terenów wartościowych przyrodniczo,
- urządzenia zieleni na terenach inwestycyjnych,
- urządzenia zieleni na terenach atrakcyjnych turystycznie.

Zadania długoterminowe:

- zachowanie bioróżnorodności miasta,
- zachowanie i ochrona istniejących zbiorników wodnych,
- ochrona bioróżnorodności dolin rzecznych,
- przestrzeganie okresów lęgowych ptaków przy pracach termomodernizacyjnych oraz minimalizacja skutków ograniczenia miejsc lęgowych,
- wdrażanie programów rolnośrodowiskowych,
- zachowanie powierzchni parków i terenów zadrzewionych.

W kompetencji gminnego organu środowiska znajdują się zadania wynikające z planowania przestrzennego oraz wydawania następujących decyzji dotyczących korzystania ze środowiska stanowiące instrument, przez który organ gminy może regulować sprawy ochrony środowiska przy realizacji planowanych inwestycji:

- decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach planowanych przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie oddziaływać na środowisko,
- postanowienie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- postanowienie w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Wszystkie ciek i zbiorniki wodne, a także inne ekosystemy o charakterze zdeterminowanym przez wodę (źródlika, torfowiska, lasy łęgowe, łąki zalewowe, szuwały) to obiekty pełniące ważne role przyrodnicze m. in. jako ostoje bioróżnorodności, czy ciągi migracyjne. Dodatkowym argumentem przemawiającym za ochroną tego typu ekosystemów jest ich wrażliwość na zmiany zachodzące w ich sąsiedztwie, szczególnie naruszanie stosunków hydrologicznych.

Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało zmienionych rzek i ich dolin. Ochrona takich korytarzy ekologicznych, jak rzeki z ich dolinami zapewnia nie tylko prawidłowo-

we funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miast i wsi położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu wód.

Obszary rolnicze bogate są w siedliska o charakterze półnaturalnym, które posiadają rodzimy skład gatunkowy, utrzymujący się dzięki ekstensywnej działalności człowieka. Miejsca te często stanowią ostoje dzikiej przyrody. Istotnym elementem krajobrazu rolniczego są również użytki przyrodnicze takie, jak np.: oczka wodne, zadrzewienia śródpolne, torfowiska, miedze i inne tereny nierolne. Ich utrzymanie uzależnione jest od stosowania metod gospodarki rolniczej przyjaznych środowisku, które umożliwiają racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody i ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko. Do elementarnych zasad takiego gospodarowania należy właściwy dobór roślin do uprawy i dostosowanie poziomu nawożenia do typu siedliska. Specyfiką rolnictwa zrównoważonego jest wielokierunkowość produkcji rolniczej, która sprzyja różnicowaniu się struktury krajobrazu obszarów wiejskich i zachowaniu różnorodności biologicznej.

Zwiększanie bioróżnorodności na terenach rolniczych polega na wprowadzaniu zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych. Nasadzenia tego typu pełnią funkcje glebo- i wodochronne. Funkcja wodochronna sprawdza się do stabilizacji brzegów rzek i cieków wodnych oraz ograniczeniu powierzchniowego spływu wody. Funkcja glebochronna polega na przeciwdziałaniu erozji wodnej i wietrznej gleb poprzez korzeniową stabilizację gruntu. Zadrzewienia są także ostoją dziko żyjących drobnych zwierząt, ptaków i owadów, które odgrywają istotną rolę w biocenotycznej regulacji równowagi miejscowych ekosystemów. Zadrzewienia śródpolne spełniają szereg ważnych funkcji środowiskowych:

- przechwytyją zanieczyszczenia obszarowe,
- spełniają w krajobrazie rolniczym funkcję barier biogeochemicznych,
- ograniczają odpływ wody z gleby,
- wykazują korzystny wpływ na mikroklimat pól i łąk,
- hamują prędkość wiatru,
- wpływają na zwiększenie wilgotności powietrza w warstwie przygruntowej,
- ograniczają erozję wietrzną i wodną,
- stanowią ważny element kształtowania krajobrazu wiejskiego.

Jednym z najważniejszych instrumentów polityki zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich są tzw. programy rolnośrodowiskowe. Ich celem jest ochrona i kształtowanie środowiska na obszarach rolnych oraz łagodzenie negatywnych skutków środowiskowych gospodarki rolnej.

W ostatnich latach obserwuje się intensywne działania termomodernizacyjne. W ich efekcie zostaje ograniczona liczba miejsc gniazdowania ptaków pełniących ważne ogniwo w systemie przyrodniczym gminy. Prace termomodernizacyjne często prowadzone są w okresie lęgowym ptaków, co skutkuje wysoką śmiertelnością młodych osobników.

Zachowanie powierzchni terenów zadrzewionych i parków jest niezwykle istotne dla utrzymania wysokiej jakości życia mieszkańców gminy. Obszary zielone stanowią miejsce infiltracji wód opadowych i roztopowych, naturalny filtr powietrza, a także pełnią funkcje ekranów akustycznych i terenów rekreacyjnych;

3) ochrona i zrównoważone użytkowanie kompleksów leśnych:

Zadania krótkoterminowe:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z uproszczonym planem urządzania lasu,
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie ochrony lasów.

Zadania długoterminowe:

- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Zrównoważone użytkowanie lasów należy realizować poprzez gospodarkę leśną prowadzoną zgodnie z wymaganiami ochrony przyrody. Trwale zrównoważona gospodarka leśna, to działalność zmierzająca do ukształtowania takiej struktury lasów i wykorzystania ich w taki sposób i tempie, zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego i żywotności. Wszelkie zabiegi techniczno-leśne powinny uwzględniać konieczność zachowania bogactwa gatunkowego i strukturalnego lasu. Należy dążyć do renaturalizacji lasów silnie przekształconych gospodarką leśną, a ekosystemy zbliżone do naturalnych przynajmniej częściowo objąć ochroną bierną. Planując skład gatunkowy nowych drzewostanów należy uwzględniać skład gatunkowy zbiorowiska roślinnego stanowiącego potencjalną roślinność naturalną na odpowiednich siedliskach. Należy zachować powierzchnie leśne występujące na terenie miasta. Pełnią one funkcje rekreacyjne, klimatotwórcze i ochronne.

5.3.2. Zasoby wodne

Cel systemowy

Zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody pitnej. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunki działań:

1) ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych:

Zadania krótkoterminowe:

- budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków,
- rozbudowa systemu kanalizacji zbiorczej,
- lokalizacja i sporządzenie rejestru nielegalnych zrzutów ścieków oraz jego aktualizacja,
- prowadzenie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków,
- prowadzenie rejestru zbiorników bezodpływowych,
- kontrola realizacji umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz usuwanie osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków,
- edukacja rolników nt. optymalizacji stosowania nawozów oraz właściwego przechowywania nawozów naturalnych.

Zadania długoterminowe:

- dalsza rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej i infrastruktury do oczyszczania ścieków,
- rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rejestr zbiorników bezodpływowych (szamb),
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków.

W celu ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód konieczna jest realizacja działań mających na celu rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.

Na terenach o dużym stopniu rozproszenia zabudowy ze względów ekonomicznych uzasadniona jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, a w przypadku przydomowych oczyszczalni ścieków częstotliwości i sposobu usuwania komunalnych osadów ściekowych gmina zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji tych urządzeń. Rejestr ten pozwoli również na opracowanie ewentualnego planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie gospodarki ściekami należy na bieżąco kontrolować stan techniczny szamb (szczelność) oraz egzekwować umowy na opróżnianie szamb.

Na jakość wód zasadniczy wpływ mają również zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo uzależniona jest od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, prze-

puszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. Tą drogą do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska. Ograniczenie spływu azotu z pól do wód podziemnych i powierzchniowych można osiągnąć poprzez racjonalne dozowanie i limitowanie środków plonotwórczych na użytkach rolnych. Odpowiednie przechowywanie nawozów naturalnych chroni przed niekontrolowanym przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do wód. Budowa szczelnych zbiorników na gnojówkę oraz uszczelnionych płyt obornikowych pozwoli na ograniczenie tego zagrożenia;

2) racjonalna gospodarka zasobami wodnymi:

Zadania krótkoterminowe:

- modernizacja sieci wodociągowej.

Zadania długoterminowe:

- kontynuacja rozwoju i modernizacji sieci wodociągowej,
- minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych,
- budowa instalacji wykorzystującej wody termalne do celów grzewczych,
- zachowanie powierzchni istniejących zbiorników wodnych,
- rozwój obiektów małej retencji.

Najistotniejszym przedsięwzięciem w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi stanowi dalsza rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego gminy.

Istotne znaczenie mają działania związane z optymalizacją zużycia wody, zarówno do celów bytowych, jak i gospodarczych. Optymalizacja zużycia wody będzie prowadzona poprzez zapobieganie stratom wody na przesyłach oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników. Racjonalne gospodarowanie wodami w zakładach przemysłowych powinno również polegać na eliminowaniu poboru wód podziemnych i wykorzystywania wody pitnej dla celów przemysłowych (z wyłączeniem przemysłu spożywczego).

Mała retencja stanowi skuteczny sposób zapobiegania skutkom suszy hydrologicznej. Utrzymanie powierzchni istniejących zbiorników wodnych pozwoli na zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych. Na terenach zurbanizowanych wody opadowe nie są właściwie zagospodarowywane i są odprowadzane często bez podczyszczania do wód lub do ziemi. Należy dążyć do zatrzymania i zagospodarowania wód opadowych poprzez tworzenie nowych zbiorników małej retencji oraz wprowadzanie rozwiązań architektonicznych (np. zielone dachy) umożliwiających wykorzystanie wód opadowych na obszarach zurbanizowanych;

3) ochrona przeciwpowodziowa:

Zadania krótkoterminowe:

- budowa zbiornika retencyjnego w rejonie rzeki Struga Spycimierska w miejscowości Spycimierz,
- zlokalizowanie obszarów zagrożonych powodzią w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania długoterminowe:

- wyłączenie z zainwestowania terenów zagrożonych powodzią.

Ochrona przed powodzią powinna polegać na wyłączeniu z zainwestowania terenów, na których występuje zagrożenie powodzią określonych w studium zagrożenia powodziowego gminy. W celu przeciwdziałania lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych zalaniem wykorzystane powinny być instrumenty opiniowania i uzgadniania planów zagospodarowania przestrzennego.

5.3.3. Powietrze atmosferyczne

Cel systemowy:

**Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.
Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym**

Kierunki działań:

1) ograniczenie niskiej emisji, rozwój odnawialnych źródeł energii i energooszczędność:

Zadania krótkoterminowe:

- termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów,
- edukacja mieszkańców nt. zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów komunalnych w piecach domowych,
- budowa hybrydowej elektrociepłowni geotermalnej.

Zadania długoterminowe:

- rozbudowa geotermalnej sieci ciepłej i podłączenie nowych odbiorców,
- stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów,
- popularyzacja odnawialnych źródeł energii.

Ograniczanie niskiej emisji powinno odbywać się poprzez zastępowanie kotłowni opalanych węglem na kotłownie wykorzystujące bardziej ekologiczne źródła energii, co skutkować będzie zmniejszeniem emisji związków siarki do atmosfery oraz likwidacją odpadu pyłu powstającego podczas spalania węgla. Zmiana nośnika energii pozwoli na ograniczenie zagrożenia ze strony niskiej emisji.

Do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pochodzącego z sektora mieszkalnictwa przyczynia się w znacznym stopniu system zaopatrujący mieszkańców gminy w energię ciepłą oparty na wykorzystaniu wód geotermalnych.

Należy również promować działania zmniejszające straty ciepłe w budynkach (izolacja cieplna, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej).

Członkostwo w Unii Europejskiej obliguje Polskę do zwiększenia w całkowitym zużyciu energii udziału energii ze źródeł odnawialnych na poziomie 15% w 2020 r. Na terenie gminy Uniejów istnieją potencjalne możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wzrost wykorzystania OZE niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE daje również korzyści gospodarcze polegając na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii;

2) ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego:

Zadania krótkoterminowe:

- przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy,
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów rozporządzenia o standardach akustycznych dla poszczególnych terenów,
- rozwój transportu rowerowego.

Zadania długoterminowe:

- dalsza modernizacja systemu dróg na terenie gminy.

Przebudowa i modernizacja dróg pozwoli na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń atmosferycznych oraz hałasu do środowiska powstających w wyniku eksploatacji pojazdów na drogach w złym stanie technicznym.

Prowadzenie odpowiedniego planowania przestrzennego, mającego na celu minimalizację uciążliwości związanych przede wszystkim z hałasem komunikacyjnym pozwoli na rozdział funkcji terenu pod kątem wymogów normatywnych, co będzie skutkowało ograniczeniem negatywnego wpływu hałasu na środowisko i zdrowie ludzi;

3) ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym:

Zadania krótkoterminowe:

- prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących znaczącego oddziaływania na środowisko i człowieka pól elektromagnetycznych.

Zadania długoterminowe:

- zlokalizowanie obszarów narażonych na ekspozycję niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- aktualizacja rejestru terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Brak powszechnych pomiarów pól elektromagnetycznych (maszty i stacje przekaźnikowe telekomunikacyjne, stacje radarowe, linie wysokiego napięcia) oraz dokładnej inwentaryzacji znaczących jego źródeł uniemożliwia dokładne określenie stopnia zagrożenia i sposobu ograniczenia uciążliwości.

Ochrona ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych powinna polegać na właściwej lokalizacji obiektów, które mogą emitować pole elektromagnetyczne, czyli uwzględniania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin.

5.3.4. Powierzchnia terenu i środowisko glebowe

Cel systemowy

Ochrona gleb i złóż surowców

Kierunki działań:

1) zapobieganie degradacji gleb

Zadania krótkoterminowe:

- zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień,
- edukacja rolników – upowszechnienie zasad kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- rekultywacja terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych.

Zadania długoterminowe:

- rekultywacja terenów zanieczyszczonych,
- zachowanie standardów jakości gleb,
- podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania traw.

Korzystne oddziaływanie na gleby będą miały przedsięwzięcia związane z wdrażaniem i upowszechnianiem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR). Konieczna jest bowiem właściwa edukacja w zakresie prowadzonych prac agrotechnicznych, zapobiegających degradacji rolniczej gleb (np. wapnowanie zakwaszonej gleby, przestrzeganie dawek stosowanych nawozów oraz środków ochrony roślin, poprzeczno stokowy układ działek i pól, dobór roślin i płodozmiany przeciwerozyjne, fitomelioracje przeciwdziałające sptyłwom powierzchniowym). Działania te przyczynią się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegają ich degradacji. Właściwe postępowanie z środkami ochrony roślin i nawozami pozwoli również ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogenych do wód podziemnych i powierzchniowych, co jest szczególnie ważne w przypadku zbiorników wodnych, ponieważ powoduje ich eutrofizację.

Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych wpłynie korzystnie na zapobieganie erozji gleb na terenach rolniczych.

Rozpowszechnione w polskim społeczeństwie wypalanie traw przyczynia się do degradacji właściwości gleby oraz fauny glebowej.

Na terenach zurbanizowanych gleby ulegają silnym przekształceniom łącznie z zanieczyszczeniem chemicznym. Należy dążyć do rozpoznania występowania przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w glebach oraz zapewnienia dotrzymania obowiązujących standardów jakości gleb;

2) zapobieganie degradacji zasobów złóż mineralnych:

Zadania krótkoterminowe:

- współpraca z Powiatem Poddębickim w sprawach związanych z eksploatacją surowców mineralnych (w tym rozpoznanie nielegalnego wydobycia kopalin).

Zadania długoterminowe:

- likwidacja nielegalnego wydobycia kopalin,
- rekultywacja zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych.

Na terenie gminy surowce czwartorzędowe eksploatowane są lokalnie na potrzeby mieszkańców. Wydobycie na tak niewielką skalę ma niewielki negatywny wpływ na środowisko. Jednak ze względu na wymóg posiadania odpowiednich zezwoleń na wydobycie surowców mineralnych należy zapobiegać, aby takie lokalne wydobycie nie przekształciło się w nielegalną eksploatację na większą skalę. Tereny poeksploatacyjne powinny zostać zrekultywowane.

5.3.5. Gospodarka odpadami

Cel systemowy:

System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zmniejszenie oddziaływania odpadów na środowisko

1) ograniczanie wytwarzania i uciążliwości odpadów:

Zadania krótko- i długoterminowe:

- zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów wydawanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami,
- opracowanie i realizacja gminnego programu usuwania azbestu.

Rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów komunalnych oraz pozostałych grup odpadów wytwarzanych w gminie, które powstaną w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej wymaga współpracy organów, których kompetencje się uzupełniają.

Azbest, oprócz tego, że przez lata był postrzegany, jako surowiec o zdolności do łatwego łączenia się z innymi materiałami, a także odporności na działanie wysokich i niskich temperatur, ścieranie oraz działanie czynników chemicznych, jest materiałem wywołującym u ludzi nowotwory. To sprawiło, że jego stosowanie zaczęto ograniczać, a następnie używanie azbestu zostało całkowicie zakazane. Obecnie trwają prace nad usuwaniem już zastosowanego materiału z terenu kraju, dlatego ważne jest podejmowanie działań, w tym zakresie na szczebli lokalnym. Niezwykle istotne przy tym są działania edukacyjne i informacyjne.

Zgodnie z obowiązującym prawem, usunięcie z terenu nieruchomości wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości. Z uwagi na fakt, iż są to działania kosztowne, poszczególne gminy powinny wspierać swoich mieszkańców, przejmując na siebie koszty związane z usunięciem i utylizacją takich wyrobów, wykorzystując przy tym środki pomocowe np. WFOŚiGW.

5.3.6. Edukacja

Cel systemowy:

Świadome ekologicznie społeczeństwo
--

Kierunek działań:

1) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa:

Zadania krótko- i długoterminowe:

- utrzymanie istniejących i wprowadzanie nowych programów edukacji ekologicznej i organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej w szkołach,
- stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku,
- wyznaczenie i organizacja ścieżek edukacji ekologicznej,
- promocja walorów środowiskowych gminy,
- szkolenie zawodowe nauczycieli i pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska.

Niezbędnym warunkiem realizacji celów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej. Konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana do: dzieci oraz osób dorosłych i różnych grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki, przedsiębiorców). Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe. System kształcenia uczniów powinien być nastawiony na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej oraz zwrócenie uwagi na najistotniejsze w gminie problemy związane z ochroną środowiska.

Podnoszeniu świadomości ekologicznej społeczeństwa sprzyja organizacja miejsc rekrutacji z wykorzystaniem walorów naturalnych w postaci ścieżek edukacyjnych.

Najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na jego stan. Edukacja społeczeństwa powinna pomóc w ukształtowaniu właściwego stosunku do otaczającego środowiska naturalnego, doprowadzić do jego większego poszanowania i zachęcić do wprowadzania zdrowego trybu życia.

Należy również podjąć działania na rzecz sprawnego pozyskiwania i dystrybucji informacji o środowisku poprzez tworzenie rejestrów informacji środowiskowych. Udostępnianie informacji będzie pomocne przy stymulowaniu proekologicznych zachowań społeczności lokalnej.

6. Harmonogram rzeczowo–finansowy

Proponowane do realizacji w latach 2014–2017 przedsięwzięcia ujęto w następujących tabelach:

Zasoby przyrody – Tabela 6.1.

Zasoby wodne – Tabela 6.2.

Powietrze atmosferyczne – Tabela 6.3.

Powierzchnia terenu i środowisko glebowe – Tabela 6.4.

Gospodarka odpadami – Tabela 6.5.

Edukacja ekologiczna – Tabela 6.5.

W tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

- literowe w kolumnie „Zadania”:

(W) – zadania własne gminy,

(K) – zadania koordynowane przez gminę,

- kolory w wierszach zadań:

zadania inwestycyjne
zadania pozainwestycyjne

Tabela 6.1 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Zasoby przyrody”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		
Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych gminy									
Rozwój systemu ochrony przyrody	Rozpoznanie wartościowych obiektów przyrodniczych w celu ustanowienia nowych pomników przyrody (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągle	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	liczba pomników przyrody
Zachowanie i kształtowanie bioróżnorodności miasta	Uwzględnianie ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych w planowaniu inwestycji (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągle	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	odpowiednie zapisy w projektach inwestycji
	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony środowiska i przyrody (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągle	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	odpowiednie zapisy w MPZP
	Inwentaryzacja przyrodnicza terenów wartościowych przyrodniczo (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągle	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	dokumentacja po inwentaryzacji
	Urządzenia zieleni na terenach inwestycyjnych (W)	Gmina Uniejów	2014	811 935,00				budżet gminy	powierzchnia terenów zielonych
	Urządzenia zieleni na terenach atrakcyjnych turystycznie (W)	Gmina Uniejów	2014	121 237,50	1 500,00	1 500,00	-	budżet gminy	powierzchnia terenów zielonych
Zrównoważone użytkowanie kompleksów leśnych	Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z uproszczonym planem urządzania lasu (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągle	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	stan zdrowotny kompleksów leśnych

	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie ochrony lasów (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	budżet gminy	ilość zorganizowanych spotkań
--	--	---------------	----------------	----------------------	--------------	-------------------------------

Tabela 6.2 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Zasoby wodne”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		
Zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody pitnej. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.									
Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych	Budowa przyzagródowych oczyszczalni ścieków (W)	Gmina Uniejów	2014	1 846 867,73	-	-	-	WFOŚiGW w Łodzi, NFOŚiGW, budżet gminy	liczba wybudowanych indywidualnych oczyszczalni ścieków
	Rozbudowa systemu kanalizacji zbiorczej (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy, PROW	długość sieci kanalizacji sanitarnej
	Lokalizacja i rejestr nielegalnych zrzutów ścieków oraz jego aktualizacja (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Prowadzenie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Prowadzenie rejestru zbiorników bezodpływowych (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Kontrola realizacji umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz usuwanie osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Edukacja rolników nt. optymalizacji stosowania nawozów oraz właściwego przechowywania nawozów naturalnych (K)	Gmina Uniejów Ośrodek Doradztwa Rolniczego	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy i ODR				budżet gminy, środki własne ODR	liczba przeszkolonych rolników
Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi	Modernizacja sieci wodociągowej (W)	Gmina Uniejów	2014-2017	wkład rzeczowy gminy				budżet gminy	długość sieci wodociągowej
Ochrona przeciwpowodziowa Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie rzeki Struga Spycimierska w miejscowości Spycimierz (W)	Gmina Uniejów	2014	6 000 000	-	-	-	WFOŚiGW w Łodzi, budżet gminy	zmniejszenie ryzyka powodzi i suszy

	Zlokalizowanie obszarów zagrożonych powodzią w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	budżet gminy	odpowiednie zapisy w MPZP
--	--	---------------	----------------	----------------------	--------------	---------------------------

Tabela 6.3 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Powietrze atmosferyczne”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym									
Ograniczenie niskiej emisji, rozwój odnawialnych źródeł energii i energooszczędność	Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów (K)	Gmina Uniejów mieszkańcy zarządcy budynków	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne Fundusz Termomodernizacyjny	liczba zmodernizowanych budynków
	Edukacja mieszkańców nt. zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych (K)	jednostki oświatowe	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne	liczba przeprowadzonych kampanii, liczba mieszkańców objętych kampanią
	Budowa hybrydowej elektrowni geotermalnej w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2014-2015	12 222 000,0	-	-	-	WFOŚiGW w Łodzi, RPO, środki własne	zmniejszenie emisji gazów i pyłów
Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego	Przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy (W)	Gmina Uniejów	2014-2017	129 000,00	b. d.	b. d.	b. d.	środki własne	stan nawierzchni
	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów rozporządzenia o standardach akustycznych dla poszczególnych terenów (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	zapisy w MPZP
	Rozwój transportu rowerowego (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	długość ścieżek rowerowych
Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie aktualnego rejestru źródeł promieniowania elektromagnetycznego
	Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących znaczącego oddziaływania na środowi-	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	odpowiednie zapisy w MPZP

	sko i człowieka pól elektromagnetycznych (W)					
--	--	--	--	--	--	--

Tabela 6.4 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Powierzchnia terenu i środowisko glebowe”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		
Ochrona gleb i złóż surowców									
Zapobieganie degradacji gleb	Zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń (W)	Gmina Uniejów rolnicy	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne, FOGR	liczba nowych nasadzeń
	Edukacja rolników - Upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (K)	Gmina Uniejów Ośrodek Doradztwa Rolniczego	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy i ODR				środki własne gminy i ODR	liczba rozpropagowanych KDPR; liczba przeszkolonych rolników
	Rekultywacja terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne	powierzchnia zrehabilitowanych terenów
Zapobieganie degradacji zasobów złóż mineralnych	Współpraca z Powiatem Poddębickim w sprawach związanych z eksploatacją surowców mineralnych (w tym rozpoznanie nielegalnego wydobycia kopaliny) (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie rejestru miejsc nielegalnego wydobycia kopaliny

Tabela 6.5 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Gospodarka odpadami”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		
Gospodarka odpadami									
System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz zmniejszenie oddziaływania odpadów na środowisko	Zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów wydawanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	b.d.				środki własne,	liczba przeprowadzonych kontroli
	Opracowanie i realizacja gminnego programu usuwania azbestu (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy i ODR	liczba rozpropagowanych KDPR; liczba przeszkolonych rolników

Tabela 6.6 Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2014-2017 w zakresie „Edukacja ekologiczna”

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2014	2015	2016	2017		

Świadome ekologicznie społeczeństwo						
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Utrzymanie istniejących i wprowadzania nowych programów edukacji ekologicznej i organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej w szkołach (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	środki własne gminy	istnienie programu edukacji ekologicznej; liczba konkursów szkolnych o tematyce ekologicznej organizowanych w ciągu roku
	Stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	środki własne gminy	istnienie systemu dostępu do informacji o środowisku
	Wyznaczenie i organizacja ścieżek edukacji ekologicznej (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	środki własne gminy	liczba powstałych ścieżek
	Promocja walorów środowiskowych gminy (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	środki własne gminy	nakład wydanych ulotek, folderów
	Szkolenia zawodowe nauczycieli i pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy	środki własne gminy	liczba zorganizowanych szkoleń i uczestniczących w szkoleniach i kursach

7. Źródła finansowania

7.1. Koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2014-2017

Realizacja zadań wytyczonych w Programie ochrony środowiska wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Oszacowanie kosztów wdrażania programu podaje się zwykle w ujęciu cztero- lub pięcioletnim, tj. odpowiadającym okresowi realizacji celów krótkoterminowych. Szacunek kosztów w perspektywie do 2021 roku byłby obciążony zbyt dużym błędem i stałby się mało przydatny.

Zestawienie kosztów realizacji działań w latach 2014-2017 opracowano w oparciu o inwestycje, wyszczególnione w harmonogramie realizacji przedsięwzięć w rozdziale 6. Dla pewnych działań pozainwestycyjnych koszty zostały określone, jako „wkład rzeczowy”. Dotyczy to przedsięwzięć, które są trudne do oszacowania, gdyż uzależnione są od bieżącego zapotrzebowania i sytuacji. Wiele działań nieinwestycyjnych będzie również realizowane w ramach codziennych obowiązków pracowników Urzędu Gminy Uniejów, a więc bez dodatkowych kosztów. Określenie „wkład rzeczowy” tyczyć się może również udziału merytorycznego, udostępnienia zasobów, czy partycypowania w organizacji przedsięwzięcia.

7.2. Struktura finansowania

W oparciu o prognozę źródeł finansowania realizacji polityki ekologicznej państwa (PEP), można spodziewać się, że struktura finansowania wdrażania Programu w najbliższych latach będzie kształtować się podobnie (Tabela poniżej).

Tabela 7.1 Prognozowana struktura finansowania wdrażania Programu

Źródło finansowania	Wg PEP 2008 (2009-2012)	Wg PEP 2008 (2013-2016)
	Udział (%)	
Środki własne przedsiębiorstw	43	45
Środki jednostek samorządu	11	7
Polskie fundusze ekologiczne	21	24
Budżet państwa	5	7
Fundusze zagraniczne	20	17

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa 2008.

7.3. Źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska

Wdrażanie niniejszego Programu będzie możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne (obecnie 2 stopniowy system), fundacje i programy pomocowe, własne środki inwestorów, budżety powiatów i gmin oraz budżet centralny.

7.3.1. Krajowe fundusze ekologiczne

7.3.1.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem istnienia funduszy ekologicznych jest zapewnienie ciągłości finansowania przedsięwzięć proekologicznych niezależnie od sytuacji ekonomiczno-finansowej budżetu państwa. Fundusze stanowią najpopularniejsze źródło dotacji i preferencyjnych pożyczek dla podmiotów podejmujących działania proekologiczne. Wynika to z ilości środków jakimi dysponują fundusze, korzystnymi warunkami udostępniania środków finansowych, uproszczonymi procedurami uzyskania wsparcia finansowego, regionalnego i lokalnego charakteru funduszy. Lokalny charakter funduszy sprawia, że różnią się one między sobą co do zasobności finansowej, priorytetów inwestycyjnych, koordynacji prac i systemu procedur.

W Polsce działają:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 16 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Istnieje od 1989 roku. Jego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju kraju, a także zadań i celów wynikających z polityki ekologicznej państwa. Narodowy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska działają na podstawie art. 400 ustawy - Prawo ochrony środowiska. Fundusze te udzielają wsparcia w formie dotacji i pożyczek preferencyjnych.

O dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu mogą ubiegać się podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu finansowania przedsięwzięć określonych w ustawie. Najważniejszym zadaniem NFOŚiGW w ostatnich latach jest sprawne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej. Źródłem wpływów NFOŚiGW są opłaty za korzystanie ze środowiska i kary za naruszanie przepisów regulujących warunki korzystania ze środowiska.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

W Funduszu obowiązują następujące formy dofinansowania: pożyczki, dotacje, przekazywanie środków dla państwowych jednostek budżetowych, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla przedsiębiorców).

Jako priorytetowe traktuje się te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej, związanych z członkostwem w Unii Europejskiej.

Fundusz udziela dofinansowania na realizację zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej w formie:

- oprocentowanych pożyczek, w tym pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
- dotacji, w tym: dopłat do oprocentowania kredytów bankowych oraz dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
- przekazania środków finansowych,
- nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej,
- udostępnienia środków finansowych bankom.

Zasady przyznawania pomocy regulują dokumenty WFOŚiGW w Łodzi: Lista przedsięwzięć priorytetowych, Zasady udzielania pomocy finansowej ze środków WFOŚiGW w Łodzi oraz Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Łodzi. Ww. dokumenty publikowane są na stronie internetowej Funduszu na każdy kolejny rok.

7.3.1.2. Fundusz Leśny

Fundusz Leśny działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, ze zm.). Stanowi on formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ww. ustawie. Fundusz Leśny przeznaczony jest dla nadleśnictw na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Środki Funduszu Leśnego mogą także być przeznaczone na: wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej, badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, sporządzanie planów urządzenia lasu, prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych, inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach.

Część środków funduszu leśnego przeznacza się na zalesianie gruntów, które nie są własnością Skarbu Państwa.

Źródła wpływów Funduszu Leśnego:

- a) odpis podstawowy liczony od wartości sprzedaży drewna obciążający koszty działalności nadleśnictw,
- b) należności, kary i opłaty związane z wyłączeniem z produkcji gruntów leśnych,
- c) należności wynikające z odszkodowań:
 - cywilnoprawnych za szkody powstałe w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych, a także z innych tytułów,
 - z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanów na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
 - za szkody powstałe w wyniku pożarów, prac górniczych i geologicznych,
- d) dochody z udziału w spółkach,
- e) dotacje budżetowe, z wyłączeniem dotacji celowych na zadania zlecone przez administrację rządową, a w szczególności na:
 - wykup lasów i gruntów do zalesień oraz ich rekultywację, a także wykup innych gruntów w celu zachowania ich przyrodniczego charakteru,
 - wykonywanie krajowego programu zwiększania lesistości oraz pielęgnację i ochronę upraw i młodników powstałych w ramach realizacji tego programu,
 - zagospodarowanie i ochronę lasów w przypadku zagrożenia ich trwałości,
 - sporządzanie okresowych, wielkoobszarowych inwentaryzacji stanu lasów, aktualizacji stanu zasobów leśnych oraz prowadzenie banku danych o zasobach leśnych,

- opracowywanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych oraz ochronę gatunkową roślin i zwierząt.

Finansowanie edukacji leśnej społeczeństwa.

7.3.1.3. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych powstał na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, która jest podstawą prawną i źródłem jego funkcjonowania. Funkcjonowanie FOGR szczegółowo określa regulamin ustalony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Z funduszu mogą być dofinansowane następujące działania:

- rekultywacje na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nieustalonych osób,
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych,
- użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie,
- przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymania w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych, oraz odszkodowania, o których mowa w art. 15 ust. 3,
- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji,
- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych,
- wykonywanie badań płodów rolnych uzyskiwanych na obszarach ograniczonego użytkowania, o których mowa w art. 16, oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych,
- wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie,
- rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych,
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

Dochodami FOGR są:

- opłaty z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej,
- opłaty z tytułu wykorzystywania na cele nierolnicze gruntów wyłączonych z produkcji rolniczej,
- opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystanie próchnicznej warstwy gleby,
- opłaty oraz należności i opłaty roczne podwyższone z tytułu niezgodnego z przepisami wyłączenia gruntów z produkcji rolnej,
- opłaty z tytułu nie zakończenia rekultywacji gruntów zdewastowanych.

O dofinansowanie ze środków Funduszu mogą ubiegać się zarówno jednostki samorządu terytorialnego, jak i osoby fizyczne oraz osoby prawne, podejmujące zamierzenia inwestycyjne w rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

7.3.1.4. Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Fundusz Termomodernizacji i Remontów utworzono w Banku Gospodarstwa Krajowego na mocy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz.U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1459, z późn. zm.).

Podstawowym celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne przy pomocy kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych. Pomoc ta zwana „premią

termomodernizacyjną” stanowi źródło spłaty 25% zaciągniętego kredytu na wskazane przedsięwzięcia. Oznacza to, że realizując przedsięwzięcie termomodernizacyjne inwestor spłaca 75% kwoty wykorzystanego kredytu. Premia termomodernizacyjna przysługuje tylko inwestorom korzystającym z kredytu. Nie mogą z niej korzystać inwestorzy realizujący przedsięwzięcie termomodernizacyjne z własnych środków.

Przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie:

- rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania i budynków służących do wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań publicznych na potrzeby ogrzewania oraz podgrzewania wody użytkowej:
 - w budynkach, w których modernizuje się jedynie system grzewczy - co najmniej o 10%,
 - w budynkach, w których w latach 1985-2001 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego - co najmniej o 15%,
 - w pozostałych budynkach - co najmniej o 25%,
- co najmniej 25% rocznych strat energii pierwotnej w lokalnym źródle ciepła, tj.:
 - kotłowni lub węźle cieplnym, z których nośnik ciepła jest dostarczany bezpośrednio do instalacji ogrzewania i ciepłej wody w budynku,
 - ciepłowni osiedlowej lub grupowym wymienniku ciepła wraz z siecią ciepłowniczą o mocy nominalnej do 11, 6 MW, dostarczającej ciepło do budynków,
 - wykonanie przyłączy technicznych do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła w celu zmniejszenia kosztów zakupu ciepła dostarczanego do budynków - co najmniej o 20% w stosunku rocznym,
 - zamianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne.

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy, z wyjątkiem jednostek budżetowych i zakładów budżetowych:

- budynków mieszkalnych,
- budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych przez jednostki samorządu terytorialnego,
- lokalnej sieci ciepłowniczej,
- lokalnego źródła ciepła,
- budynków zbiorowego zamieszkania, przez które rozumie się: dom opieki społecznej, hotel robotniczy, internat i bursę szkolną, dom studencki, dom dziecka, dom emeryta i rencisty, dom dla bezdomnych oraz budynki o podobnym przeznaczeniu.

Z premii będą mogli korzystać wszyscy inwestorzy bez względu na status prawny, np.:

- osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego),
- gminy,
- osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych,
- wspólnoty mieszkaniowe.

Premię termomodernizacyjną przyznaje Bank Gospodarstwa Krajowego. Wniosek o przyznanie premii należy składać, wraz z wnioskiem kredytowym, w Banku Gospodarstwa Krajowego bez udziału innych banków. Formularz wniosku o przyznanie premii termomodernizacyjnej można otrzymać w banku Gospodarstwa Krajowego. Podstawowym warunkiem formalnym ubiegania się o premię jest przedstawienie audytu energetycznego. Audyt taki powinien być dołączony do wniosku o przyznanie premii składanego wraz z wnioskiem kredytowym w banku kredytującym.

Kredyty na realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych z premią termomodernizacyjną są udzielane przez banki, które podpisały umowę o współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Są to: Bank BPH S.A., Bank DnB NORD Polska S.A., Bank Millennium S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank Pocztowy S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., Bank Zachodni WBK S.A., Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A.,

ING Bank Śląski S.A., Krakowski Bank Spółdzielczy, Kredyt Bank S.A., Mazowiecki Bank Regionalny S.A., Nordea Bank Polska S.A., PKO BP S.A, Bank Pekao S.A.

7.3.1.5. Środki zgromadzone w budżecie powiatowym i gminnym

Środki zgromadzone w budżecie powiatowym oraz gminnym z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska skierowane są na działania obejmujące:

- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- wspomaganie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,
- przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi,
- współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej,
- współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100, z późn. zm),
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

7.3.2. Fundusze Unii Europejskiej

7.3.2.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który - zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Z początkiem 2014 r. wprowadzony zostanie Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko dla nowych ram czasowych.

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

PO Infrastruktura i Środowisko Wersja z 9 kwietnia 2013 r. koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. PO Infrastruktura i Środowisko jest ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE spełniające kryteria określone w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1083/2006 stanowią w ramach programu 68,03% całości wydatków.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowane będą następujące zadania:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
- Drogowa i lotnicza sieć TEN-T,
- Transport przyjazny środowisku,
- Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,
- Infrastruktura drogowa w Polsce Wschodniej,
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku,
- Bezpieczeństwo energetyczne,
- Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
- Infrastruktura szkolnictwa wyższego,
- Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Pomoc techniczna – Fundusz Spójności,
- Konkurencyjność regionów.

Tryb pozakonkursowy obejmuje - zgodnie z projektem ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:

- duże projekty, których koszt całkowity przekracza 25 mln euro – w przypadku projektów dotyczących środowiska naturalnego oraz projektów o wartości powyżej 50 mln euro – w przypadku innych dziedzin, zatwierdzane przez Komisję Europejską,
- projekty systemowe - polegające na dofinansowaniu realizacji przez poszczególne organy administracji publicznej i inne jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach dotyczących tych organów i jednostek,
- projekty indywidualne – określone w programie operacyjnym, zgłaszane przez beneficjentów imiennie wskazanych w programie operacyjnym,
- projekty pomocy technicznej.

Pozostałe projekty są wybierane w drodze konkursu.

Tabela 7.2 Wykaz instytucji uczestniczących w realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Instytucja Pośrednicząca	Oś priorytetowa	Instytucja Wdrażająca
Ministerstwo Środowiska	I	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej*
	II	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej*
	III	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
	IV	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	V	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
Ministerstwo Transportu	VI	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
	VII	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
		Ministerstwo Gospodarki Morskiej
		Centrum Unijnych Projektów Transportowych
	VIII	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
		Ministerstwo Gospodarki Morskiej
IX	Centrum Unijnych Projektów Transportowych	
Ministerstwo Gospodarki	X	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		Instytut Paliw i Energii Odnawialnej
	XI	Instytut Nafty i Gazu
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	XII	Władza Wdrażająca Programy Europejskie
Ministerstwo Zdrowia	XIII	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	XIV	Ośrodek Przetwarzania Informacji
*NFOŚiGW dla projektów powyżej 25 mln euro netto, WFOŚiGW dla projektów poniżej 25 mln euro netto.		

7.3.2.2. Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013

I oś priorytetowa: Infrastruktura transportowa.

Cel szczegółowy: poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego.

Cele operacyjne:

- poprawa stanu oraz powiązanie sieci transportowej województwa łódzkiego z siecią dróg krajowych, transeuropejską siecią transportową TEN-T oraz lotniskami,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim,
- wzrost konkurencyjności oraz poprawa jakości transportu publicznego w miastach,
- zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych,
- wzrost znaczenia transportu lotniczego.

Wsparcie w ramach I osi priorytetowej obejmuje m.in. projekty z zakresu:

- infrastruktury drogowej,
- infrastruktury i transportu kolejowego, lotniczego,
- publicznego transportu miejskiego.

Wśród projektów realizowanych w ramach tej osi można wskazać m.in.:

- budowę lub przebudowę dróg, linii kolejowych, drogowych i kolejowych obiektów inżynierskich, terminali pasażerskich na lotniskach, sieci transportu publicznego.

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach I osi priorytetowej przyczyni się m.in. do poprawy stanu infrastruktury transportowej w regionie, zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kolejowym i lotniczym, zwiększenia komfortu podróży poszczególnymi formami transportu publicznego oraz do wzrostu stopnia jego wykorzystania względem transportu indywidualnego.

Kategorie interwencji:

- 16 – Kolej,
- 18 - Tabor kolejowy,
- 23 - Drogi regionalne/lokalne,
- 24 - Ścieżki rowerowe,
- 25 - Transport miejski,
- 28 - Inteligentne systemy transportu,
- 29 - Porty lotnicze.

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

II oś priorytetowa: Ochrona środowiska.

Cel szczegółowy: Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego.

Cele operacyjne:

- racjonalizacja gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych,
- racjonalizacja zaopatrzenia w wodę,
- racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego,
- ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
- poprawa jakości powietrza,
- przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych i zmniejszanie ich skutków,
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury energetycznej województwa,
- dywersyfikacja źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).

Wsparcie w ramach II osi priorytetowej obejmuje projekty infrastrukturalne w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego, w tym odpadami niebezpiecznymi,
- ochrony przyrody i kształtowania postaw ekologicznych mieszkańców województwa,
- ochrony przeciwpowodziowej oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i monitoringu jego stanu.

Wsparcie obejmie także działania w zakresie:

- ochrony powietrza,
- inwestycje wykorzystujące źródła energii odnawialnej występujące w regionie (m.in. wody geotermalne),
- inwestycje z zakresu systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazowej lub systemów ciepłowniczych.

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach II osi priorytetowej przyczyni się m.in. do poprawy stanu środowiska naturalnego w regionie, zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i podniesienia standardu życia mieszkańców województwa.

Kategorie interwencji:

- 33 - Energia elektryczna,
- 35 - Gaz ziemny,
- 39 - Energia odnawialna: wiatrowa,
- 40 - Energia odnawialna: słoneczna,
- 41 - Energia odnawialna: biomasa,
- 42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe,
- 43 - Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona, zarządzanie energią,
- 44 - Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
- 45 - Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną,
- 46 - Oczyszczanie ścieków,
- 47 - Jakość powietrza,
- 51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000),
- 53 - Zapobieganie zagrożeniom.

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

III oś priorytetowa: Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość.

Wsparcie w ramach III osi priorytetowej obejmuje m.in.:

- projekty inwestycyjne i badawcze w przedsiębiorstwach,
- wsparcie jednostek B+R,
- projekty przyczyniające się do rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sektora usług turystycznych i bazy rekreacyjno-sportowej.

Wśród projektów realizowanych w ramach tej osi można wskazać m.in.:

- zakup środków trwałych niezbędnych do prowadzenia prac B+R w przedsiębiorstwach,
- bezpośrednie inwestycje w MŚP z preferencjami dla projektów innowacyjnych,
- tworzenie lub rozwój parków przemysłowych, technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i nowych ośrodków proinnowacyjnych,
- budowę i przebudowę infrastruktury turystycznej.

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach III osi priorytetowej przyczyni się m.in. do zwiększenia potencjału badawczo-rozwojowego w regionie, wzrostu stopnia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw i całej gospodarki w województwie, a także do poprawy atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu.

Niektóre kategorie interwencji:

- 06 - Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska,
- 48 - Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
- 57 - Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych.

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

7.3.2.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) jest dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Program realizowano w latach 2007-2013 na terenie całego kraju. Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu, opisanych w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, są działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych:

- Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich,
- Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- Oś 4: Leader.

Wszystkie te działania są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej.

Fundusze związane z ochroną środowiska można pozyskać w ramach następujących działań PROW:

1) Oś 1:

Działanie 121 - Modernizacja gospodarstw rolnych

Działanie ma m.in. na celu zharmonizowanie warunków produkcji rolnej z wymogami dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego. Pomoc jest udzielana na inwestycje dotyczące modernizacji lub rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej, z wyłączeniem produkcji leśnej i rybnej. Operacje mogą dotyczyć produkcji produktów żywnościowych jak i nieżywnościowych (w tym produktów rolnych wykorzystywanych do produkcji energii odnawialnej). W zakres operacji mogą wchodzić inwestycje związane z wytwarzaniem i wykorzystywaniem energii ze źródeł odnawialnych na potrzeby prowadzenia produkcji rolnej.

Dotowaniu podlegają m.in. wydatki na:

- budowę lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli,
- zakup lub instalację maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego,
- zakup, instalację lub budowę elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej.

Beneficjentem pomocy była osoba fizyczna, osoba prawna, spółka osobowa, prowadząca działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej.

W pierwszym okresie wdrażania Programu, celem ułatwienia dostępu do środków publicznych podmiotom, które dotychczas nie otrzymały wsparcia, ogranicza możliwość korzystania z pomocy beneficjentom działania „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

Szczegółowe zasady w tym zakresie określone są w przepisach krajowych.

Pomoc miała formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji (części poniesionych kosztów realizacji inwestycji). Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania, w okresie realizacji PROW, nie może przekroczyć 300 000 zł (76 848,2 euro). Równowartość kwoty wyrażona w euro ma charakter indykatywny.

Do realizacji mogą być przyjęte operacje, których wysokość kosztów kwalifikowanych będzie wynosiła powyżej 20 tys. zł. Ograniczenie to nie dotyczy operacji obejmujących wyłącznie wyposażenie gospodarstwa rolnego w urządzenia do składowania nawozów naturalnych lub projektów związanych z dostosowaniem do norm wspólnotowych.

Poziom pomocy wynosi maksymalnie:

- 40% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą,

- 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o pomoc nie ukończyła 40 roku życia,
- 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 lub obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- 60% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o pomoc nie ukończyła 40 roku życia, na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 lub obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- 75% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej w związku z wprowadzeniem w życie Dyrektywy Azotanowej – dotyczy umów zawartych do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Działanie 125 - Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa.

Schemat II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.

Celem Schematu II jest poprawa jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych, zwiększenie retencji wodnej i poprawa ochrony użytków rolnych przed powodzią.

Pomoc udzielana w ramach tego schematu dotyczy realizacji projektów z zakresu melioracji wodnych, a także projektów związanych z kształtowaniem przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, pod warunkiem, że służą one regulacji stosunków wodnych w glebie, ułatwieniu jej uprawy oraz ochronie przeciwpowodziowej użytków rolnych, w tym w szczególności:

- budowa lub remont urządzeń melioracji wodnych służących do retencjonowania i regulacji poziomu wód, np. jazów, zastawek, zbiorników wodnych, stopni wodnych, itp.,
- budowa lub remont systemów nawodnień grawitacyjnych,
- remont istniejących urządzeń melioracji wodnych w celu dostosowania ich do nawodnień grawitacyjnych,
- budowa lub remont urządzeń doprowadzających i odprowadzających wodę w ramach systemów urządzeń melioracji wodnych,
- projekty służące poprawie warunków korzystania z wód dla potrzeb rolnictwa,
- projekty z zakresu poprawy ochrony przeciwpowodziowej użytków rolnych.

Zakres działania obejmuje:

- opracowanie dokumentacji technicznej projektów,
- koszty robót budowlano-montażowych z zakresu melioracji wodnych, w tym dotyczących retencji wodnej, w szczególności budowy i modernizacji sztucznych zbiorników wodnych, budowli piętrzących oraz urządzeń do nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych,
- koszty wykupu gruntu pod inwestycje (koszty te nie mogą stanowić więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu).

Beneficjentem Schematu II jest Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. Poziom pomocy wynosi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji;

2) Oś 2:

Działanie 214 – Program rolnośrodowiskowy.

Realizacja programu rolnośrodowiskowego ma przyczynić się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i zachowania różnorodności biologicznej na tych terenach. Głównym założeniem programu jest promowanie produkcji rolnej opartej na metodach zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody.

Celem działania jest poprawa środowiska przyrodniczego i obszarów wiejskich, w szczególności:

- przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk użytkowanych rolniczo oraz zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich,
- promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania,
- odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód,
- ochrona zagrożonych lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.

Działanie obejmuje 9 pakietów rolnośrodowiskowych:

Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone.

Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne.

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone.

Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000.

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000.

Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.

Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Pakiet 8. Ochrona gleb i wód.

Pakiet 9. Strefy buforowe.

Płatność rolnośrodowiskowa wypłacana jest w formie zryczałtowanej i stanowi rekompensatę utraconego dochodu, dodatkowych poniesionych kosztów oraz ponoszonych kosztów transakcyjnych. Płatności rolnośrodowiskowe są przyznawane rolnikom, którzy dobrowolnie przyjmują na siebie zobowiązania rolnośrodowiskowe.

Płatność rolnośrodowiskowa jest pomocą wieloletnią, wypłacaną corocznie, po wykonaniu określonego zestawu zadań w ramach danego wariantu.

Beneficjentem działania jest rolnik.

Działanie 221, 223 – Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne.

Cele Działania:

- powiększenie obszarów leśnych poprzez zalesianie użytków rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa,
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych,
- zwiększenie udziału lasów w globalnym bilansie węgla oraz ograniczeniu zmian klimatu.

Działanie obejmuje następujące formy pomocy:

- wsparcie na zalesienie, która pokrywa koszty założenia uprawy zgodnie z zasadami obowiązującymi w krajowych przepisach o lasach (Zasady Hodowli Lasu) oraz jeśli jest to uzasadnione - ochrony przed zwierzyną poprzez grodzenie uprawy,
- premię pielęgnacyjną za utrzymanie nowej uprawy leśnej oraz za ochronę indywidualną sadzonek drzew przed zwierzyną,
- premię zalesieniową, stanowiącą ekwiwalent za wyłączenie gruntu z upraw rolnych.

Wsparcie na zalesienie polega na dofinansowaniu kosztów założenia uprawy, wykonania poprawek w 2 roku i zabezpieczenia przed zwierzyną. Wsparcie to ma postać zryczałtowanej płatności w przeliczeniu na 1 hektar zalesianych gruntów. Wsparcie będzie wypłacane jednorazowo po założeniu uprawy.

Premia pielęgnacyjna stanowi zryczałtowaną płatność w przeliczeniu na 1 hektar zalesionych gruntów, wypłacaną co roku, przez 5 lat od założenia uprawy, która uwzględni koszty prac pielęgnacyjnych (zwalczanie chwastów i patogenów), ochronę indywidualną cennych drzew oraz wczesne czyszczenie.

Premia zalesieniowa stanowi zryczałtowaną płatność w przeliczeniu na 1 hektar zalesionych gruntów, wynikającą z utraconych dochodów z tytułu przekształcenia gruntów rolnych na grunty leśne i jest wypłacana co roku, przez 15 lat od założenia uprawy leśnej.

Beneficjentem Działania jest rolnik - właściciel gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzania mieniem stanowiącym własność Skarbu Państwa.

Działanie 226 – Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz/wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych.

Celem Działania jest przywrócenie lasom zniszczonym w wyniku katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych ich potencjału biologicznego oraz potrzeba ochrony prewencyjnej lasów zagrożonych pożarami.

W ramach działania mogą być wspierane projekty związane z:

- przygotowaniem leśnego materiału rozmnożeniowego na potrzeby odbudowy uszkodzonych lasów,
- uporządkowaniem uszkodzonej powierzchni leśnej,
- odnowieniem lasu wraz z pielęgnacją i ochroną założonych upraw,
- pielęgnacją i ochroną uszkodzonych drzewostanów oraz cennych obiektów przyrodniczych,
- udostępnianiem terenów leśnych dla wypełniania funkcji społecznych lasu,
- wzmocnieniem systemu ochrony przeciwpożarowej,

Działanie realizowane będzie w ramach dwóch schematów:

Schemat I – Wsparcie dla obszarów, na których nastąpiła katastrofa naturalna lub klęska żywiołowa.

Schemat II – Wprowadzenie elementów zapobiegawczych na terenach zaliczonych do dwóch najwyższych kategorii zagrożenia pożarowego.

Pomoc udzielana w ramach powyższego działania dostępna będzie, w przypadku wystąpienia naturalnej katastrofy lub pożaru na obszarach leśnych całej Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na formę własności.

Beneficjentem są jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej – Nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Pomoc udzielana jest na mocy umowy i polega na refinansowaniu poniesionych kosztów;

3) Oś 3:

Działanie 321 - Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

Pomocy udziela się na realizację projektów w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej w szczególności:
 - zaopatrzenia w wodę,
 - odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
 - tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
 - wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Zakres pomocy obejmuje koszty inwestycyjne, w szczególności: zakup materiałów i wykonanie prac budowlano-montażowych, zakup niezbędnego wyposażenia.

Beneficjentem jest gmina lub jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania określone w zakresie pomocy.

Pomoc może być przyznana na:

- a) projekt realizowany w miejscowości należącej do:
- gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców lub
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys.,
- b) projekt spełniający wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tego projektu.

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych projektu – max. 75% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu pochodzi ze środków własnych.

7.3.2.4. Fundusz LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym, polegającym na wyłącznym współfinansowaniu projektów z zakresu ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikowanie i promowanie nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków,
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami,
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanie na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne:

- przyroda i różnorodność biologiczna,
- polityka i zarządzanie w zakresie środowiska,
- informacja i komunikacja.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

7.3.2.5. Perspektywa finansowa 2014-2020

W 2013 r. kończy się okres programowania wydatkowania funduszy unijnych wynikający z realizacji Narodowych strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (realizacja m.in. PO Infrastruktura i Środowisko).

Po opublikowaniu projektów rozporządzeń dotyczących polityki spójności przez Komisję Europejską w październiku 2011 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podjęło prace nad przygotowaniem procesu programowania dokumentów na perspektywę finansową UE na lata 2014-2020. W maju 2012 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Sposób organizacji prac nad dokumentami programowymi związanymi z perspektywą finansową UE 2014-2020”, w którym Prezes Rady Ministrów powierzył Ministrowi Rozwoju Regionalnego koordynację przygotowania dokumentów programowych oraz rozwiązań wdrożeniowych instytucjonalnych.

Wraz z przyjęciem Strategii Europa 2020 Polska i inne kraje UE zobowiązały się do realizacji jej celów, czyli wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komisja Europejska silnie powiązała osiągnięcie tych celów z wdrażaniem funduszy unijnych. Chodzi o to, by środki europejskie finansowały inwestycje, które pozwolą wypełnić założenia strategii. Dlatego przedstawione przez

Komisję Europejską w październiku 2011 r. projekty rozporządzeń dotyczących polityki spójności ograniczają zakres wsparcia z pieniędzy unijnych do 11 celów tematycznych. Określają one również ogólne zasady podziału funduszy.

Propozycje MRR uwzględniają więc zobowiązania Polski wynikające ze Strategii Europa 2020, zapisy projektów rozporządzeń Komisji Europejskiej, zalecenia Rady Unii Europejskiej dla Polski oraz uwarunkowania krajowe, takie jak dostępność środków w budżecie państwa oraz inne krajowe dokumenty strategiczne. Nie przesądzając konkretnych kwot, przygotowany przez MRR dokument zawiera propozycje sposobu podziału środków na 11 celów tematycznych, z których znaczenie dla realizacji programów ochrony środowiska mają:

- wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów,
- promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych,
- wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Według zaproponowanej wstępnej struktury udziału poszczególnych celów w całości alokacji dla Polski na lata 2014-2020 w porównaniu do takiej samej struktury, ale dla okresu 2007-2013 można zaobserwować, że:

- zdecydowanie większe znaczenie w porównaniu do poprzedniego okresu programowania uzyska obszar dotyczący przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną,
- niewielkie zmiany proponuje się w obszarze zmian klimatu,
- mimo, iż wciąż największy udział w alokacji będzie mieć cel związany z promocją zrównoważonego transportu, nastąpi znaczne obniżenie jego alokacji, w tym w dużej mierze będzie to miało konsekwencje dla priorytetu inwestycyjnego dotyczącego zwiększania mobilności regionalnej; ubytek możliwości finansowania dróg lokalnych będzie musiał być rekompensowany krajowymi środkami publicznymi,
- dość znaczący spadek zostanie również zaobserwowany w obszarze ochrony środowiska naturalnego.

W dokumencie zawarto również propozycję podziału kompetencji we wdrażaniu funduszy pomiędzy szczeblami władzy - centralnymi i regionalnymi. W latach 2014-2020 zakres decentralizacji systemu wdrażania funduszy w Polsce będzie większy niż obecnie. Oznacza to, że relatywnie więcej środków do dyspozycji otrzymają samorządy wojewódzkie. Pozostaną jednak programy krajowe, z których dofinansowane będą mogły zostać m.in. projekty reform systemowych czy inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu lub zasięgu krajowym.

26 września 2012 r. Komisja Europejska opublikowała wewnętrzny dokument „Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in POLAND for the period 2014-2020”, który określa podstawowe uwarunkowania i proponowane kierunki interwencji Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (Funduszy WRS) w perspektywie 2014-2020 w układzie tematycznym.

Ostatecznym efektem prac będzie tzw. Umowa Partnerska Polski z Komisją Europejską. Jest to rodzaj kontraktu, w którym państwa członkowskie UE wskazują, w jaki sposób osiągną swoje cele rozwojowe przy pomocy funduszy Unii Europejskiej w obszarze polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i rybołówstwa. 15 stycznia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła Założeniu Umowy Partnerstwa. Pozwala to na formalne rozpoczęcie prac nad przygotowaniem projektu Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych na perspektywę finansową UE na lata 2014 -2020.

7.3.3. Instytucje i programy pomocowe

7.3.3.1. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Dopłaty do upraw roślin energetycznych.

O płatność do upraw roślin energetycznych może ubiegać się rolnik, który:

- uprawia rośliny energetyczne przeznaczone do przetworzenia na produkty energetyczne i zawrze umowę na dostawę surowców energetycznych z zatwierdzonymi podmiotami skupującymi lub pierwszymi jednostkami przetwórczymi i ilości roślin dostarczonych do zatwierdzonej pierwszej jednostki przetwórczej lub zatwierdzonego podmiotu skupującego na podstawie umowy odpowiadają, co najmniej plonowi reprezentatywnemu albo
- uprawiane rośliny energetyczne wykorzystuje lub przetwarza w gospodarstwie na cele energetyczne w ilości odpowiadającej, co najmniej plonowi reprezentatywnemu,
- płatności do upraw roślin przeznaczonych na cele energetyczne przyznawane są, jeżeli zadeklarowana powierzchnia upraw wszystkich roślin energetycznych wynosi, co najmniej 0, 3 ha.

Rośliny uprawnione do uzyskania płatności do upraw roślin energetycznych:

- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, będące przedmiotem umowy dostarczenia roślin energetycznych przeznaczonych do przetworzenia na produkty energetyczne:
 - jednoroczne rośliny (np. rzepak, rzepik, żyto, kukurydza, len włóknisty),
 - buraki cukrowe,
 - soja,
 - rośliny wieloletnie (np. róża bezkolcowa, ślaziovec pensylwański, miskant olbrzymi, topinambur, rdest sachaliński, mozga trzcinowata),
 - zagajniki drzew leśnych o krótkim okresie rotacji (np. wierzba energetyczna),
- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, wykorzystywane jako paliwo do ogrzewania gospodarstw lub w celu wytworzenia energii bądź biopaliwa w gospodarstwie:
 - zagajniki drzew leśnych o krótkim okresie rotacji (np. wierzba energetyczna),
 - zboża,
 - nasiona roślin oleistych – nasiona soi łamane nieprzeznaczone do siewu, rzepak, rzepik o niskiej zawartości kwasu erukowego, nasiona słonecznika (łamane, wyluskane, w łusce), nasiona słonecznika nieprzeznaczone do siewu,
 - jednoroczne i wieloletnie rośliny przetwarzane w gospodarstwie na biogaz.

Grunty rolne, na które rolnik ubiega się o przyznanie płatności do upraw roślin energetycznych, muszą być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

7.3.3.2. Departament Generalny XI Komisji Europejskiej

Dotacje przyznawane przez departament wspierają działania na rzecz ochrony środowiska i zachowania różnorodności przyrody i krajobrazu. Finansowane są również małe projekty. Kwota dofinansowania projektu waha się w granicach od 20 do 60 tys. euro, pomoc może być udzielana przez okres 1 roku. Aby otrzymać dofinansowanie należy złożyć wniosek za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska lub Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wnioski składa się w listopadzie i grudniu. Formularz wniosku można otrzymać bezpośrednio z Departamentu Generalnego XI.

7.3.3.3. Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska

Funduszem zarządza Bank Światowy, UNDP i UNEP. Fundusz finansuje przedsięwzięcia w dziedzinach:

- ochrona różnorodności biologicznej (ekosystemów o znaczeniu globalnym),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu: technologie wytwarzania i wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- ochrona wód (przeciwdziałanie zanieczyszczeniom transgranicznym),
- ochronę warstwy ozonowej,
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi, pustynnieniu ziemi i niszczeniu lasów.

7.3.3.4. Fundacja Partnerstwo dla Środowiska

Misją Fundacji jest wspieranie rozwoju zrównoważonego poprzez budowanie partnerstwa, społeczeństwa obywatelskiego, proponowanie nowych rozwiązań oraz upowszechnianie sprawdzonych wzorów działań przyjaznych dla środowiska. Fundacja realizuje swoją misję wspierając inicjatywy i przedsiębiorczość obywatelską nakierowaną na rozwój zrównoważony poprzez współtworzenie inicjatyw, projektów i programów z firmami, organizacjami pozarządowymi, szkołami, samorządami, agendami publicznymi oraz innymi organizacjami działającymi lokalnie.

Fundusz Pożyczkowy dla Grup Partnerskich

Fundusz jest tworzony jako mechanizm wsparcia organizacji pozarządowych skupionych w Krajowej Sieci Grup Partnerskich, zrównania ich szans w stosunku do innych podmiotów w pozyskiwaniu środków na realizację projektów, głównie finansowanych na zasadzie refundacji kosztów. Celem Funduszu Pożyczkowego dla Grup Partnerskich jest wypracowanie optymalnego modelu współpracy z Grupami Partnerskimi w zakresie pomocy w prefinansowaniu realizowanych przez nie projektów na rzecz rozwoju zrównoważonego. Fundusz ma zwiększyć zdolność organizacji pozarządowych do realizacji ich działań statutowych, podejmowanych w ramach i na rzecz Grup Partnerskich. Cel ten będzie realizowany przez udzielanie przez Fundusz nieoprocenowanych krótkoterminowych pożyczek, które umożliwią realizację przewidzianych w projektach zadań do czasu uzyskania przez pożyczkobiorcę refundacji kosztów.

Program Czysty Biznes

Program Czysty Biznes pomaga małym i średnim przedsiębiorstwom rozwijać się dzięki działaniom na rzecz ochrony środowiska. Firmy Czystego Biznesu stają się bardziej konkurencyjne, ponieważ:

- efektywnie zarządzają zasobami,
- obniżają koszty działalności,
- ograniczają negatywne oddziaływanie na środowisko,
- korzystają z doświadczeń innych firm,
- spełniają wymogi prawa ochrony środowiska,
- zdobywają nowe rynki,
- pozyskują partnerów do realizacji inicjatyw i projektów.

Firmy biorą udział w programie poprzez uczestnictwo w klubach, które zrzeszają przedsiębiorstwa wg siedziby lub profilu działalności. Każdy klub ma swojego opiekuna (Koordynatora), którego zadaniem jest utrzymywanie stałego kontaktu z członkami w celu pomocy w korzystaniu z oferty Programu. Członkowie klubów otrzymują pomoc w postaci doradztwa, informacji i szkoleń.

Adresaci Programu:

- małe i średnie przedsiębiorstwa - główni adresaci Programu Czysty Biznes, firmy produkcyjne lub usługowe, które chcą rozwiązywać problemy związane z ochroną środowiska i BHP,
- duże firmy - zainteresowane ograniczeniem własnych kosztów poprzez uczestnictwo w Programie dostawców i kontrahentów firmy, zapraszane są do Programu w charakterze firmy patronackiej,
- samorządy - zainteresowane udziałem w projektach Czystego Biznesu związanych z podnoszeniem konkurencyjności regionów oraz aktywnym wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości w zakresie podnoszenia ekologicznych standardów działania.

Szkoły dla Ekorozwoju

Program realizowany jest od 2001 r. pod Honorowym Patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Środowiska. Od 2007 r. należy do międzynarodowego Programu Eco-Schools prowadzonego przez Fundację Edukacji Ekologicznej www.fee-international.org.

Program skierowany jest do szkół, przedszkoli, placówek wychowawczych oraz społeczności lokalnych w całej Polsce.

Celem jest angażowanie wszystkich uczestników i partnerów Programu Szkoły dla Ekorozwoju w działania na rzecz edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Pośrednim celem jest włączenie społeczności lokalnych w ochronę środowiska, a także wzrost jej świadomości ekologicznej. Program zachęca swoich uczestników do współpracy zarówno z osobami prywatnymi, jak i instytucjami i organizacjami wszystkich 3 sektorów. Wspierając partnerskie inicjatywy społeczne Program generuje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, przez co wpływa również na poprawę jakości życia w danym środowisku lokalnym.

Działaniom społeczności lokalnej Program udziela zarówno wsparcia merytorycznego (warsztaty, konsultacje u lokalnych koordynatorów, publikacje, metodologia działań), jak i finansowego (konkursy, dotacje).

7.3.3.5. Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, będący organizacją pozarządową, od wielu lat realizuje – w oparciu o własne środki finansowe – szereg programów operacyjnych w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji rozwoju wsi i małych miast, obejmujących obecnie głównie rozwój infrastruktury terenów wiejskich oraz pozarolniczą małą przedsiębiorczość, tworzącą nowe miejsca pracy i alternatywne źródła zasilania finansowego lokalnych społeczności.

Środki Funduszu skierowane na działania w zakresie ochrony środowiska objęte są następującymi liniami kredytowymi:

- kredyty na inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę.

Przedmiotem kredytowania są inwestycje z zakresu zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę, zlokalizowane na wsi i w miastach do 10 tys. mieszkańców, związane z budową lub modernizacją sieci wodociągowych, z budową lub modernizacją stacji wodociągowych oraz inwestycje realizowane łącznie, tzn. obejmujące łącznie ujęcie wody i stację wodociągową.

Beneficjenci:

- gminy wiejskie i wiejsko-miejskie oraz porozumienia/związki komunalne tych gmin,
- spółki handlowe, o których mowa w art. 1 § 2 ustawy Kodeks spółek handlowych,
- inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną.

Kredyty mogą być udzielane do wysokości 80% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego. Kredyty udzielane są na maksymalny okres do 5 lat, włączając w to okres karencji w spłacie kwoty kredytu nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Bankami obsługującymi tę linię kredytową są odpowiednio:

- Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- Gospodarczy Bank Wielkopolski (GBW) S.A. i zrzeszone z GBW S.A. banki spółdzielcze,
- Kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki.

Kredyty mogą być udzielane na sfinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 20 tys. mieszkańców, obejmujących zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, adaptację oraz pierwsze wyposażenie inwestycyjne obiektów bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, bazy rekreacyjno-sportowej i kulturowej.

Beneficjenci:

- rolnicy i członkowie ich rodzin,
- inne osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą,
- spółki handlowe, o których mowa w art. 1 par. 2 ustawy Kodeks spółek handlowych,
- inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną,
- gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz związki komunalne tych gmin.

Kredyty mogą być udzielane w dwóch plafonach, w zależności od wysokości kwoty kredytu:

- w plafonie A – do 50.000 pln; nie więcej niż do 100% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego,
- w plafonie B – do 300.000 pln; nie więcej niż do 80% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego.

Kredyty mogą być udzielane do 5 lat, wliczając w to okres karencji w spłacie kwoty kredytu nieprzekraczający 1 roku.

Bankami obsługującymi tę linię kredytową są:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. i jego oddziały terenowe,
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. wraz z jego oddziałami terenowymi i zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

7.3.3.6. Banki

Banki realizują pomoc finansową na inwestycje proekologiczne najczęściej w formie pożyczek i kredytów preferencyjnych. Inne formy finansowania to poręczenia kapitałowe, emisje obligacji komunalnych, dotacje i sponsoring organizacji pozarządowych.

Do banków najaktywniej wspierających inwestycje w ochronie środowiska należą:

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,
- Bank Gospodarstwa Krajowego,
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.,
- Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBOR,
- Kredyt Bank S.A.,
- LG Petro Bank S.A.,
- Powszechny Bank Kredytowy S.A.,
- Bank BPH S.A.,
- Europejski Bank Inwestycyjny,
- Bank Współpracy Europejskiej S.A.,
- HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A.,
- ING Bank Śląski S.A.

7.3.3.7. Instytucje leasingowe

W formie leasingu najczęściej finansowane są środki transportu, maszyny i urządzenia, linie technologiczne, sprzęt komputerowy. Z leasingu często korzystają zakłady komunalne jak również gminy.

7.3.3.8. Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne biorą udział w inwestycjach w podmiotach prywatnych o potencjalnie dużej stopie wzrostu.

Popularny funduszem jest Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners. Źródła środków finansowych funduszu pochodzą między innymi z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Fundusz inwestuje w projekty przemysłowe związane z:

- recyklingiem i minimalizacją ilości powstających odpadów,
- zwiększeniem efektywności produkcji i oszczędnością energii,
- produkcją sprzętu i urządzeń do budowy kanalizacji, systemów zaopatrzenia w wodę, redukcji i kontroli zanieczyszczeń,
- poszukiwaniem alternatywnych źródeł energii.

Poza tym fundusz oferuje pomoc w nawiązaniu kontaktów z partnerami zagranicznymi oraz poszukiwaniu dodatkowych źródeł finansowania.

7.4. Adresy jednostek finansujących

Tabela 7.3. zawiera wykaz jednostek finansujących działania w zakresie ochrony środowiska wraz z adresami.

Tabela 7.3 Jednostki finansujące działania w zakresie ochrony środowiska wraz z adresami

Jednostka finansująca	Adres kontaktowy
Krajowe fundusze ekologiczne	
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	ul. Konstruktorska 3a; 02-673 Warszawa (0-22) 849 00 79; fax (0-22) 849 72 72 e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl www.nfosigw.gov.pl
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	ul. Łąkowa 11, 90-562 Łódź tel. (0- 42) 663 41 01 e-mail: fundusz@wfosigw.lodz.pl www.wfosigw.lodz.pl
Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	Urząd Marszałkowski Woj. Łódzkiego Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź tel. (0-42) 663 35 30
Fundusz Leśny	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź tel. (42) 665 03 70, fax (42) 665 03 71
Fundusz Termomodernizacyjny	Bank Gospodarstwa Krajowego Departament Wspierania Rozwoju Regionalnego Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa tel. (0-22) 522 96 39, 596 59 23, fax (0-22) 522 91 94 e-mail: dwrr@bgk.com.pl www.bgk.com.pl/fundusze/ft
Fundusze UE	
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	W zależności od realizowanego działania - patrz Tab. 6.1
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego	Punkt Informacyjny RPOWŁ Urząd Marszałkowski w Łodzi Departament Polityki Regionalnej Wydział ds. Informacji i Promocji ul. Roosevelta 15, 90-056 Łódź tel.: (042) 663 31 07, (042) 663 34 05 e-mail: punktinformacyjny@lodzkie.pl
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Poddębicach, ul. Łódzka 17/21, 99-200 Poddębice tel. (0-43) 678 90 93

Fundusz LIFE+	Ministerstwo Środowiska Departament Infrastruktury i Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa tel. (22) 5792 417, fax (22) 5792 629 e-mail: life@mos.gov.pl
Institucje i programy pomocowe	
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Biuro Powiatowe w Poddębicach, ul. Łódzka 17/21, 99-200 Poddębice tel. (0-43) 678 90 93
Departament Generalny XI Komisji Europejskiej	UNIT D.4 (Global Environment) TRMF 01/77; rue de la Loi 200; B-1049 Brussels fax 296 95 57; e-mail: christoph.bail@dg11.cec.be
Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej	ul. Miedziana 3A, 00-814 Warszawa tel. (0-22) 639 87 63; fax (0-22) 620 90 93 www.efrwp.com.pl ; e-mail: efrwp@efrwp.com.pl
Fundacja Partnerstwo dla Środowiska	plac Matejki 5/6, 31-157 Kraków
Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska	al. Niepodległości 186; 00-608 Warszawa tel. (0-22) 825 45 97; fax (0-22) 825 45 97 www.undp.org.pl
Banki	
Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.	ul. Kasprzaka 10/16; 01-211 Warszawa tel. (0-22) 860 40 00; 0801 123 456; fax 860 50 00 www.bgz.pl
Bank Gospodarstwa Krajowego	Al. Jerozolimskie 7; 00-955 Warszawa (0-22) 522 91 93; fax 522 91 94 www.bgk.com.pl ; email: bgk@bgk.com.pl
Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.	ul. Dubois 5a; 00-184 Warszawa tel. (0-22) 860 11 00; fax 860 11 02 www.bise.pl ; e-mail: contact@bise.pl
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Al. Jana Pawła II 12; 00-950 Warszawa (0-22) 850 87 35; fax 850 88 91 www.bosbank.pl ; e-mail: bos@bosbank.pl
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOR	ul. Emilii Plater 53; 00-113 Warszawa tel. (0-22) 520 57 00; fax 520 58 00; www.ebrd.com
Kredyt Bank S.A.	ul. Kasprzaka 2/8; 01-211 Warszawa tel. (0-22) 634 54 00; 0800 120 360; fax 634 53 35 www.kredytbank.pl ; e-mail: dbp@kredytbank.pl

LG Petro Bank S.A.	ul. Rzgowska 34/36, 93-172 Łódź tel. (0-42) 681 93 20; 0800 169 800; fax 681 93 72 www.lgpetrobank.com.pl ; office@lgpetrobank.com.pl
Powszechny Bank Kredytowy S.A.	ul. Towarowa 15a; 00-958 Warszawa tel. (0-22) 53180 00; fax 531 86 40 www.pbk.pl
Bank BPH S.A.	Al. Pokoju 1, 31-548 Kraków tel. (012) 618 68 88, fax (012) 618 68 63 www.bph.pl , e-mail: bank@bph.pl
Europejski Bank Inwestycyjny	100 Boulevard Konrad Adenauer L-2950 Luxembourg www.eib.eu.int e-mail: infopol@eib.org
Bank Współpracy Europejskiej S.A.	ul. Sudecka 95/97, 53-128 Wrocław tel. (071) 334 91 10, fax (071) 334 91 09 www.bwe.pl , e-mail: bwe@bwe.pl
HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A	ul. Chmielna 132/134, 00-805 Warszawa tel. (022) 656 21 69, fax (022) 656 21 88 www.hypovereinsbank.com.pl
ING Bank Śląski S.A.	ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice tel. (032) 357 70 00, fax (032) 634 53 35 www.ing.pl , e-mail: mampytanie@ingbank.pl
Fundusze inwestycyjne	
Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners	Al. Jerozolimskie 81;02-001 Warszawa tel. (0-22) 695 09 30; fax /022/ 695 09 45

8. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

8.1. Wprowadzenie

1. Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. System ten powinien składać się z następujących elementów:

- zasady realizacji Programu,
- instrumenty zarządzania,
- monitoring,
- struktura zarządzania Programem,
- sprawozdawczość z realizacji Programu,
- harmonogram realizacji,
- działania w zakresie zarządzania.

Zarządzanie Programem odbywać się powinno z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

8.2. Uczestnicy wdrażania Programu

Podstawową zasadą realizacji Programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań jednostek związanych z systemem zarządzania środowiskiem, świadomych istnienia Programu i ich uczestnictwa w nim. Można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w Programie z uwagi na pełnioną przez nie rolę. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Włączanie do procesu szerokiego grona uczestników zapewnia jego akceptację i równomierne obciążenie poszczególnych partnerów w postaci środków i obowiązków.

Bezpośrednim realizatorem programu będą podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program, jak również samorząd gminy, jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie. Podmioty te będą również przekazywały informacje w ramach monitoringu realizacji zadań Programu i efektów w środowisku. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczeństwo gminy.

8.3. Instrumenty realizacji Programu

Zarządzanie Programem będzie się odbywać z wykorzystaniem instrumentów, które pozwolą na jego weryfikację w oparciu o wyniki monitorowania procesów zachodzących w szeroko rozumianym otoczeniu realizowanej polityki ekologicznej gminy. Instrumenty służące realizacji Programu wynikają z ustaw Prawo ochrony środowiska, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

8.3.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje regulujące gospodarkę odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Ponadto bardzo ważnymi instrumentami służącymi właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są raporty i przeglądy ekologiczne oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska prowadzony zarówno w odniesieniu do badań jakości środowiska, jak też do ilości zasobów środowiskowych.

8.3.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

8.3.3. Instrumenty społeczne

Uzgodnienia instytucjonalne i konsultacje społeczne są ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem.

W pierwszym przypadku narzędziami są:

- doksztalcanie profesjonalne i systemy szkoleń,
- interdyscyplinarny model pracy,
- współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych.

W drugim:

- udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych.

Narzędziami dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych są:

- środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
- strategie i plany działań,
- systemy zarządzania środowiskiem,
- ocena wpływu na środowisko,
- ocena strategii środowiskowych.

Narzędziami włączającymi mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju są:

- opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
- regulacje cenowe,
- regulacje użytkowania,
- ocena inwestycji,
- środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
- kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.

Narzędziami dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków rozwoju zrównoważonego są:

- wskaźniki równowagi środowiskowej,
- ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
- monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Edukacja ekologiczna jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie Programów ochrony środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw.

W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. W ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwuje się znaczny rozwój edukacji ekologicznej. Istotną rolę odgrywają tutaj pozarządowe organizacje ekologiczne i szkoły wszystkich szczebli. Ponadto ważny oddźwięk w społeczeństwie mają kampanie ekologiczne, które mają na celu uświadamianie i nagłaśnianie problemów ekologicznych społeczeństwu.

Szkolenia powinny być organizowane w szczególności dla:

- pracowników administracji,
- mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,

- członków organizacji pozarządowych,
- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych,
- właścicieli i pracowników gospodarstw rolnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska, np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych mogących mieć wpływ na jakość środowiska.

8.3.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi. Strategia jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych (np. dot. rewitalizacji, rozwoju przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska, itd.).

8.4. Monitoring środowiska

Celem monitoringu jest ocena stanu środowiska - czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Wyniki prowadzonego monitoringu są również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Monitoring dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Sieci krajowe i regionalne koordynowane są przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zaś sieci lokalne przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w uzgodnieniu z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Skoordynowanie działań pozwala na szerokie i wszechstronne wykorzystanie wyników badań.

Głównym zadaniem sieci krajowych jest śledzenie w skali kraju trendów poszczególnych wskaźników jakości środowiska dla potrzeby realizacji polityki ekologicznej państwa. W ramach sieci krajowych realizowane są również badania wynikające z zobowiązań międzynarodowych. Dane są gromadzone i przetwarzane na poziomie centralnym. Krajowe bazy danych zlokalizowane są w instytutach naukowo-badawczych sprawujących nadzór merytoryczny nad poszczególnymi podsystemami.

Sieci regionalne podzielone na międzywojewódzkie i wojewódzkie mają za zadanie udokumentowanie zmian zachodzących w środowisku w regionie czy województwie. Programy badań są specyficzne dla regionu tzn. ściśle powiązane z geograficzną, gospodarczą i ekologiczną charakterystyką danego obszaru. W praktyce inicjatywę odnośnie organizacji systemów regionalnych podejmują wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska. Ujęcie w programie istotnych problemów ekologicznych osiągnięte jest poprzez uzgadnianie programów z wojewodami.

Sieci lokalne funkcjonują w celu śledzenia i kontrolowania wpływu najbardziej szkodliwych źródeł punktowych lub obszarowych na lokalny poziom zanieczyszczeń. Tworzone są przez organy administracji państwowej, gminy oraz podmioty gospodarcze oddziałujące na środowisko. Koordynacyjna rola WIOŚ realizowana jest poprzez uzgadnianie programów pomiarowych realizowanych w sieci lokalnej, jak również weryfikację uzyskanych danych pomiarowych. Natomiast decyzje obligujące podmioty gospodarcze do realizacji badań środowiska, na które mają znaczący wpływ wydawane są przez władze samorządowe.

W gminie Uniejów monitoring jakości środowiska realizowany jest w ramach monitoringu regionalnego województwa łódzkiego i prowadzony jest przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Łodzi. W okresie wdrażania Programu, dane uzyskiwane z monitoringu jakości środowiska będą pomocne przy ocenie realizacji i aktualizacji Programu ochrony środowiska.

8.5. Kontrola, monitoring i zarządzanie Programem

8.5.1. Kontrola i monitoring Programu

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska winien obejmować określenie stopnia wykonania działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Stopień wdrożenia Programu będzie oceniany co dwa lata. W latach 2014-2017 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2017 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania na lata 2018-2025, z uszczegółowieniem działań na lata 2018-2021.

Ten cykl będzie się powtarzał, co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej czteroletniej i polityki długoterminowej ośmioletniej.

8.5.2. Wdrażanie i zarządzanie Programem

Program ochrony środowiska dla gminy Uniejów wchodzi do realizacji na podstawie uchwały Rady Miejskiej.

Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym Programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Za realizację programu odpowiedzialne są władze gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu Burmistrza Miasta, powinien pełnić referat odpowiedzialny za ochronę środowiska (osoba odpowiedzialna za ochronę środowiska). Koordynator będzie współpracował ściśle z Burmistrzem Miasta i Radą Miejską, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić: poszczególne wydziały i referaty Urzędu Miasta, zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze, instytucje kontrolujące (WIOŚ w Łodzi, WSSE w Łodzi, Powiatowa SSE w Poddębicach), mieszkańcy, organizacje pozarządowe, nauczyciele i inne. Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu. W celu usprawnienia tych działań zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu.

Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę z sąsiednimi gminami, np. w zakresie gospodarki odpadami czy gospodarki wodno-ściekowej. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

8.6. Harmonogram wdrażania Programu

W tabeli 8.1. określono harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska gminy Uniejów.

Tabela 8.1 Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Uniejów

Zadania	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów								
Cele długoterminowe do 2021 r.	do 2021				do 2025			
Cele krótkoterminowe do 2017 r.	2014-2017				2018-2021			
Monitoring								
Monitoring stanu środowiska	x	x	x	x	x	x	x	x
Monitoring polityki środowiskowej								
Mierniki efektywności Programu			x		x		x	

Ocena realizacji celów krótkoterminowych			x		x		x	
Raport z realizacji Programu			x		x		x	
Weryfikacja Programu					x			

„x” oznaczono rok wykonania.

8.7. Mierniki realizacji Programu

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

Tabela 8.2 Mierniki realizacji Programu Ochrony Środowiska

Cel	Mierniki	Wartość	Źródło danych
Powietrze atmosferyczne. Hałas. Promieniowanie elektromagnetyczne Cel Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym	- poziom zanieczyszczenia powietrza wg. oceny rocznej	SO ₂ - A NO ₂ - A CO - A Benzen - A PM10 - C PM2,5 - C Pb - A As - C Cd - C Ni - C B(a)P - C O ₃ - A (D1)	WIOŚ Łódź, 2012
	- ludność korzystająca z sieci gazowej	15	GUS, 2011
	- ogólna długość sieci gazowej	12 274 mb	GUS., 2011
Zasoby wodne			
Cel Zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody pitnej. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	- klasa jakości wód powierzchniowych – Warta (Uniejów) Siekiernik (Spycimierz)	Warta – klasa el. biol – II, klasa el. hydromorficznych II, klasa el. Fizykochemicznych II, stan ekologiczny dobry i powyżej dobrego, stan chemiczny dobry Siekiernik – klasa el. biol. – IV, klasa el. hydromorfologicznych – II, klasa el. Fizykochemii – I, stan ekologiczny – słaby, stan chemiczny – nie oznaczono	WIOŚ Łódź, 2011
	- długość sieci wodociągowej	148,7 km	GUS, 2012
	- długość sieci kanalizacyjnej	13,3 km	GUS 2012
	- ludność korzystająca z sieci kanalizacji sanitarnej	2 931	GUS, 2012
	- stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	0,089	GUS, 2012
	- ilość ścieków odprowadzonych ogółem	149 dam ³ /rok	GUS, 2012
	- udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	87,6%	GUS, 2012
	Liczba przyłączy wodociągowych	2 230 szt.	GUS, 2012
	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	747 szt.	GUS, 2012

	- udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	40,78	GUS, 2012
	- zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca	37,5 dam ³ /mieszkańca	GUS, 2012
Środowisko glebowe Cel Ochrona gleb i złóż surowców.	- % powierzchni zalesionej	9,1%	GUS, 2012
Zasoby przyrodnicze Cel Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych gminy	- liczba pomników przyrody	9	UMiG Uniejów
Edukacja Cel Świadome ekologicznie społeczeństwo	- rodzaj prowadzonych działań	Gminny Program Edukacji Ekologicznej 2008 - Uniejów Miasto Wody	UG

Źródło: GUS, UMiG Uniejów, WIOŚ Łódź.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu mogą być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa. Wskaźniki te ze względu na ich opisowy charakter oraz trudności w definiowaniu ich wartości należy traktować, jako fakultatywne.

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,

- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

8.8. Ocena i weryfikacja Programu. Sprawozdawczość.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska winna być realizowana:

- co 4 lata ocena skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa z wykorzystaniem określonych mierników,
- co 2 lata ocena realizacji wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonych w celu realizacji polityki ekologicznej państwa,
- ocena realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska przez organy inspekcji ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiać dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

W nawiązaniu do wykonywanych ocen realizacji celów i zadań ochrony środowiska oraz na podstawie ustawy - Prawo Ochrony Środowiska będą sporządzane 2 rodzaje raportów:

- raporty Rady Ministrów z realizacji polityki ekologicznej państwa przedkładane Sejmowi,
- sporządzane co 4 lata, na szczeblu ponadpowiatowym; raporty organów wykonawczych województwa, powiatu i gminy, z realizacji Programów Ochrony Środowiska przedkładane odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu i radzie gminy co 2 lata.

Do niniejszego Programu Ochrony Środowiska tyczy się obowiązek oceny wdrażania Programu poprzez opracowanie raportu przez organ wykonawczy Gminy Uniejów, który powinien być przedkładany Radzie Miejskiej w Uniejowie w cyklu dwuletnim.

8.9. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu daje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa, w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.). Ustawa ta nakłada na organy administracji obowiązek udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- programy i plany strategiczne, opracowania jednostek samorządu terytorialnego,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne,
- Internet.